

นโยบายทางเลือกในการกระตุ้นเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
กรณีศึกษา การปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน)
สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์)

นาย กิตติศักดิ์ อุ่นเสวี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ALTERNATIVE POLICY FOR ENCOURAGEMENT OF SUFFICIENCY ECONOMY:
THE CASE STUDY OF THE BANK OF AYUDHYA PUBLIC COMPANY LIMITED,
NORTH SATHORN ROAD BRANCH (A.I. CENTER)

Mr. Kitisak Unseree

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Political Economy

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นโยบายทางเลือกในการกระตุ้นเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา การปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาถนนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์)

โดย

นายกิตติศักดิ์ อุ่นเสรี

สาขาวิชา

เศรษฐศาสตร์การเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ รัตวาลัย รามางกูร

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร.ติรัตน์ พงศ์มฆพัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ รัตวาลัย รามางกูร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จาริต ดิงศุภทิพย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยรัตน์ เขี่ยมกุลวัฒน์)

กิตติศักดิ์ อุ่นเสรี : นโยบายทางเลือกในการกระตุ้นเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา การปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์). (ALTERNATIVE POLICY FOR ENCOURAGEMENT OF SUFFICIENCY ECONOMY: THE CASE STUDY OF THE BANK OF AYUDHYA PUBLIC COMPANY LIMITED, NORTH SATHORN ROAD BRANCH (A.I. CENTER)) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. ลดาวัลย์ รามางกูร, 107 หน้า.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการหาสินเชื่อบัตรเครดิต กรณีศึกษาการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตโดยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 60 ชุด เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้บัตรเครดิตและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอเพียง ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการบัตรเครดิตถึงปัญหาและอุปสรรคในการหาสินเชื่อบัตรเครดิต

จากนโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาลทุกรัฐบาลพบว่า นโยบายแต่ละรัฐบาลแทบไม่แตกต่างกันนอกจากนโยบายเร่งด่วนของแต่ละรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับประชาชนที่แตกต่างกัน แต่เป้าหมายคือความสุข ความมั่นคงในอาชีพและรายได้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น เน้นเรื่องทุนนิยมเป็นหลัก ควบคู่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวกระแสโลกาภิวัตน์ที่ไม่มุ่งเน้นวัตถุนิยมมากเกินไป ควบคู่กับการพัฒนาตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่อยู่บนหลักการแห่งความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี

กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่มีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเนื่องจากมีสัดส่วนของรายได้รวมกับเงินออมน้อยกว่ารายจ่ายและเงินกู้ ส่งผลทำให้สถานะการเงินส่วนบุคคลโดยเฉลี่ยของตัวอย่างที่ทำการศึกษามีไม่มีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉลี่ยแล้วร้อยละ 78.88 มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 77.47

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง.....
ปีการศึกษา 2551.....

ลายมือชื่อผู้วิจัย กิตติศักดิ์ อุ่นเสรี
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ลดาวัลย์ รามางกูร

4885654329 : MAJOR POLITICAL ECONOMICS

KEYWORDS : SUFFICIENCY ECONOMY / ALTERNATIVE POLICY

KITISAK UNSEREE : ALTERNATIVE POLICY FOR ENCOURAGEMENT OF
SUFFICIENCY ECONOMY: THE CASE STUDY OF THE BANK OF AYUDHYA
PUBLIC COMPANY LIMITED, NORTH SATHORN ROAD BRANCH
(A.I. CENTER). ADVISOR : ASSOC. PROF. LADAWAN RAMANGKULA,
107 pp.

The objectives of this study are to study the relationship between credit and Sufficiency Economy Encouragement and to study problems and obstacles of credit making decision in the case of the Bank of Ayudhya Public Company Limited, North Sathorn Road Branch (A.I. Center) collected data from 60 questionnaires about the harmonized of Sufficiency Economy and consumer behavior with financial statement and the information collected from dept interview in stakeholders.

The results concerning with the policy summarized in four present government has been shown that every government policy is not considerably different in terms of most criteria but differs from as in the emergency policy to encourage people in the recession which summarizes the targets of harmonization, security in carrier and income, life development together with the welfare in the middle path of Sufficiency Economy; however, the policy of all concerns only in Capitalism which is too much objectivity.

The results from target group can be shown that it is not sufficient because of unbalance in the income combined with saving and expenditure with debt which leads to the failure in corporate finance or personal finance. In addition, it can be shown that the target group has knowledge and immunity to the sufficient economy about 78.88 percent and 77.47 percent respectively.

Field of Study : POLITICAL ECONOMICS

Student's Signature

Kitisak Unsero

Academic Year : 2008

Advisor's Signature

Ladawan Ramangkula

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง นโยบายทางเลือกในการกระตุ้นเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา การปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) สาขากอนนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) จะไม่สามารถสำเร็จได้ถ้าปราศจากความกรุณาและความช่วยเหลือที่ล้นพ้นจากรองศาสตราจารย์ ลดาวัลย์ รามางกูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จาริต ดิงศักดิ์ทิพย์ กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์ กรรมการ นอกจากคำแนะนำของท่านยังเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้แล้วยังจะเป็นมุมมองอันมีค่าสำหรับการทำงานในอนาคตข้างหน้าต่อไป นอกจากนี้แล้วผู้เขียนขอขอบคุณคณาจารย์ในภาควิชา เศรษฐศาสตร์การเมืองทุกท่าน ที่บ่มเพาะวิชาให้เกิดความกระจ่าง อีกทั้งเจ้าหน้าที่ในคณะทุกท่าน โดยเฉพาะคุณสุวรรณี จงจิตต์โพธาและ บุคลากรศูนย์บรรณสารสนเทศน์ทุกท่าน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่ ห้องคอมพิวเตอร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ที่ให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์และตอบข้อสงสัยของข้าพเจ้าในการศึกษาครั้งนี้ นอกจากนี้ การจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะสำเร็จมิได้ ถ้าปราศจากข้อมูลจากลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) สาขากอนนสาทรเหนือ (เอ.ไอ. เซ็นเตอร์)

ผู้ศึกษาขอขอบคุณครอบครัวที่ดูแลเป็นอย่างดี และคอยให้กำลังใจประกอบด้วย คุณแม่ บุหรง อุ่นเสรี และพี่สาวคุณกฤษฎาพัคตร์ อุ่นเสรี ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีมาตลอด พร้อมกันนี้ผู้ศึกษาขอขอบคุณความช่วยเหลืออันดีของน้องบอสส์ น้องเอก และเพื่อน ๆ ที่ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ในหลักสูตร เศรษฐศาสตร์การเมืองทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ผู้เขียนตลอดมา และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึงในความมีน้ำใจให้ความช่วยเหลือในทุกด้านจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.6 นิยามศัพท์.....	6
2. ทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	9
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3. ธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทย.....	48
3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจบัตรเครดิต.....	48
3.2 โครงสร้างและการแข่งขันของตลาดบัตรเครดิต.....	51
4. ผลการศึกษา.....	61
4.1 โครงสร้างองค์กรและลักษณะการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.....	61
4.2 การวิเคราะห์นโยบายภาครัฐต่อการปล่อยสินเชื่อ.....	66
4.3 การปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตและพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง.....	84

บทที่	หน้า
5. สรุปและข้อเสนอแนะ.....	95
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	95
5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	97
รายการอ้างอิง.....	98
ภาคผนวก.....	101
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	107

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
3.1	กฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับการให้บริการบัตรเครดิต.....	53

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพ		หน้า
4.1	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ	84
4.2	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส	84
4.3	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา	85
4.4	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ	86
4.5	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของการใช้บัตรเครดิต	87
4.6	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนบัตรเครดิตที่มี	87
4.7	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการใช้บัตรเครดิต	88
4.8	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการออม	88
4.9	ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิธีการออมเงิน	89
4.10	การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	90
4.11	การวิเคราะห์ภูมิคุ้มกันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	92

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ถึงปัจจุบัน โดยมีความพยายามปรับปรุงประเทศให้มุ่งไปสู่ความทันสมัย (Modernization) เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) อย่างต่อเนื่องแต่ไม่มีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ (Sustainable Economics) ในขณะเดียวกันการเร่งขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วนั้นเบื้องหลังของการพัฒนาประเทศดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในปัจจุบัน คือ ประการที่หนึ่ง ปัญหาความไม่เท่าเทียมในการกระจายรายได้ (Economic inequality) ได้แก่ ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ ปัญหาความตกต่ำของค่าจ้างในภาคอุตสาหกรรมและแรงงานถูกเอารัดเอาเปรียบ และขูดรีดจากนายทุนและนักธุรกิจ ปัญหาความยากจน (Poverty) ประการที่สอง ปัญหาการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ (Economic inefficiency) ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากการอพยพแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง ปัญหาการผูกขาดทางเศรษฐกิจในการจัดสรรทรัพยากร และประการที่สาม ปัญหาความไม่ยั่งยืนทางเศรษฐศาสตร์ (Economic instability) ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปรากฏการณ์เบื้องหลังการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยภายหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้เพิ่มความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจากความซับซ้อนทางเศรษฐกิจและการเติบโตของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในระบบเศรษฐกิจผ่านปัญหาสังคม สภาวะแวดล้อมก่อให้เกิดปัญหาสำคัญหลายประการที่สำคัญ เช่น ความแตกต่างหรือความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มคนได้เพิ่มสูงขึ้นซึ่งในขณะเดียวกันการพัฒนาที่มุ่งเน้นการแข่งขันได้ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น มีปัญหาหย่อนยานในศีลธรรม วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่นเริ่มจางหายไป รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมเพิ่มขึ้นตามลำดับ

นอกจากนั้นแล้วเมื่อพิจารณาการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในความเป็นจริงเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจกับแผนของการพัฒนาทางเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) พบว่าขาดความสมดุลในการพัฒนาเพราะรัฐบาลต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและถูกผลักดันให้ใช้การบริหารนโยบายทางเศรษฐกิจตามแนวกองทุน

การเงินระหว่างประเทศ (IMF) เป็นส่วนใหญ่ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศไทย จึงก่อให้เกิดกระแสการทบทวนการพัฒนาประเทศที่ใช้เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Neo-Classical Economics) เป็นแนวคิดหลักในการพัฒนา โดยมีแนวคิดเศรษฐศาสตร์ทางเลือก (Alternative Economics) เพื่อให้เป็นการขยายกรอบสำหรับการพัฒนาประเทศ ได้แก่ ปรัชญาและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economic Philosophy) ตามแนวพระราชดำริแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งได้มีการนำมาปรับใช้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

สำหรับสังคมไทยแม้ว่าภายหลังวิกฤติการณ์เศรษฐกิจฟองสบู่แตกในกลางปี 2540 จะทำให้คนไทยเริ่มตระหนักถึงภัยทางเศรษฐกิจจากการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกาภิวัตน์มากขึ้นอันเกิดจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงบริบททางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศไทยสำหรับภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในระดับรากหญ้าเริ่มมีการปรับใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยการเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคและการผลิตให้สอดคล้องกับความเพียงพอของตนเองและสังคม แต่ในระดับรัฐบาลก็ยังไม่มีการนำเอากระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาประเทศแต่อย่างใด นับตั้งแต่ พ.ศ. 2544 จนถึงปี พ.ศ. 2549 นโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ได้นำประเทศกลับสู่เศรษฐกิจบริโภคนิยมอีกครั้งหนึ่งด้วยบริบทที่มีขอบเขตกว้างขวางมากขึ้นจากกลุ่มคนในระดับรากหญ้า

ในช่วงปลาย พ.ศ. 2546 นโยบายประชานิยมได้เปลี่ยนแปลงไปคือ นอกจากจะใช้มาตรการกึ่งการคลังแล้วรัฐบาลได้หันไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านแผนการลงทุนสาธารณูปโภคขนาดใหญ่ โดยถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยมาตรการทางการเงินและการคลังแล้วแต่ระดับการลงทุน (Investment) ยังไม่กระตือรือร้นมากนัก ทั้งนี้เพราะปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในสถาบันทางการเงินยังสูงอยู่ นอกจากนั้นแล้วมาตรการกระตุ้นตลาดหลักทรัพย์และการระดมทุนโดยการออกพันธบัตรก็ไม่ประสบความสำเร็จ ขณะเดียวกันเงินไหลเข้าจากต่างประเทศกำลังอยู่ในภาวะชะงักงันเพราะการลงทุนส่วนใหญ่ไปลงทุนที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ผ่านมาเป็นระบบประชานิยมที่สนับสนุนให้คนนำปริมาณเงินในอนาคตของตนเองและประเทศชาติมาใช้ในปัจจุบันเป็นการขายฝันว่าวันนี้จะกินดีอยู่ดีโดยไม่คำนึงถึงภาระผูกพัน ได้แก่ รายได้หรือระดับของกำลังซื้อที่จะสูญเสียไปในอนาคต หนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เงินออมที่ไม่สมดุล การใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของการทำบัตรเครดิตซึ่งเป็นการสร้างหนี้สินในอนาคตของตนเองผ่านการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยตามกระแสความนิยมของตลาดทุนนิยมในปัจจุบัน จากเดิมการกำหนดเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำใน

การทำบัตรเครดิตเป็น 15,000 บาท ปรับเปลี่ยนใหม่เป็น 10,000 บาท ประกอบกับการเร่งขยายขนาดของสินเชื่อของสถาบันทางการเงินในลูกค้าหน้าใหม่ซึ่งไม่มีความพอเพียง (Sufficiency) ความรู้ (Knowledge) และภูมิคุ้มกัน (Immunity) ตามปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผลดังกล่าวเป็นการสร้างหนี้ให้แก่คนชั้นกลางและก่อให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสถาบันทางการเงิน จนกระทั่งในภายหลังต้องปรับเปลี่ยนเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำเป็น 15,000 บาทเท่าเดิมและมีการตรวจสอบสถานภาพทางการเงิน (Credit Bureau) และในปี 2552 เปลี่ยนรายได้ที่ต้องการทำบัตรเครดิตเป็น 20,000 บาท

จากการบริหารประเทศด้วยความน้อยถอยและผลประโยชน์ทับซ้อนกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ของประเทศชาติอันส่อไปในทางทุจริตประพฤติกมิชอบอย่างกว้างขวางรวมถึงผลของนโยบายประชานิยมที่สร้างหนี้ในอนาคตให้กับคนในระดับรากหญ้าและคนชั้นกลางนับเป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งที่น่าไปสู่การยึดอำนาจการปกครองโดยคณะปฏิวัติการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2549 รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้น้อมรับเอากระแสพระราชดำริเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดนโยบายในการบริหารและพัฒนาประเทศในทุกด้าน อันประกอบด้วย ประการที่หนึ่ง ความพอประมาณ ประการที่สอง ความมีเหตุผล ประการที่สาม ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี ประการที่สี่ ความรอบรู้ และประการที่ห้า คุณธรรมความดี

ภายใต้การพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงแต่สถิติหรือตัวเลขในการพัฒนาส่งผลทำให้พฤติกรรมของผู้ผลิตที่เน้นเฉพาะส่วนต่างรายได้และต้นทุน รวมถึงผู้บริโภคที่เน้นถึงบริโภคนิยมผ่านทางการผลิตและการบริโภคที่ขาดเหตุและผล ซึ่งขัดกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยดึงเอารายได้หรือระดับกำลังซื้อในอนาคตมาใช้ในปัจจุบันผ่านการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตทำให้เกิดกระแสการหมุนเวียนของเงินในตลาด โดยสามารถพิจารณาได้จากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand: BOT) ด้านธุรกิจบัตรเครดิต พ.ศ. 2543 ที่ทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการประกาศปรับลดฐานรายได้ขั้นต่ำของผู้ที่ต้องการทำบัตรเครดิตจาก 18,000 บาทต่อเดือน ลงมาอยู่ที่ 15,000 บาทต่อเดือน ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์ธุรกิจบัตรเครดิตของปี 2544 พุ่งตัวขึ้น จากปริมาณบัตรเครดิตในระบบที่สูงขึ้นมาอยู่ที่ 2,567,961 บัตร ซึ่งเพิ่มขึ้นจากยอดบัตรเครดิตในปีพ.ศ. 2543 ในอัตราร้อยละ 45.44 ของปริมาณบัตรเครดิตเดิม และมีการใช้จ่ายผ่านบัตรอยู่ที่ 65,342 ล้านบาท ซึ่งขยายตัวจากปีพ.ศ. 2543 เป็นร้อยละ 27.13 ในขณะที่ยอดมูลค่าค้างค้ำมีจำนวน 41,018 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มจากปี พ.ศ. 2543 ร้อยละ 25.84 ของยอดมูลค่าค้างค้ำเดิม

นอกจากนี้แล้วจากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand: BOT) ด้านธุรกิจบัตรเครดิต ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 พบว่ามีปริมาณบัตรเครดิตในระบบทั้งสิ้นประมาณ 10,720,532 บัตร หรืออีกนัยหนึ่งเมื่อกำหนดให้คนไทยหนึ่งคนถือบัตรเครดิตได้คนละหนึ่งใบจะมีคนประมาณหนึ่งในหกซึ่งจะใช้บัตรเครดิต และมียอดการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตคิดมูลค่า 65,464.71 ล้านบาท ประมาณร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (7,830,329 ล้านบาท) ในขณะที่มูลค่าหนี้คงค้างจากการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตนั้นสูงถึง 163,159 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 167 ของมูลค่าการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตทั้งระบบ วิกฤตการณ์ดังกล่าวเป็นสัญญาณบ่งชี้ถึงการพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ไม่มีความยั่งยืนของประเทศไทย

วิกฤตการณ์ทางการเงินของประเทศไทยที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเกิดจากหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของภาคการผลิตแล้วในส่วนของภาคครัวเรือนยังเป็นส่วนเน้นย้ำให้เห็นถึงความรุนแรงของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศผ่านภาวะหนี้คงค้างจากบัตรเครดิต เนื่องจากประชาชนโดยส่วนใหญ่ใช้จ่ายเงินผ่านบัตรเครดิตโดยไม่คำนึงถึงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาสภาพปัญหาหรือปัจจัยที่เป็นปัญหาของการนำนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตผ่านสถาบันทางการเงินซึ่งในการศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตของสถานที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ. เซ็นเตอร์)

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยสองประการ คือ

1.2.1 ศึกษาความสัมพันธ์ของการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตโดยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์)

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการหาสินเชื่อบัตรเครดิต กรณีศึกษาการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตโดยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ. เซ็นเตอร์)

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษา คือ ประการที่หนึ่ง ขอบเขตแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอเพียง ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกันเท่านั้น ประการที่สอง ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตโดยธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) เท่านั้น

1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีระเบียบวิธีวิจัย คือ

ประการที่หนึ่ง การเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสองส่วนคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อกำหนด ข้อบังคับ กฎหมาย มติรัฐมนตรี ข้อมูลการใช้บัตรเครดิต ปริมาณเงินที่ใช้ผ่านบัตรเครดิต ปริมาณหนี้คงค้างที่เกิดจากการใช้บัตรเครดิต และปริมาณบัตรเครดิต บัญชีรายได้ประชาชาติ ซึ่งรวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติ ตลอดจนบทความวารสารทางวิชาการ และการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้บัตรเครดิต สถานะทางการเงิน พฤติกรรมการบริโภคของตัวอย่างที่เก็บด้วยแบบสอบถามจากผู้ใช้บัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) จำนวน 60 ชุด เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้บัตรเครดิตและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอเพียง ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการบัตรเครดิตถึงปัญหาและอุปสรรคในการหาสินเชื่อบัตรเครดิต

ประการที่สอง การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้บัตรเครดิต สถานะทางการเงิน พฤติกรรมการบริโภคจากตัวอย่างที่เก็บด้วยแบบสอบถามจากผู้ใช้บัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) จำนวน 60 ชุด ถึงความสัมพันธ์ของการใช้บัตรเครดิตและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอเพียง ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน และการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการบัตรเครดิตถึงปัญหาและอุปสรรคในการหาสินเชื่อบัตรเครดิต

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้

การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้ คือ

1.5.1 เพื่อทราบถึงข้อมูลจากผู้ใช้บริการบัตรเครดิตสินเชื่อบริการของ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์)

1.5.2 เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริการบัตรเครดิตสินเชื่อบริการของ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์)

1.5.3 เพื่อได้ทราบพฤติกรรมการใช้สินเชื่อบัตรเครดิตของผู้ใช้บริการบัตรเครดิตโดย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) สัมพันธ์กับปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอเพียง ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน

1.6. นิยามศัพท์

การศึกษาครั้งนี้มีนิยามศัพท์ คือ

บัตรเครดิต หมายถึง บัตรพลาสติก ที่ระบุชื่อผู้ออกบัตร เลขที่บัตร ชื่อผู้ถือบัตร วันที่หมดอายุของบัตร ที่มีคุณสมบัติหนึ่งคุณสมบัติใดหรือมากกว่าในคุณสมบัติเหล่านี้

1. ใช้เป็นสื่อกลางแทนเงินสดในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เช่น บริการด้านเงินสด ถูกเงิน เป็นต้น
2. มีระยะเวลาเรียกเก็บหนี้
3. มีการรับประกันความสูญหายของบัตรตามระยะเวลาที่ทางธนาคารเจ้าของบัตรกำหนดไว้

ผู้ถือบัตร หมายถึง บุคคลที่เป็นสมาชิกบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) และมีการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตดังกล่าว

สิทธิประโยชน์ของบัตรเครดิต หมายถึง สิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่ผู้ใช้บัตรเครดิตจะได้รับ จากบัตรเครดิตวงเงินบัตรเครดิต จำนวนร้านค้าและสถานบริการที่รับบัตรเครดิต การเบิกถอนเงินสดล่วงหน้า การแลกรับของรางวัล

ค่าธรรมเนียมอันเนื่องมาจากการใช้บัตรเครดิต หมายถึง ค่าธรรมเนียมบัตรเครดิตแรกเข้า ค่าธรรมเนียมรายปี ค่าธรรมเนียมการเบิกถอนเงินสดล่วงหน้า ค่าธรรมเนียมอาัยบัตรเครดิตหาย ถูกขโมย ค่าธรรมเนียมการออกบัตรใหม่ทดแทนบัตรชำรุด การเปลี่ยนแปลงข้อมูล

อัตราดอกเบี้ยของการใช้บัตรเครดิต หมายถึง อัตราดอกเบี้ยในการปฏิบัติผิดเงื่อนไขการชำระเงิน เมื่อครบกำหนดชำระเงินอัตราดอกเบี้ยสำหรับการเบิกถอนเงินสดฉุกเฉิน

การส่งเสริมการตลาด หมายถึง กิจกรรมหรือโปรแกรมต่าง ๆ ที่ช่วยสนับสนุนการขาย ได้แก่ การยกเว้นค่าธรรมเนียมแรกเข้า และค่าธรรมเนียมรายปี การแจกแถมของกำนัล การแลกเปลี่ยนของรางวัล เป็นต้น ซึ่งการส่งเสริมการตลาด ประกอบด้วย

1) การโฆษณา หมายถึง การใช้สื่อโฆษณาต่าง ๆ เช่น ป้ายโฆษณา โปสเตอร์ แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ตลอดจนข้อความและความชัดเจนของสื่อโฆษณา

2) การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณลักษณะและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับจากบัตรเครดิต รวมถึงข่าวสารประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อภาพพจน์ของธนาคาร

3) การขายโดยใช้พนักงานขาย หมายถึง ความรู้ความสามารถของพนักงานในการให้คำแนะนำและตอบข้อสงสัยแก่ผู้ถือบัตร บุคลิกภาพและความมีมนุษยสัมพันธ์ของพนักงาน

4) การส่งเสริมการขาย หมายถึง การจ้ดรายการส่งเสริมการขายร่วมกับการโฆษณา การยกเว้นค่าธรรมเนียมแรกเข้า การยกเว้นค่าธรรมเนียมรายปี การแจกของกำนัล การสะสมคะแนน เพื่อแลกของรางวัล ส่วนลด ร้านค้า คู่มือส่วนลดเพื่อใช้ร่วมกับบัตรเครดิต การจับรางวัลชิงโชค

พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมในการบริโภคทางการบริโภคอาหาร ด้านการซื้อของจำเป็น ด้านการซื้อของฟุ่มเฟือย ด้านการพักผ่อนหย่อนใจ

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงปรัชญาที่ชี้ถึงการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ โดยความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในซึ่งอาศัยความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวัง

สินเชื่อ หมายถึง วงเงินที่ธนาคารให้ลูกค้านำไปใช้ก่อน แล้วค่อยนำมาชำระคืนที่
หลังภายใต้เงื่อนไขที่ธนาคารกำหนด

ข้อมูลเครดิต หมายถึง ข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ถึงตัวลูกค้า และคุณสมบัติของลูกค้าที่ขอ
สินเชื่อ และประวัติการขอและการได้รับอนุมัติสินเชื่อ และการชำระสินเชื่อของลูกค้าที่ขอสินเชื่อ
รวมทั้งประวัติการชำระราคาสินค้าหรือบริการ โดยบัตรเครดิต

บริษัทข้อมูลเครดิต หรือ เครดิตบูโร (Credit Bureau) เป็นองค์กรที่มีมานานแล้วใน
ต่างประเทศที่มีการพัฒนาของระบบสถาบันการเงิน ในประเทศไทยมีแนวความคิดในการจัดตั้ง
เครดิตบูโรมานานตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ แต่สามารถจัดตั้งได้สำเร็จภายหลังจากเกิด
วิกฤติเศรษฐกิจแล้ว เมื่อทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้อง
มีสถาบันเครดิตบูโรในประเทศไทยเพื่อป้องกันปัญหาหนี้เสียในระบบสถาบันการเงินและเพื่อให้ระบบ
เศรษฐกิจไทยมีความยั่งยืน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานโยบายทางเลือกในการกระตุ้นเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา การปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ. เซ็นเตอร์) มีทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ทฤษฎีมาร์กซิสม์ ทฤษฎีว่าด้วยทุนของคาร์ล มาร์กซ์ ทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นของคาร์ล มาร์กซ์ ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายการเงินในประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต และแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ ทฤษฎีว่าด้วยทุนของคาร์ล มาร์กซ์

2.1.1 ทฤษฎีมาร์กซิสม์ (Marxism)

ทฤษฎีของมาร์กซิสม์ (Marxism) สามารถวิเคราะห์แกนหลักของมาร์กซิสม์อยู่ที่เรื่องของวิธีการผลิตและปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เข้ามาเป็นตัวกำหนดกิจกรรมและการดำเนินงานทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะด้วยการชี้ให้เห็นความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอันเป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโลกโดยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ความคิดแนวมาร์กซิสม์เกี่ยวกับทุนนิยมในฐานะที่เป็นวิธีการผลิตอย่างหนึ่งนั้นได้กลายเป็นลักษณะสำคัญของระบบการเมืองระหว่างประเทศในปัจจุบัน ทุนนิยมเป็นวิธีการผลิตที่อาศัยปัจจัยหลักสี่ประการ คือ ทรัพย์สินส่วนบุคคล แรงจูงใจด้านผลกำไร แรงงานที่ได้รับค่าจ้าง และตลาด โดยทุนนิยมแสวงหาผลกำไรให้มากที่สุดในโลกที่มีการแข่งขันกันทุกแห่ง แต่การแข่งขันซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของตัวแสดงต่าง ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็ทำให้มีทั้งผู้ชนะและผู้แพ้ และความแตกต่างเหลื่อมล้ำ กระบวนการสะสมทุนและพลังกดดันของตลาด มีผลกระทบต่อทั้งบุคคลและสังคม ซึ่งมีได้เป็นผลกระทบในเชิงบวกหรือสร้างสรรค์เสมอไป

ประการที่สอง ความคิดแนวมาร์กซิสม์เกี่ยวกับชนชั้นทางเศรษฐกิจ (economic class) ในฐานะที่เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) ที่สำคัญที่สุด ซึ่งให้นิยามชนชั้นคือ ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อปัจจัยการผลิต (means of production) ตัวแสดงในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะถูกกำหนดโดยบทบาทในการผลิตสินค้าและบริการในระบบเศรษฐกิจโลก ทฤษฎีนี้ก่อให้เกิดชนชั้นหลักสองชนชั้น คือ ชนชั้นกระฎุมพี (bourgeoisie) ที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และชนชั้นกรรมมาชีพ (proletariat) อันได้แก่ คนงานที่ได้รับเงินเดือนและค่าจ้าง การวิเคราะห์เรื่องชนชั้นครอบคลุมทั้งชนชั้นทางเศรษฐกิจที่กล่าวนี้และชนชั้นทางเศรษฐกิจของรัฐ นั่นคือ สามารถแบ่งรัฐออกเป็นรัฐที่เป็นแกนหลัก (core states) หรือที่เป็นศูนย์กลาง (ประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาก้าวหน้าแล้ว) และรัฐขอบนอก (periphery states) หรือรัฐในโลกลำดับสาม (ประเทศที่พัฒนาน้อยกว่าต่าง ๆ) รัฐที่เป็นแกนหลักหรือศูนย์กลางจะเป็นผู้จัดหาทุนและการเงิน ส่วนรัฐขอบนอกจะเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบราคาถูกและแรงงานไม่มีฝีมือ นอกจากนี้ ยังมีรัฐกึ่งขอบนอก (semi-periphery states) อันได้แก่ ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ทำหน้าที่จัดหาแรงงานมีฝีมือราคาถูกเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจนอกพรมแดนให้แก่รัฐที่เป็นแกนหลักหรือศูนย์กลาง ปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างรัฐที่เป็นแกนหลักหรือศูนย์กลาง รัฐขอบนอก และรัฐกึ่งขอบนอก จะก่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการสำหรับตลาดโลก

ประการที่สาม ความคิดแนวมาร์กซิสม์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในฐานะเป็นความขัดแย้งโดยพื้นฐานเพราะทฤษฎีของทุนนิยมอยู่บนรากฐานของการเอาเปรียบโดยนายทุนแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากร ตลาด และแรงงาน เพื่อจะทำกำไรให้มากที่สุด นั่นคือ ระบบทุนนิยมเอาเปรียบคนและก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยพื้นฐานความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจมีลักษณะเป็น “zero-sum game” ซึ่งผู้ชนะคนเดียวได้ประโยชน์ทั้งหมดในขณะที่ผู้แพ้เป็นฝ่ายเสียทั้งหมด ประเทศที่เป็นแกนหลักหรือศูนย์กลางเอาเปรียบประเทศขอบนอกและกึ่งขอบนอกเพื่อประโยชน์ของตน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงเป็นความขัดแย้งเพราะมีผู้แพ้และผู้ชนะ ในลักษณะดังกล่าวเกิดการแบ่งแยกเป็นประเทศร่ำรวยและยากจน และการแบ่งแยกระหว่างรวยและจนก็เกิดขึ้นทั้งระหว่างประเทศและในประเทศ ประสพการณ์ของประชากรส่วนใหญ่ของโลกที่เกี่ยวข้องกับระบบทุนนิยมเป็นประสพการณ์ของความรุนแรงและความยากจนเป็นสำคัญ

ประการที่สี่ ความคิดแนวมาร์กซิสม์เกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจในฐานะปัจจัยมีความสำคัญที่สุดต่อการทำความเข้าใจทั้งการเมืองภายในประเทศและการเมืองระหว่างประเทศ รัฐบาลนั้นเป็นภาพสะท้อนหรือตัวแทนของชนชั้นนำทางเศรษฐกิจ และชนชั้นนำดังกล่าวนี้ก็กำหนดให้ผลประโยชน์ของตนเป็นผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม สงครามและความขัดแย้งใน

รูปแบบอื่น ๆ มีรากฐานอยู่ที่การเอาเปรียบทางชนชั้นนี้เอง และประเด็นปัญหาที่ดูเหมือนเป็นเรื่องสำคัญทางยุทธศาสตร์ แท้จริงแล้วก็เป็นเรื่องเศรษฐกิจจึงต้องนำไปจจัยทางเศรษฐกิจมาพิจารณา ด้วยหากต้องการจะเข้าใจพลวัตของกิจกรรมระหว่างประเทศปัจจุบัน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือธรรมชาติของความขัดแย้งระหว่างประเทศปัจจุบันสะท้อนธรรมชาติของระบบทุนนิยมที่เป็นต้นตอของความขัดแย้งดังกล่าวด้วย

แนวความคิดของมาร์กซ์สอดคล้องกับแนวความคิดของ Gould (1943:17) และ O harn (2001:67-68) ซึ่งนิยามระบบทุนนิยมยุคแห่งการผลิตสินค้าที่ได้พัฒนาก้าวหน้าสูงสุดเป็นยุคซึ่งพลังงานได้กลายเป็นสินค้าชนิดหนึ่งไปด้วยและในสังคมยุคนี้ ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เป็นของกลุ่มน้อยที่เรียกว่า นายทุน สำหรับ O harn (2001:67-68) ได้ให้คำจำกัดความระบบทุนนิยม (Capitalism) โดยมีเงื่อนไขหลักสองประเด็น ได้แก่ (1) สิทธิกฎหมายในการใช้จ่าย และการทำกำไรอยู่ในมือของปัจเจกชนหรือบริษัท (2) ผลผลิตที่ผลิตโดยแรงงานซึ่งเกิดจากการที่แรงงานทำสัญญากับนายจ้างเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจและการบังคับบัญชาเหนือลูกจ้าง รวมไปถึงการตกลงร่วมกันถึงปริมาณที่จะทำในแต่ละวัน ทั้งนี้ ลูกจ้างจะได้รับค่าจ้างเป็นการตอบแทนจนกระทั่งมีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดปฏิเสธที่จะทำตามสัญญา

2.1.2 ทฤษฎีว่าด้วยทุนของคาร์ลมาร์กซ์

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยทุนของคาร์ลมาร์กซ์สามารถวิเคราะห์การแบ่งสรรมูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจในการพัฒนาของทุนนิยมนั้นได้ก่อให้เกิดทุนสามชนิด คือ ทุนอุตสาหกรรม ทุนการค้า และทุนให้กู้ ตามประเภทของนายทุนได้แก่ คือ นายทุนอุตสาหกรรม นายทุนการค้า และนายทุนให้กู้ โดยถือเอามูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานในการดำรงอยู่ของนายทุนโดยที่นายทุนอุตสาหกรรมจะได้ผลกำไรจากอุตสาหกรรม นายทุนการค้าจะได้กำไรจากกิจการค้า และนายทุนให้กู้ยืมจะได้ดอกเบี้ย

ในระยะแรกของทุนนิยมนั้น นายทุนต่างก็จะใช้สอยทุนเงินตราที่ตนมีอยู่มาใช้ซื้อปัจจัยการผลิตและขายสินค้าด้วยตนเองเนื่องด้วยขอบเขตของการดำเนินกิจการและขอบเขตของตลาดล้วนแต่จะค่อนข้างคับแคบ ต่อมาในภายหลังเนื่องด้วยทุนนิยมได้เจริญพัฒนาขึ้น ดังนั้นการที่นายทุนทำการผลิตเอาขายเองและใช้สอยทุนที่ตนมีอยู่ ย็นับวันที่จะไม่สอดคล้องกับความต้องการที่ตลาดได้ขยายใหญ่ขึ้นผลทำให้ระหว่างนายทุนวิสาหกิจจึงได้แยกออกเป็นนายทุนการค้า และนายทุนให้กู้ยืม ซึ่งทุนให้กู้ยืมและดอกเบี้ยในช่วงวิถีของการหมุนเวียนของทุนอุตสาหกรรมแน่นอนย่อมจะต้องก่อให้เกิดทุนเงินตราที่ว่างชั่วคราวเป็นจำนวนมหาศาล ทั้งนี้เนื่องจาก

ประการที่หนึ่ง การเคลื่อนย้ายมูลค่าของต้นทุนคงที่ มูลค่าของต้นทุนคงที่จะเคลื่อนย้ายไปในสินค้าหลังจากที่สินค้าได้มีการจำหน่ายออกไปและจะหมุนกลับเข้าสู่วงจรของนายทุนที่ละส่วนแต่การหมุนเวียนเปลี่ยนใหม่ของทุนที่คงที่แน่นอนนี้จะอยู่ในภายหลังที่ไม่มีค่าเสื่อมต้นทุนคงที่หมดไปโดยสิ้นเชิงเท่านั้น ในระหว่างก่อนที่ต้นทุนคงที่จะหมุนเวียนเปลี่ยนใหม่คือการหักค่าเสื่อมของทุนที่คงแน่นอนจะว่างเปล่าอยู่ก่อนเป็นการชั่วคราว

ประการที่สอง การเคลื่อนย้ายมูลค่าของต้นทุนผันแปร ในขณะที่สินค้าได้มีการขายออกไปนั้นยังเป็นเวลาที่ไม่มีค่าเสื่อมที่จะต้องซื้อวัตถุดิบ และจ่ายค่าจ้างเงินเดือนในทันที ทุนหมุนเวียนส่วนหนึ่งอาจจะยังว่างอยู่ชั่วคราว

ประการที่สาม การสะสมมูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจ พบว่าส่วนมูลค่าส่วนเกินทางเศรษฐกิจจะสะสมถึงจำนวนที่แน่นอนนั้นจึงจะสามารถใช้มาทำการขยายใหญ่การผลิตอีก ก่อนหน้าที่ดำเนินการนี้ มูลค่าส่วนเกินที่สะสมขึ้นมานั้นก็จะต้องทิ้งว่างไว้ในระยะหนึ่ง ในขณะเดียวกันนั้น ในช่วงวิถีของการผลิตและการหมุนเวียนของทุนนิยม มักจะมีความต้องการที่จะต้องเสริมทุนเงินตรา ดังเช่น ในขณะที่ยังไม่ได้ขายผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปออกไป แต่ต้องการที่จะซื้อวัตถุดิบและจ่ายค่าจ้างเงินเดือนนั้น หรือว่าในขณะที่ต้นทุนคงที่เก่าต้องการจะเปลี่ยนใหม่ก่อนกำหนดนั้นก็จะเป็นเช่นนี้ในขณะนี้นายทุน ที่มีทุนเงินตราก็สามารถที่จะนำเอาทุนที่ว่างอยู่นี้โอนถ่ายไปให้นายทุนที่ต้องการทุนเงินตราไปใช้สอยได้ชั่วคราว เมื่อเป็นเช่นนี้ สิทธิในที่เป็นเจ้าของทุนไม่แน่ว่าจะใช้สอยทุนด้วยตนเองและผู้ใช้สอยทุนก็ไม่แน่ว่าจะเป็นเจ้าของทุน

นายทุนเงินตราจะไม่นำเอาทุนโอนถ่ายไปให้คนอื่นใช้ชั่วคราวอย่างไม่มีค่าตอบแทนอย่างเด็ดขาด ทุนเป็นมูลค่าจะเพิ่มเองได้ มันสามารถที่จะนำผลกำไรมาให้ได้ สมมุติว่า อัตราผลกำไรโดยเฉลี่ยเป็น 20% บุคคลที่มีทุน 1,000 บาทนี้ ก็คล้ายกับว่ามีอำนาจอย่างหนึ่งที่จะทำให้เงิน 1,000 บาทกลายเป็นเงิน 1,200 บาทได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า มีอำนาจอย่างหนึ่งที่จะต้องได้ผลกำไร 200 บาท นายทุนเงินตรานำเอาทุนให้คนอื่นกู้ยืม ก็เท่ากับเป็นการยอมมอบอำนาจที่จะทำการผลิตผลกำไร สามารถทำให้นายทุนที่ได้กู้เงินนั้นได้ผลกำไรโดยเฉลี่ยเหมือนกับได้ใช้สอยทุนของตนเอง ดังนั้น เขาจำเป็นต้องเรียกร้องให้นายทุนที่ใช้สอยเงินกู้เพิ่มดอกเบี้ยจำนวนหนึ่งเป็นค่าตอบแทนในขณะที่คืนเงินกู้ ทุนเงินตราที่ต้องการที่จะได้ดอกเบี้ยที่มีการโอนถ่ายให้นายทุนอีกคนหนึ่งไปใช้สอยชั่วคราว คือ ทุนกู้ยืม นายทุนที่อาศัยเพียงดอกเบี้ยมาดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากนายทุน เช่น นานทุนอุตสาหกรรม นายทุนการค้า เป็นต้น

นายทุนกู้ยืมนี้ จะได้ดอกเบี้ยเพียงอาศัยสิทธิการเป็นเจ้าของทุนเท่านั้น ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ ได้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ลวงอย่างหนึ่ง คล้ายกับว่า ดอกเบี้ยได้เกิดจากตัวของเงินตรานั้นเอง เงินตราที่สามารถที่จะงอกเงินตราได้มากยิ่งขึ้น มันเหมือนกับต้นตอที่สามารถที่จะออกลูกท้อได้

ฉะนั้น คาร์ล มาร์กซ์ ได้กล่าวว่า ในการลงทุนขึ้นมา ความสัมพันธ์ของทุนๆ ได้ปรากฏในรูปแบบที่ผิวเผินที่สุด เต็มไปด้วยลักษณะศาสนาบูชาลิ่งของมากที่สุด รูปแบบดอกเบี้ยดังกล่าวนี้ ได้ปิดคลุมแก่นแท้ในการขูดรีดของทุนนิยม โดยความเป็นจริงแล้ว ดอกเบี้ยก็เป็นรูปแบบการแปลงรูปของมูลค่าส่วนเกิน ตัวของช่วงวิธีการปล่อยกู้ นั่น ไม่สามารถที่จะทำการผลิตมูลค่าส่วนเกินออกมาได้ ทุนเงินตรา นั้นจะมีแต่ได้นำมาใช้เปิดโรงงานเปิดร้านค้า ในขณะที่ถึงมือนายทุนที่ปฏิบัติสมรรถนะเท่านั้น จึงจะเริ่มสำแดงสมรรถนะของทุนทำการผลิต หรือว่าดำเนินการให้มูลค่าส่วนเกินบรรลุผลเป็นจริง ดอกเบี้ยที่นายทุนสมรรถนะได้จ่ายแก่นายทุนเงินกู้ตามกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนนั้น คือ ส่วนหนึ่งของมูลค่าส่วนเกิน

ก่อนที่นายทุนสมรรถนะจะจ่ายดอกเบี้ยนั้น สิ่งที่ได้มาจะเป็นผลกำไรเฉลี่ย ดังนั้น ดอกเบี้ยจึงจำเป็นจะต้องน้อยกว่าผลกำไรเฉลี่ยมิฉะนั้นแล้ว นายทุนสมรรถนะนี้ก็ต้องไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย และจะต้องไม่ยอมไปกู้เงินอย่างเด็ดขาด แต่ผลกำไรเฉลี่ยก็ต้องไม่ตกเป็นของนายทุนสมรรถนะทั้งหมด ถ้าเช่นนั้นนายทุนเงินกู้ก็จะขอเงินตราของตนเก็บไว้ในตู้เซฟมากกว่า โดยไม่ยอมนำเอาเงินมาปล่อยกู้นำมาให้นั้น ดังนั้น ผลกำไรเฉลี่ยที่นายทุนสมรรถนะได้ใช้สอยเงินกู้นำมาให้นั้น จำเป็นที่จะต้องแบ่งสันปันส่วนกันไปให้นายทุนเงินกุนายทุนสมรรถนะได้ผลกำไรวิสาหกิจ นายทุนเงินกู้ได้ดอกเบี้ย อัตราสัดส่วนของปริมาณดอกเบี้ยและทุนเงินตราที่ไว้กู้นั้น ก็คือ อัตราดอกเบี้ย ระดับจำกัดสูงสุดของอัตราดอกเบี้ย จะเกินกว่าอัตราผลกำไรเฉลี่ยไม่ได้ ภายใต้สภาพที่แน่นอนของอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยนี้ อัตราดอกเบี้ยก็ต้องขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของอุปสงค์อุปทานของทุนให้กู้ ในขณะที่อุปสงค์มากกว่าอุปทานนั้น อัตราดอกเบี้ยก็จะถีบตัวสูงขึ้น ในขณะที่อุปทานสูงกว่าอุปสงค์นั้น อัตราดอกเบี้ยก็ต้องลดต่ำลง

ในสังคมทุนนิยมนั้นการให้กู้ยืมของเงินตราส่วนใหญ่จะผ่านธนาคารซึ่งเป็นวิสาหกิจทุนนิยมที่ดำเนินธุรกิจทางด้านเงินตราได้รวบรวมทุนในสังคมที่ว่างอยู่และเงินตราที่ไม่ได้ทีการใช้ชั่วคราวในมือของประชาชน มาปล่อยกู้นายทุนสมรรถนะใช้สอยประโยชน์นายธนาคารก็คือ นายทุนที่ดำเนินธุรกิจเงินตรา ธนาคารก็ดูดซับเงินฝากและปล่อยกู้เงินกู้ในฐานะที่เป็นคนกลางระหว่างผู้เป็นเจ้าของทุนและผู้กู้ยืมทุน เพื่อที่จะดำเนินกิจการธนาคาร นายทุนธนาคารจำเป็นต้องทรงแจกจ่ายทุนล่วงหน้า นายทุนปล่อยกู้จะเกิดความพอใจในการที่ได้ดอกเบี้ย แต่นายทุนธนาคารก็ต้องการที่จะให้ทุนของเขาได้ผลกำไรเฉลี่ย สมมุติว่า ถ้าเขาไม่ได้ผลกำไรเฉลี่ย เขาก็จะต้องไม่ยอมทรงแจกจ่ายทุนล่วงหน้ามาดำเนินธุรกิจธนาคารอย่างแน่นอน ผลกำไรของธนาคารส่วนใหญ่จะมาจากจำนวน ต่างของดอกเบี้ยเงินฝากและดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารจะต้องมากกว่าดอกเบี้ยเงินฝาก จำนวนต่างของทั้งสองนี้ ก็คือผลกำไรของนายทุนธนาคาร หลังจากทำได้หักค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการธนาคารแล้ว แหล่งรายได้ที่สำคัญของผลกำไรธนาคาร คือ มูลค่า

ส่วนเกินที่กรรมกรได้สร้างขึ้นในการผลิตเหมือน ๆ กับแหล่งที่มาของดอกเบี้ย ดังนั้น นายทุนธนาคารก็ได้ร่วมการแบ่งปันส่วนต่อมูลค่าส่วนเกิน ในขณะที่เดียวกันนั้น นายทุนธนาคารก็ยังไม่ขูครีตพนักงานธนาคาร แรงงานของพนักงานธนาคารถึงแม้ว่า จะไม่ได้สร้างมูลค่าส่วนเกินก็ตาม แต่มันได้ทำให้นายทุนธนาคารครองมูลค่าส่วนเกินส่วนหนึ่ง ส่วนใหญ่จะเหมือนๆ กับพนักงานของกิจการค้า

2.1.3 ทฤษฎีว่าด้วยชนชั้นของคาร์ล มาร์กซ

ฉัตรทิพย์กล่าวถึงการใช้คำ “ชนชั้นกลาง” ว่าเป็นการใช้ในบริบทที่เป็นกลางๆ เพื่อเรียกพวกกรรมกรหรือนายทุน เพราะคำ “นายทุน” มักใช้ในความหมายของผู้มีทรัพย์สินที่เป็นเจ้าของทุน จ้างแรงงานมาประกอบการอันก่อให้เกิดผลผลิตที่สร้างส่วนเกินหรือกำไร ดังนั้นการใช้คำนายทุนจึงก่อให้เกิดความหมายทางลบ ในฐานะผู้ขูดหรือเอารัดเอาเปรียบ ขณะที่คำ “กรรมกร” หมายความว่า ผู้มีทรัพย์สินขนาดเล็กย่อย แต่มาร์กซิสต์ไทยมักใช้ในความหมายของเจ้าของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ทำให้การใช้คำกรรมกรมีนัยของความเป็ “ซ้าย” มากเกินไปและมีความหมายไม่แตกต่างจากค่านายทุน ในขณะที่ปริชาได้ให้ความหมายชนชั้นกลางในสังคมทุนนิยม ว่า ชนชั้นกลางไทยเป็นผลผลิตจากกระบวนการทางประวัติศาสตร์ของระบบทุนนิยม ซึ่งมาจากข้างนอกและเริ่มปรากฏชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน พวกเขาเริ่มมีการพัฒนา นโยบายและอุดมการณ์ ของตนเองให้ปรากฏชัด เพื่อบรรลุผลประโยชน์ของกลุ่มตน และเพื่อรักษาอำนาจที่มีเหนือชนชั้นแรงงานและชาวนาชาวไร่ แต่ก็ไม่ใช่ผู้รับใช้ชนชั้นนายทุน หากแต่เป็นผู้สร้างสรรค์ระบบทุนนิยมมากกว่า และด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจที่ชนชั้นกลางไทยเป็นพลังสำคัญในการช่วยผลักดันการพัฒนาทุนนิยมสมัยใหม่ แต่ก็ไม่ก้าวไปไกลในการเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อชนชั้นผู้ยากไร้ (ปริชา, 2536: 81-87)

เมื่อวิพากษ์ความแตกต่างของชนชั้นกลางตามแนวคิดของฉัตรทิพย์และปริชาจนถึงความแตกต่างของชนชั้นกลางและชนชั้นอื่น พบว่าในสังคมทุนนิยมจะมีอยู่ชนชั้นกลางดำรงอยู่โดยมิได้สังกัดอยู่ในชนชั้นนายทุนและมีได้เป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นแรงงาน แต่เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตอุดมการณ์ทุนนิยม และผลักดันให้อุดมการณ์ดังกล่าวขยายตัวอย่างกว้างขวางและลึกในสังคมไทย นั่นคือ ทำให้ทุกคนเชื่อถือระบบทุนนิยมซึ่งตรงกับแนวคิดระบบนี้เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถปรับปรุงสถานภาพของตนเองได้ ถ้าคนนั้นมีความรู้ความสามารถส่งผลทำให้การแสวงหาความรู้และความเชี่ยวชาญกลายเป็นอุดมการณ์ทางการศึกษาของระบบทุนนิยมสมัยใหม่

ภายใต้ความคลุมเครือในการนิยาม ปรึชาจัดให้คนอย่างน้อยสองกลุ่มสังกัดอยู่ในชนชั้นกลาง ได้แก่ ข้าราชการ และผู้ทำงานอยู่ในสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย อาทิ นักบริหารระดับสูง ผู้จัดการ นักวิชาการ ผู้มีอาชีพทางการตลาด การธนาคาร การประกันภัย รวมแม้กระทั่ง ครู อาจารย์ ปัญญาชน สื่อมวลชน ฯลฯ (เล่มเดียวกัน : 83) โดยเชื่อว่า แม้ชนชั้นกลางไทยจะเป็นพลังสำคัญที่ช่วยผลักดันการพัฒนาทุนนิยมสมัยใหม่ แต่พวกเขาก็จะไม่ก้าวไปไกลในการเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อชนชั้นผู้ยากไร้ โดยสามารถสรุปแนวคิดของชนชั้นกลางกับมาร์กซิสต์ใหม่และแนวความคิดของปรึชาและฉัตรทิพย์พบว่าสามารถสังเคราะห์แนวคิดของชนชั้นกลาง คือ ประการที่หนึ่ง กลุ่มแรกเชื่อว่าสังคมสมัยใหม่มี 2 ชนชั้นเท่านั้น ประการที่สอง กลุ่มนี้ไม่ให้ความสนใจแก่ กลุ่มที่อยู่ระหว่างกลาง แต่อย่างไรก็ตามยอมรับว่ามีมากมายหลายกลุ่ม ประการที่สาม กลุ่มที่สามมองว่ากลุ่มชนที่อยู่ระหว่างกลางถูกแปรสภาพตกต่ำลงไปอยู่กับชนชั้นแรงงาน และประการที่สี่ กลุ่มที่สี่เน้นว่าในสังคมสมัยใหม่มี “ชนชั้นกลาง” อย่างแน่นอนและมีผลประโยชน์เฉพาะของตนเอง

ตัวอย่างสำหรับกลุ่มที่หนึ่ง คือ แนวคิดของพรอคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสยุคทศวรรษที่ 1970 ในสังคมสมัยใหม่จะมีสองชนชั้นเท่านั้น คือชนชั้นผูกขาด ได้แก่ นายทุนและนักบริหารระดับสูง และชนชั้นกรรมาชีพอุตสาหกรรม ในโครงสร้างชนชั้นนี้ ไม่มีคำว่า ชนชั้นกลาง ไม่ว่าจะเก่าหรือใหม่ก็ตาม

ตัวอย่างสำหรับกลุ่มที่สอง คือ แบบจำลองของ Wright ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้ว สังคมสมัยใหม่ประกอบไปด้วยสองชนชั้นใหม่ ได้แก่ ทุนกับแรงงาน ในขณะที่เดียวกันก็มีกลุ่มชนที่อยู่ระหว่างกลางหลายกลุ่ม ซึ่งส่วนหนึ่งจะมีผลประโยชน์ผูกพันกับนายทุนอีกส่วนหนึ่งจะมีชีวิตที่ตกต่ำอยู่กับแรงงาน และอีกส่วนหนึ่งสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ เช่น นายทุนน้อย นักธุรกิจขนาดเล็ก ฯลฯ แต่แนวโน้มยังคงยึดโครงสร้างชนชั้นหลักสองชนชั้น เป็นศูนย์กลางของการวิเคราะห์ และนอกจากนั้นจากแบบจำลองของ Braverman (1974) ซึ่งมีความเห็นว่าในยุคทุนนิยมผูกขาด ทุนได้แผ่อิทธิพลเข้าไปในกิจกรรมของการค้า การบริการและงานอาชีพของ white-collar หลายๆ ประเภท ในขณะที่เดียวกันการจักระบบงานแบบใหม่ ซึ่งใช้เทคนิคโนโลยีสมัยใหม่ และคอมพิวเตอร์มากขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อแรงงานที่มีความรู้เป็นอย่างมาก เพราะความรู้ความชำนาญที่เคยร่ำเรียนและฝึกฝนมา ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานงานใหม่เสียแล้ว ด้วยเหตุนี้ “ชนชั้นกลางรุ่นใหม่” ซึ่งเป็นแรงงาน white-collar จึงแปรสภาพตัวเองกลายเป็นแรงงานของชนชั้นกรรมาชีพแบบใหม่ ภาวะแรงงานแบบ underqualified หรือ overqualified เช่นนี้มีผลทำให้แรงงานที่มีการศึกษาหลายประเภท มีเงินเดือนและรายได้ต่ำกว่าแรงงานฝีมือของชนชั้นกรรมาชีพเสียอีก ในโลกทำงานสมัยใหม่จึง เป็นการไม่เหมาะสมเสียแล้วที่จะแบ่งแยกกระหว่าง manual และ white-collar labor

ตัวอย่างสำหรับกลุ่มที่สาม ตรงกับแนวความคิด proletarianization of labor power ของกลุ่มชนที่อยู่ระหว่างกลางเกี่ยวกับทุนและแรงงาน ซึ่งปรากฏการณ์นี้เป็นผลผลิตของการนำเอาระบบการทำงานแบบอุตสาหกรรม (rationalization) มาใช้ในโลกทำงานของพนักงาน white-collar หรือ non-manual ซึ่งตรงกับแบบจำลองของ Carchedi ก็มีข้อสรุปทำนองเดียวกัน ทุนนิยมสมัยใหม่ต้องอาศัยคนกลุ่มใหม่ที่มีหน้าที่คอยกำกับดูแล ควบคุมประสานงานเกี่ยวกับการทำงานของแรงงานทั้งหมดคนกลุ่มนี้จึงกลายเป็นผู้ส่งเสริมการสะสมทุนของระบบเมื่อการสะสมทุนเพิ่มขึ้นเทคโนโลยีก็เจริญมากขึ้น การจัดระบบการทำงานยังต้องอาศัยความรู้ความชำนาญแบบใหม่มากขึ้น ความไม่สอดคล้องกันระหว่างตำแหน่งหน้าที่กับความรู้ความสามารถที่มีอยู่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ค่าของแรงงานระดับกลางตกต่ำลง

ตัวอย่างสำหรับกลุ่มที่สี่ให้ความสำคัญสูงแก่ “ชนชั้นกลาง” ซึ่งเป็นชนชั้นที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง ตัวอย่างที่รู้จักกันดี คือ ทฤษฎีของ Poulantzas ซึ่งย้ำว่า แรงงานที่เราเรียกว่า white-collar employee ไม่ได้สังกัดชนชั้นทุนหรือแรงงานพวกเขา คือ ชนชั้นกลาง อย่างแท้จริง คือ new petty bourgeoisie ชนชั้นนี้มีลักษณะสำคัญสามประการ คือ ประการที่หนึ่ง ทางด้านเศรษฐกิจพบว่าชนชั้นกลางจะถูกแยกออกจากความเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต และพวกเขาไม่ใช่แรงงานที่ทำการผลิตด้วย ประการที่สอง ทางด้านการเมืองพบว่าชนชั้นกลางมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลแรงงานที่ทำการผลิต และประการที่สาม ทางด้านอุดมการณ์พบว่าชนชั้นกลางมีอำนาจผูกขาดความรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานของเศรษฐกิจและแรงงาน ซึ่งโดยสรุปแล้ว ชนชั้นกลางคือ กลุ่มชนทุกอาชีพที่ไม่ได้ทำการผลิตใช้แต่ความคิด และทำหน้าที่ดูแลกำกับควบคุม หน้าที่หลักคือเป็นคนกลางในการสร้างความชอบธรรมของระบบทุนนิยมทางด้านการเมืองและอุดมการณ์

ในขณะที่แนวความคิดของวรวิทย์กับชนชั้นกลางเป็นผู้นิยามชนชั้นกลางคือใครได้ครบถ้วนตรงกับปรากฏการณ์ที่เป็นจริง วรวิทย์กล่าวถึงชนชั้นกลางท่ามกลางพัฒนาการทุนนิยมไทยว่า ในอดีตชนชั้นกลางหมายถึงเพียงกลุ่มคนที่มีอาชีพค้าขาย โดยเฉพาะคนจีนอพยพประกอบด้วย พ่อค้ารายใหญ่ (ซึ่งคลี่คลายไปเป็นชนชั้นนายทุนในสังคมทุนนิยม) และพ่อค้ารายย่อย แต่เมื่อสังคมไทยพัฒนาเข้าสู่ยุคทุนนิยม ภาคบริการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว แรงงานในภาคบริการที่เพิ่มขึ้นมิได้สังกัดอยู่ในชนชั้นกรรมมาชีพโดยตรง เพราะไม่ได้เป็นผู้ผลิตมูลค่า แต่ก็ไม่ใช่ นายทุน เพราะไม่ได้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต เราเรียกแรงงานเหล่านี้ว่า “แรงงานกินเงินเดือน” หรือ “แรงงานคอปกขาว” คือแรงงานในสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย ซึ่งแสดงบทบาทแทนนายทุนในกระบวนการเพิ่มมูลค่าของทุน ดังนั้น ชนชั้นกลางตามแนวคิดนี้จึงประกอบด้วย ผู้ประกอบการรายย่อย พ่อค้ารายย่อย อาชีพอิสระ ปัญญาชน ข้าราชการ รวมทั้งพนักงาน รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทห้างร้าน เหตุที่พวกเขาถูกพิจารณาให้เป็นชนชั้นกลางเหมือนกันก็เนื่องมาจาก การมีพื้นฐานทางวัตถุ ได้แก่ รายได้และความมั่งคั่งในงาน โกล้เคียงกัน (วรวิทย์, 2536: 129-133)

นอกจากนั้นแล้วนิธิใช้คำ “คนชั้นกลาง” อธิบายปรากฏการณ์และบทบาทที่เป็นไปของชนชั้นกลางในสังคมไทย โดยกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าต้องไม่ลืมว่า คนชั้นกลาง เป็นแนวคิดหนึ่งซึ่งใช้ประโยชน์ในเชิงอธิบายได้บางประเด็น จะมีอยู่จริงในสังคมหนึ่ง ๆ หรือไม่ก็ไม่สำคัญนัก (นิธิ, 2536:56) “คนชั้นกลาง” ที่นิธิกล่าวถึง เป็นคนกลุ่มใหม่ซึ่งมิได้สังกัดอยู่ในแวดวงของผู้ปกครอง (ข้าราชการ) และชาวนา พวกเขาเป็นกลุ่มเอกบุคลคที่มีทักษะหรือวิชาชีพเป็นทุนที่มีมูลค่าในระบบการผลิตสมัยใหม่ และด้วยความเป็นเอกบุคลคดังกล่าวขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ในตลาด พวกเขาจึงต้องการกฎหมายที่เป็นระเบียบและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้เป็นเครื่องมือกำหนดข้อผูกมัดพันธะสัญญาที่มีต่อกัน นอกจากนี้ คนชั้นกลางยังสามารถสืบทอดสถานะ (หรือดำรงความเป็นชนชั้น) ของตนได้ด้วยทุนและ/หรือการศึกษาโดยไม่ต้องอาศัยชาติกำเนิดหรือวัฒนธรรมชุมชน ทำให้การเลื่อนชั้นภายในกลุ่มหรือออกไปจากกลุ่มมีเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้พวกเขาไม่ค่อยมีสำนึกถึงความเป็นปีกแผ่นของกลุ่ม และทำให้การมุงมั่นที่จะก้าวไปสู่ฐานะที่ดีขึ้นในวงสังคมอยู่เสมอกลายเป็นลักษณะเฉพาะของพวกเขา การนิยามของนิธิแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานแนวคิดมาร์กซิสต์กับแนวคิดแบบเวเบอร์เรียน ดังที่ พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ แสดงความคิดเห็นได้ว่า นิธิ ได้รับอิทธิพลของ E.P. Thompson นักประวัติศาสตร์มาร์กซิสต์ ที่ให้คำจำกัดความชนชั้นในลักษณะพลังนามธรรมซึ่งมีผลกระทบทางสังคมเกิดขึ้นจริงตามมาในฐานะที่เป็นประวัติศาสตร์ โดยไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงโครงสร้างหรือลำดับขั้นของคน และเน้นว่าวัฒนธรรมและประสบการณ์จริงมีส่วนในการกำหนดจิตสำนึกทางชนชั้นมากกว่าปัจจัยด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างเดียว เพราะถือว่าเราไม่สามารถแยกคำอธิบายเรื่องชนชั้นออกจากจิตสำนึกทางชนชั้นได้เลย ขณะเดียวกัน นิธิยังอิงกับแนวคิดของกลุ่มเวเบอร์เรียนที่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและระบบคิดก่อนและควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจด้วย (พิชญ์, 2538:164)

ในขณะที่นครินทร์ เมฆไตรรัตน์¹ ได้ให้ความหมายถึงคำว่า คนชั้นกลาง ในฐานะที่เป็นกลุ่มสังคม ทางประวัติศาสตร์ว่า อยู่นอกกระบบราชการ และเกือบทั้งหมดอยู่ในเขตเมืองหลวง โดยกำหนดให้คนชั้นกลางประกอบด้วยกรรมกร และผู้ประกอบการอาชีพรับจ้างและวิชาชีพอิสระ (2528:13) นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์พลวัตของคนชั้นกลางไว้อย่างชัดเจนว่า “หลังสงครามโลกครั้งที่ 2” กลุ่มสังคมคนชั้นกลางได้กลืนหายไปเป็นชนชั้นนายทุน ซึ่งเป็นชนชั้นเจ้าสมบัติในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และเป็นชนชั้นอื่น ๆ ในอีกหลายลักษณะ” ซึ่งเป็นข้อสรุปเดียวกับแนวคิดของกลุ่มเศรษฐศาสตร์การเมืองประวัติศาสตร์ แต่อีกด้านหนึ่ง นครินทร์กลับหลีกเลี่ยงความยุ่งยากและข้อถกเถียงอันอาจเกิดขึ้นจากการใช้คำ “ชนชั้น” โดยทหารเลือกใช้คำ “กลุ่มสังคม” ในความหมายค่อนข้างเฉพาะ และมีนัยเช่นเดียวกับชนชั้นของ E.P. Thompson และชนชั้นตาม

แนวคิดทฤษฎีทางสังคมของ Max Weber ดังนั้น การนิยามชนชั้นกลางของนครินทร์จึงไม่อาจจัดรวมไว้ในกลุ่มเดียวกับนักเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวประวัติศาสตร์

2.1.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายการเงินในประเทศไทย

เงินเป็นสื่อกลางที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เงินเปรียบเสมือนปัจจัยหล่อเลี้ยงเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาประเทศจะดำเนินไปด้วยดีและความมั่นคง ย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณเงินและเครดิตในปริมาณที่เหมาะสม ถ้าในขณะที่ใดขณะหนึ่งมีปริมาณเงินน้อยเกินไปก็จะก่อให้เกิดปัญหาเงินฝืด แต่ถ้ามีมากเกินไปก็จะก่อให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อ ซึ่งมีผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศทั้งสิ้น และผลเสียดังกล่าวก็จะเกิดผลกระทบต่อธุรกิจในประเทศเช่นกันด้วยเหตุผลดังกล่าว ธนาคารกลางซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญของประเทศที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินและเครดิตของประเทศ จึงต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยใช้นโยบายการเงินเข้าควบคุมปริมาณเงินและเครดิตของประเทศ ให้มีปริมาณที่เหมาะสมตามสถานการณ์

นโยบายการเงิน (monetary policy) หมายถึง แนวทางดำเนินทางการควบคุมปริมาณเงินและเครดิตของธนาคารกลาง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ เครื่องมือต่าง ๆ ที่ธนาคารกลางใช้ในการควบคุมปริมาณเงินและเครดิตของประเทศเรียกว่า มาตรการทางการเงิน ซึ่งมีมาตรการที่ใช้จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจที่สำคัญๆ ของประเทศ ได้แก่ การรักษาเสถียรภาพในระดับราคาสินค้า การมีการจ้างงานเต็มที่ การสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ การรักษาคุณภาพของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ และการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

การใช้นโยบายการเงินมีเป้าหมายที่สำคัญห้าประการ ได้แก่ เพื่อรักษาเสถียรภาพในระดับราคาสินค้า เพื่อการจ้างงานเต็มที่ เพื่อการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อการรักษาคุณภาพของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ และเพื่อการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

ประการที่หนึ่ง การใช้นโยบายการเงินเพื่อรักษาเสถียรภาพในระดับราคาสินค้า การรักษาเสถียรภาพในระดับราคาสินค้านับเป็นเป้าหมายดั้งเดิมของนโยบายการเงิน ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงผันผวนทางด้านราคามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างมาก ดังนั้นธนาคารกลางจึงต้องพยายามควบคุมให้ระดับราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนเกินภาวะเงินเฟ้อ หรือลดลงอย่างต่อเนื่องจนเกิดภาวะเงินฝืด โดยทั่วไปปริมาณเงินควรจะขยายตัวในอัตราที่ใกล้เคียงกับอัตราการขยายตัวของ

ความต้องการในระบบเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามในภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไป คำว่าเสถียรภาพในระดับราคาสินค้านั้นมิได้หมายความว่าราคาของสินค้าทุกชนิดจะต้องคงอยู่ตลอดเวลา แต่ระดับราคาสินค้าอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ ตามปกติถ้าใช้ดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคเป็นตัววัดแล้ว ถ้าหากดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงในทางสูงขึ้นหรือต่ำลงประมาณร้อยละ 2-3 ต่อปี ก็ย่อมไม่มีผลกระทบที่จะเป็นอันตรายต่อเศรษฐกิจของประเทศ แต่ถ้าหากว่าระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นร้อยละ 10 ต่อปีหรือมากกว่า ก็ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาภาวะเงินเฟ้อที่เป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจ

ประการที่สอง การใช้นโยบายการเงินเพื่อการจ้างงานเต็มที่ การจ้างงานเต็มที่ เป็นภาวะที่มีการใช้ประโยชน์จากแรงงานมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยบุคคลทุกคนที่มีความสามารถและความเต็มใจที่จะหางานทำมีงานทำกันหมด ตามปกติแล้ว ประเทศที่ประชากรกินคืออยู่ดี ย่อมหมายความว่าประชากรที่มีอายุอยู่ในวัยทำงานนั้น จะต้องมีงานทำและมีรายได้ ถ้าประเทศใดมีอัตราการว่างงานเพียงร้อยละ 3-4 ของประชากรที่อยู่ในวัยทำงาน ก็ถือได้ว่าเป็นอัตราการว่างงานที่ไม่เป็นอันตรายต่อเศรษฐกิจของประเทศมากนัก แต่ถ้าอัตราการว่างงานเกินกว่านี้มาก ย่อมจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศซึ่งรัฐบาลอาจดำเนินนโยบายการเงินในลักษณะที่จะกระตุ้นให้มีการขยายตัวของการใช้จ่ายลงทุนซึ่งเคนส์ (John Menard Keynes) มีความเห็นว่า การเพิ่มปริมาณเงิน จะมีผลทำให้อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด เมื่ออัตราดอกเบี้ยลดลงก็จะกระตุ้นให้การลงทุนในประเทศขยายตัว เมื่อมีการลงทุนมากขึ้น ภาวการณ์จ้างแรงงานในประเทศจะเพิ่มขึ้น อัตราการว่างงานก็จะลดลง

ประการที่สาม การใช้นโยบายการเงินเพื่อสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจ ความเจริญทางเศรษฐกิจ หมายถึงการที่ประเทศสามารถผลิตสินค้าและบริการออกมาสสนองความต้องการของประชาชนได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น ก็หมายถึงการที่ประเทศมีความเจริญทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม การเมืองและอื่น ๆ ไปในแนวทางที่เหมาะสม ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยมีความต้องการให้ประเทศของตนมีอัตราการเจริญทางเศรษฐกิจสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะความเจริญทางเศรษฐกิจแสดงให้เห็นถึงประเทศสามารถผลิตสินค้าและบริการมาสสนองความต้องการของประชาชนได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดระยะเวลาการสร้างเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจทางหนึ่งที่จะทำได้ ก็โดยใช้นโยบายการเงินเพื่อการส่งเสริมแรงจูงใจในการออมของภาคเอกชน อันจะเป็นแหล่งเงินสำคัญที่จะนำมาใช้ในการลงทุน การเพิ่มผลิตภาพการผลิต และส่งเสริมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในเทคนิคการผลิต ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนั้นองค์กรภาครัฐบาลและองค์กร

อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรจะพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างทางสังคม การเมือง การบริหาร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องกันไป

ประการที่สี่ การใช้นโยบายการเงินเพื่อรักษาคุณภาพของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ การเปิดประตูการค้ากับต่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงินขาดดุล หรือเกิดปัญหาดุลการค้าและดุลการชำระเงินเกินดุล สำหรับประเทศที่ดุลการค้าและดุลการชำระเงินขาดดุลเป็นเวลานาน จะทำให้เงินทุนสำรองในประเทศลดลง อันจะนำไปสู่ความกดดันของภาวะเศรษฐกิจซบเซาหรือตกต่ำ ทำให้ประเทศที่มีดุลการค้าขาดดุลจำเป็นต้องป้องกันตัวเอง ด้วยการใช้นโยบายการควบคุมเครดิตสำหรับการสั่งสินค้าเข้าหรือการไหลออกของเงินทุน ส่วนประเทศที่มีดุลการค้าเกินดุลทำให้เงินทุนสำรองเพิ่มขึ้นและจะนำไปสู่ภาวะเงินเฟ้อได้จึงจำเป็นต้องใช้นโยบายการเงินเพื่อรักษาคุณภาพของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ

และประการสุดท้าย การใช้นโยบายการเงินเพื่อการกระจายรายได้ได้อย่างเป็นธรรม โดยทั่วไปประเทศต่าง ๆ มักจะประสบปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ทั้งนี้เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่ความสามารถของประชากรไม่เท่ากัน การได้รับการศึกษาแตกต่างกัน สถานะวงศ์ตระกูลต่างกัน การเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตต่างกัน และการประกอบอาชีพในสาขาการผลิตที่ต่างกัน ทำให้ประชากรได้รับผลตอบแทนจากการทำงานแตกต่างกันออกไปเป็นผลให้เกิดปัญหาของการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมโดยทั่วไป การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมนี้มีได้หมายความว่าประชาชนทุกคนจะต้องมีรายได้เท่ากัน แต่เป็นการหมายถึงการเปรียบเทียบระหว่างสัดส่วนของประชากรกับการเป็นเจ้าของรายได้ประชาชาติ ว่ามีสัดส่วนใกล้เคียงกันมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ ยิ่งสัดส่วนของประชากรกับความเป็นเจ้าของรายได้ประชาชาติใกล้เคียงกัน ย่อมหมายถึงการกระจายรายได้มีความยุติธรรมมากขึ้น เช่น ถ้าสัดส่วนของประชากรร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมดมีความเป็นเจ้าของรายได้ประชาชาติร้อยละ 48 ของประชากรทั้งหมด ก็หมายถึงการกระจายรายได้ค่อนข้างดีมาก แต่ถ้าสัดส่วนของประชากรร้อยละ 50 แต่มีความจำเป็นเจ้าของรายได้ประชาชาติเพียงร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด ก็แสดงว่าการกระจายรายได้ไม่เป็นธรรม กล่าวคือ ประชากรส่วนใหญ่ยังมีรายได้ต่ำ แต่ประชากรกลุ่มน้อยมีรายได้สูง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.5 แนวคิดเกี่ยวกับบัตรเครดิต

หน้าที่ของเงิน (Function of Money) สามารถแบ่งเป็นสี่ประการ ประการที่หนึ่ง คือสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange) เป็นหน้าที่หลักพื้นฐานของเงิน (Primary or Fundamental Function) และเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของเงิน เพราะหน้าที่ของเงินอื่น ๆ ก็ล้วนมาจากหน้าที่นี้ทั้งสิ้น เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายเงินยืนอยู่ตรงกลาง เมื่อทั้ง 2 ฝ่ายทำการตกลงซื้อขายกัน สื่อกลางดังกล่าว เช่น เช็ค บัตรเครดิต บัตรเอทีเอ็ม ประการที่สอง คือเครื่องวัดมูลค่า (Unit of Account) เป็นหน่วยกลางของการวัดมูลค่าของสินค้าและบริการทุกชนิด ประการที่สาม มาตรฐานในการชำระหนี้ในอนาคต (Standard of Deferred Payments) การชำระหนี้ด้วยเงินเป็นสิ่งที่ยอมรับกันทั่วไป และประการที่สี่ เครื่องเก็บรักษามูลค่า (Store of Value) เงินเป็นสินทรัพย์รูปแบบหนึ่งที่คนทั่วไปนิยมสะสมไว้เป็นสมบัติ เพราะเงินมีสภาพคล่องที่สุด สามารถซื้อสินค้าและบริการทุกชนิด ได้ดีจากหน้าที่ของเงินที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนซึ่งสินค้าและบริการนั้นได้ พัฒนารูปแบบการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการมาเป็นบัตรเครดิตซึ่งใช้แทนเงินสดในการซื้อสินค้าและบริการในชีวิตประจำวัน

บัตรเครดิต (Credit Card) เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งในผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคลที่อำนวยความสะดวกในเรื่องของการซื้อสินค้าหรือบริการ โดยประชาชนไม่จำเป็นต้องพกพาเงินสดติดตัว และเป็นการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้ซื้อในด้านของการใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ทั้งนี้มีผู้กล่าวถึงความหมายของบัตรเครดิตไว้ดังนี้

วุฒิ เมฆประมวล (2544:14) ได้ให้ความหมายของบัตรเครดิต (Credit Card) หมายถึงบัตรที่ธนาคารหรือบริษัทผู้ออกบัตรออกให้กับลูกค้าหรือสมาชิกของตน เพื่อให้ผู้ถือบัตรใช้ชำระค่าสินค้าหรือบริการแทนการชำระด้วยเงินสดหรือเช็ค และได้มีการบันทึกข้อมูลไว้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยอักษรตัวเลขหรือสัญลักษณ์อื่นใด และได้มีการบันทึกข้อมูลไว้ทำให้ปรากฏความหมายด้วยอักษรตัวเลขหรือสัญลักษณ์อื่นใด ทั้งนี้จะมีการกำหนดเวลาในการใช้ไว้ด้วยหรือไม่ก็ตามเพื่อให้ผู้ถือบัตรใช้ชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการรวมทั้งใช้ในการเบิกถอนเงิน

Baired (Baired, 1975 อ้างถึงในปรวีร์ หัตถกรรม 2541 :4) ได้ให้ความหมายของบัตรเครดิต (Credit Card) หมายถึง บัตรที่อำนวยความสะดวกในการสร้างเครดิตให้กับผู้ถือ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าบัตรเครดิตเป็นหลักฐานชนิดหนึ่งที่แสดงว่าเจ้าของหลักฐานนี้จะได้รับสินเชื่อผู้บริโภค (Consumer Credit) สำหรับการซื้อสินค้าและบริการจากผู้ขายในระยะหนึ่ง

สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค (2546 :5) ได้ให้ความหมายของบัตรเครดิต (Credit Card) หมายถึง บัตรที่ผู้ประกอบการออกให้แก่ผู้บริโภคตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้ประกอบการกำหนดเพื่อใช้ชำระค่าสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใด แทนการชำระด้วยเงินสดหรือเพื่อใช้เบิกถอนเงินสดแต่ไม่รวมถึงบัตรที่ได้มีการชำระค่าสินค้า ค่าบริการหรืออื่นใดไว้ล่วงหน้าแล้ว

จากความหมายของบัตรเครดิต (Credit Card) ที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า บัตรเครดิตเป็นบัตรที่ใช้สำหรับชำระค่าสินค้า บริการ หรือค่าอื่น ๆ ชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นบัตรที่ออกโดยสถาบันการเงินซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคและเพื่ออำนวยความสะดวกในการลดการพกพาเงินสด ซึ่งถูกกำหนดด้วยระยะเวลาในการชำระเงินคืนให้แก่สถาบันการเงินผู้ออกบัตร รวมทั้งยังสามารถใช้เบิกเงินสดล่วงหน้ากรณีฉุกเฉินต้องการใช้เงินของผู้บริโภคได้อย่างทันที

ประเภทบัตรเครดิต (Credit Card) บัตรเครดิตที่มีใช้กันอย่างแพร่หลายนั้นสามารถแบ่งแยกเป็นกลุ่มใหญ่ 4 กลุ่มใหญ่ดังนี้

1. บัตรเครดิตแบ่งตามขอบเขตของการใช้บัตร ได้แก่ บัตรที่ใช้ตามร้านค้าสมาชิกทั่วโลก เช่น บัตรเครดิตวีซ่า (Visa Card) บัตรเครดิตมาสเตอร์ (Master Card) บัตรเครดิตอเมริกันเอ็กซ์เพรส (American Express) และ บัตรเครดิตไดเนอร์คลับ (Diner Card)

2. บัตรเครดิตแบ่งตามสถาบันผู้ออกบัตรเครดิตที่เป็นธนาคารพาณิชย์ ได้แก่บัตรที่ใช้ได้ตามร้านค้าสมาชิกภายในประเทศของผู้ออกบัตร ได้แก่ บัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) บัตรเครดิตกสิกรไทย บัตรเครดิตธนาคารกรุงเทพ บัตรโพธิ์ทองของธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งปัจจุบันไม่ค่อยได้รับความนิยมจากผู้บริโภคเท่าที่ควรเนื่องจากผู้บริโภคได้เปลี่ยนแปลงความนิยมไปใช้บัตรเครดิตของธนาคารในประเทศที่ร่วมกันเป็นสมาชิกให้กับธนาคารต่างประเทศ ได้แก่ Visa Card, Master Card และ American Express Card เนื่องจากได้รับการยอมรับจากร้านค้าต่างทั่วโลก

3. บัตรเครดิตแบ่งตามสถานธุรกิจที่ได้จัดตั้งขึ้นมาสำหรับดำเนินกิจการบัตรเครดิตเป็นการเฉพาะ (Non-Bank) ที่อยู่ในรูปของ บริษัทห้างร้านต่าง ๆ ได้แก่ บัตรที่ใช้เฉพาะร้านค้าหรือกลุ่มของร้านค้าเจ้าของบัตร ซึ่งปัจจุบันมีผู้ออกบัตรรายใหญ่ ๆ ดังนี้ โดยส่วนใหญ่ของผู้ออกบัตรมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้บริโภคใช้จ่ายในส่วนของการซื้อสินค้าผ่อนชำระโดยจัดทำเป็นบัญชีเลือกผ่อนชำระ สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารการเงิน (2546 :168) ได้ให้ความหมายของ

บัญชีเลือกผ่อนชำระว่า เป็นเครดิตที่ผู้ขาย สินค้าและบริการให้แก่ผู้บริโภคที่ไม่สามารถหรือไม่ต้องการชำระเงินทั้งหมดในทันทีที่มีการตกลงซื้อ โดยเฉพาะสินค้าที่มีมูลค่าสูง มาก ๆ จึงทำสัญญาที่จะผ่อนชำระค่าสินค้าเป็นงวด ๆ ในระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งผู้ขายมักจะกำหนดให้มีการจ่ายเงินก่อนในครั้งแรก (Down Payment) ที่มีการตกลงซื้อขายเพื่อเป็นการวางเงินมัดจำ ซึ่งจะมากหรือน้อยเท่าไรก็ขึ้นอยู่กับลักษณะและมูลค่าของสินค้านั้น ๆ หรือบางกรณีอาจไม่จำเป็นต้องมีเงินคาวนสำหรับชำระค่าสินค้าหรือบริการนั้น ๆ เลยก็ได้ และมูลค่าของสินค้าหลังจากหักเงินคาวนนั้น จะคิดค่าบริการซึ่งหมายถึงดอกเบี้ยเข้าเป็นเงินที่จะผ่อนชำระเป็นงวด ๆ มีความเชื่อกันว่าบัญชีเลือกผ่อนชำระจะช่วยกระตุ้นให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นและควรให้การสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่มีมูลค่าสูงและมีความจำเป็นแก่การดำรงชีพ ทั้งนี้เพราะผู้บริโภคที่มีรายได้ระดับปานกลางไม่สามารถที่จะจัดหาเงินจำนวนมากเพื่อซื้อสินค้าเหล่านั้นให้เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองได้ทันทีที่ต้องการ แต่ถ้าใช้วิธีการนำไปใช้ก่อนแล้วผ่อนทีหลัง ทำให้สนองความต้องการของผู้บริโภคและขณะเดียวกันก็เป็นการกระตุ้นสินค้าเหล่านี้ขายได้มากขึ้น โอกาสได้กำไรเพิ่มก็มากขึ้น เมื่อธุรกิจเติบโตขึ้นขยายตัวได้กว้างขวางมากขึ้น ก็จะมีผลให้มีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในจำนวนจำกัดมาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น แต่ก็มีข้อโต้แย้งว่า เป็นการทำให้ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าในราคาสูงเกินกว่าความจำเป็นและเป็น โอกาสที่จะทำให้พ่อค้ามีกำไรสูงขึ้น แต่ทั้งนี้หากไม่มีการพิจารณาถึงความเสียหายทางเครดิตให้รอบครอบแล้วการให้เครดิตก็ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้บริโภคในการจ่ายชำระและแก่ธุรกิจที่ต้องขาดทุนจากลูกค้ารายนั้น ๆ

4. บัตรเครดิตสำหรับวงเงินสดหมุนเวียนบัตรเครดิตทุกรูปแบบที่ได้กล่าวมาแล้วจะเกี่ยวข้องเป็นอันดีกับธุรกิจซื้อสินค้าและบริการที่เจาะจงไป แต่ยังมีประโยชน์นอกเหนือจากการซื้อสินค้าและบริการคือสามารถกู้ยืมเงินสดโดยตรงได้เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉิน แต่มักจะเสียค่าใช้จ่ายของการกู้ยืมเงินสดฉุกเฉินในอัตราที่สูงได้แก่ค่าธรรมเนียมส่วนมากอัตราอยู่ที่ 3-5 เปอร์เซ็นต์ หรืออยู่ที่ 150 บาท ต่อการใช้เงินประมาณ 3,000 บาทต่อครั้ง และดอกเบี้ยสำหรับเงินที่เบิกล่วงหน้านี้ขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงิน การกู้ยืมเงินสดฉุกเฉินนี้มีลักษณะคล้ายกับเงินกู้เบิกเกินบัญชี (Overdraft) หรือสินเชื่อประเภทหมุนเวียน (Revolving Credit) หมายถึง สินเชื่อที่ผู้ใช้สามารถเบิกถอนและชำระคืนหมุนเวียนได้ตราบเท่าที่ไม่เกินกว่าวงเงินสูงสุดที่ได้รับอนุมัติจากธนาคาร สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารการเงิน (2546:170)

ลักษณะการใช้โดยเบิกเงินสดล่วงหน้าบัตรเครดิตที่ถือครองอยู่ ซึ่งผู้ถือบัตรเครดิตส่วนจะได้รับรหัสเอทีเอ็ม (ATM) สำหรับเบิกเงินสดฉุกเฉิน จากผู้ประกอบการบัตรเครดิต และวงเงินที่ใช้เบิกฉุกเฉินนั้นจะรวมอยู่กับวงเงินที่ได้รับในบัตรเครดิตที่ใช้สำหรับซื้อสินค้าหรือบริการแต่ก็ยังมีบัตรเครดิตชนิดที่ใช้สำหรับเบิกเงินสดฉุกเฉินอย่างเดียวที่ผู้ประกอบการได้ออกผลิตภัณฑ์มาเพื่อ

ความสะดวกในการให้ประชาชนได้ใช้ผลิตภัณฑ์ได้อย่างเต็มที่ ไม่ถูกจำกัดด้วยวงเงินที่ผูกติดอยู่กับวงเงินบัตรเครดิตสำหรับการซื้อสินค้าหรือบริการ ซึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทนี้แตกต่างจากบัตรเครดิต โดยเน้นการเบิกเงินสดในการใช้จ่ายซึ่งไม่มีการคิดค่าธรรมเนียมในการใช้ในแต่ละครั้งของการเบิกเงินจากตู้เอทีเอ็ม (ATM) แต่จะถูกจำกัดด้วยวงเงินที่ได้รับอนุมัติจากสถาบันผู้ออกบัตรเครดิตซึ่งการอนุมัติวงเงินนั้นขึ้นอยู่กับรายได้ของผู้ขอมีบัตรเครดิตดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันมีบัตรเครดิตในลักษณะนี้ได้แก่ ธนาคารซีทีแบงก์ ในนามผลิตภัณฑ์ เรดดี้ เครดิต (Ready Credit) วงเงินสดพร้อมใช้

ผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจบัตรเครดิต ผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจบัตรเครดิตจำแนกเป็น 3 ฝ่าย คือ ผู้ออกบัตรผู้อัปเดต และร้านค้าผู้รับบัตร

1. ผู้ออกบัตรเครดิต (Credit Issuer) หมายถึงบุคคลที่ได้ออกบัตรเครดิตให้แก่ผู้ถือบัตรเครดิต บุคคลในที่นี่หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ (Bank) หรือสถานธุรกิจที่ได้จัดตั้งขึ้นมาสำหรับดำเนินกิจการบัตรเครดิตเป็นการเฉพาะ (Non-Bank) ที่อยู่ในรูปของ บริษัทห้างร้านต่าง ๆ เป็นต้น มีหน้าที่เป็นผู้ออกบัตรเครดิต และดำเนินการให้ผู้ถือบัตรเครดิต สามารถใช้ประโยชน์จากบัตรเครดิตในการชำระค่าใช้จ่าย ค่าบริการต่าง ๆ จากร้านค้า และสถานบริการที่ได้ตกลงกับผู้ออกบัตรเครดิตไว้แล้ว ผู้ถือบัตรเครดิตก็สามารถที่จะซื้อสินค้าหรือบริการจากร้านค้าและสถานบริการดังกล่าวได้แล้ว โดยผู้ถือบัตรเครดิตไม่ต้องชำระเงินด้วยเงินสด ประโยชน์ที่ผู้ออกบัตรเครดิตได้รับคือ ค่าธรรมเนียมและค่าสมาชิกที่ผู้ถือบัตรเครดิตจะต้องชำระให้แก่ผู้ออกบัตรเครดิต อีกทั้งส่วนลดที่ผู้ออกบัตรเครดิตจะได้รับจากร้านค้าและสถานบริการที่ได้มีข้อตกลงกับผู้ออกบัตรเครดิต ตลอดจนประโยชน์ในรูปของดอกเบี้ยจากการให้สินเชื่อบัตรเครดิตแก่ผู้ถือบัตรเครดิต ในกรณีที่ผู้ถือบัตรเครดิตไม่สามารถชำระค่าสินค้าหรือบริการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ออกบัตรก็จะคิดดอกเบี้ยกับผู้บัตรเครดิตที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญาของใบสมัครบัตรเครดิต

รูปแบบของผลประโยชน์ตอบแทนที่ผู้ออกบัตรจะได้รับมีดังนี้รายได้จากการเป็นผู้ออกบัตร (Issuer) เป็นรายได้ที่เกิดจากการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของผู้ถือบัตร (Member Fee) ซึ่งแบ่งออกเป็นค่าสมาชิกแรกเข้า (Entrance Fee) จะจัดเก็บจากสมาชิกผู้ถือบัตรเครดิตเฉพาะปีแรกที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกค่าสมาชิกรายปี (Annual Fee) จะจัดเก็บครั้งแรก และเก็บทุกครั้งที่ผู้ถือบัตรต่ออายุการใช้บัตรเครดิต โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ออกบัตรเครดิตรายได้จากการเป็นผู้จัดตั้งร้านค้าสมาชิก (Acquirer) ส่วนลด (Discount Charge) คิดเป็นร้อยละของยอดขายในใบบันทึกการขาย (Sales Slip) ที่ร้านค้าสมาชิกรายไป Sales Slip มาเรียกเก็บเงินกับธนาคาร โดยส่วนใหญ่ธนาคารจะเรียกเก็บประมาณร้อยละ 1.5-3 ของจำนวนเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต ค่าแลกเปลี่ยน (Conversion Fee) ธนาคารจะเรียกเก็บร้อยละ 0.5 ของจำนวนเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต โดยส่งไปเรียกเก็บจาก

ธนาคารผู้ออกบัตรเครดิตในต่างประเทศ ในกรณีที่ผู้ถือบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารต่างประเทศ และนำบัตรเครดิตดังกล่าวมาใช้จ่ายที่ร้านค้าสมาชิกผู้รับบัตรเครดิตธนาคารภายในประเทศ

2. ผู้ถือบัตรเครดิต (Credit Holder) เป็นบุคคลที่ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทที่ออกบัตรเครดิต ได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นผู้มีฐานะทางการเงินค่อนข้างดีไม่มีปัญหาในการชำระเงิน โดยเงื่อนไขและคุณสมบัติของผู้ถือบัตรเครดิตจะแตกต่างกันไปตามแต่ละสถาบันที่ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้ถือบัตรเครดิต และมีข้อตกลงระหว่างผู้ออกบัตรเครดิตกับผู้ถือบัตรเครดิต คือ ผู้ออกบัตรเครดิตจะชำระค่าสินค้าหรือบริการแทนให้แก่ร้านค้าและสถานบริการไปก่อน สำหรับหน้าที่ของผู้ถือบัตรเครดิต คือ ต้องชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้ออกบัตรเครดิตตามจำนวนที่ได้รับแจ้งจากผู้ออกบัตรเครดิต คือ ต้องชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้ออกบัตรเครดิตตามจำนวนที่ได้รับแจ้งจากผู้ออกบัตรเครดิต และผู้ถือบัตรเครดิตจะต้องชำระเงินภายในระยะเวลาที่กำหนดให้แก่ผู้ออกบัตรเครดิต ส่วนประโยชน์ที่ผู้ถือบัตรเครดิตจะได้รับคือ ความสะดวกสบายในการใช้จ่ายใช้สอย สำหรับซื้อสินค้าหรือบริการ โดยที่ไม่ต้องชำระเงินสดในทันทีและมีความปลอดภัย เนื่องจากไม่ต้องพกพาเงินสดเป็นจำนวนมาก

3. ร้านค้าและสถานบริการที่รับบัตร (Acquirer) ได้แก่ ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า ตลอดจนสถานประกอบการประเภทที่ให้บริการต่าง ๆ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร สถานพยาบาล หรือแม้กระทั่งมหาวิทยาลัย เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ร้านค้าหรือสถานบริการผู้รับบัตรเครดิต เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการใช้บัตรเครดิตธนาคารพาณิชย์ โดยร้านค้าหรือสถานบริการต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมให้แก่ธนาคารผู้ออกบัตรเครดิตประมาณร้อยละ 1.5-3 ของจำนวนเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต โดยรวบรวม Sales Slip นำไปขึ้นเงินที่สาขาของธนาคารพาณิชย์ที่ตนเองเปิดบัญชีไว้ และธนาคารที่รับซื้อ Sales Slip จะนำ Sales Slip นั้นไปเรียกเก็บเงินกับธนาคารเจ้าของบัตรเครดิต ผลประโยชน์ที่ร้านค้าและสถานบริการจะได้รับคือ การเพิ่มปริมาณการขายสินค้าหรือการขายบริการได้มากขึ้นจากสมาชิกผู้ถือบัตรเครดิต ทั้งนี้ร้านค้าและสถานบริการจะต้องยอมเสียส่วนลดให้แก่ธนาคารผู้ออกบัตรเครดิตตามที่ได้ตกลงกันไว้

ลักษณะของสินเชื่อนี้ที่ทางเศรษฐกิจของสินเชื่อ โดยสินเชื่อกับหนี้สินและการกู้ยืม เป็นสิ่งเดียวกันแต่พิจารณาต่างกันคนละด้านเท่านั้น สินเชื่อและหนี้สินเป็นข้อสัญญาผูกมัดผูกพันที่จะชำระสิ่งที่มีค่าต่อกันในอนาคตโดยปกติจะระบุกันเป็นจำนวนเงิน ทั้งนี้เพราะเงินทำหน้าที่เป็นหน่วยที่วัดมูลค่า และเป็นมาตรฐานในการชำระหนี้ในอนาคต (สมาคมสถาบันการศึกษาการธนาคารและการเงินไทย, 2546:28) ซึ่ง Henning and others (1975) ถ้าพิจารณาจากผู้เสียสละเงินหรือของมีค่าให้แก่ผู้อื่นและได้รับคำมั่นสัญญาผูกพันที่จะได้รับการชำระคืนในอนาคตนั้น เรียกว่า

“สินเชื่อ” แต่ถ้าพิจารณาจากผู้ทำได้รับเงินหรือสิ่งของที่มีค่าจากผู้อื่นมาใช้ประโยชน์และมีคำมั่นสัญญาผูกพันที่จะชำระคืนในอนาคตนั้น เรียกว่า “หนี้สิน” ดังนั้น จะเห็นได้ว่าสินเชื่อและหนี้สินนั้นเป็นเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้สินเชื่อและหนี้สินในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งนั้นจะต้องเท่ากันเสมอ “สิ่งมีค่า” (Something of Value) ในที่นี้อาจจะเป็นเงินตรา สินค้า บริการหรือสิทธิเรียกร้องทางการเงินบางประเภท เช่นหุ้นของธุรกิจหรือพันธบัตรของรัฐบาล เป็นต้น ดังนั้น หนี้สินของคน ๆ หนึ่งย่อมเป็นสินทรัพย์ของอีกคนหนึ่ง อย่างไรก็ตาม หนี้สินดังกล่าวตามปกติจะจ่ายคืนด้วยเงิน ดังเช่น การขายสินค้า หรือบริการแบบให้สินเชื่อ ทั้งนี้การบริโภคของบุคคลและเพื่อให้การลงทุนของหน่วยธุรกิจ นอกจากนี้เป็นรายการให้สินเชื่อทางการเงินซึ่งมีสิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้ในอนาคตรวมทั้งดอกเบี้ยด้วย (Henning and others, 1975:75 อ้างถึงใน ปรวีร์ หัตถกรรม 2541 :26)

Goldfeld and Chandler (1981) ที่สมมุติให้สังคมนั้นมีหน่วยเศรษฐกิจหรือครัวเรือนมีรายได้เป็นรายเดือน และในระหว่างนั้นต่างก็มีรายจ่าย รายได้และรายจ่ายของหน่วยเศรษฐกิจหรือครัวเรือนในแต่ละช่วงของรายได้นั้นไม่จำเป็นต้องเท่ากับรายจ่ายเสมอไป ส่วนที่แตกต่างนั้นเรียกว่า การออม (Saving) ซึ่งสามารถจำแนกออกได้ 3 ลักษณะของการออม ดังนี้

1. ผู้ออมที่มีการออมเท่ากับศูนย์ (Zero Savers) กล่าวคือ ผู้ที่มีรายจ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับรายได้ปัจจุบันของตนพอดี
2. ผู้ออมที่มีเงินออม (Positive Savers) คือผู้มีรายจ่ายเพื่อการบริโภคน้อยกว่ารายได้ปัจจุบันของตน
3. ผู้ที่มีการออมติดลบ (Negative Savers) หมายถึงผู้ที่มีรายจ่ายเพื่อการบริโภคเกินกว่ารายได้ของคนในปัจจุบัน

กรรณา อักษรราช (2547:38) ได้ศึกษาว่า การออมเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของรากฐานทางการเงินที่ดีของชีวิตหากศึกษาให้เข้าใจถ่องแท้ถึงกลไกของการออมซึ่งมิได้เป็นการเก็บเงิน แต่เป็นการเพิ่มพูนรายได้วิธีหนึ่งด้วย ในทางกลับกันคนที่ไม่ให้ความสนใจในเรื่องของการออมเสียตั้งแต่เนิ่น ๆ ก็เปรียบเทียบปล่อยโอกาสในการสร้างความมั่นคงให้ชีวิตไปพร้อมกับการเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นกล่าวโดยสรุปคือ การออมเงินได้ยาวนานจะยิ่งเพิ่มค่าเพราะเงินออมสร้างรายได้เป็นดอกเบี้ยหรือกำไรจากการลงทุนได้ สิ่งของที่แพงเกินกว่ากำลังซื้อในตอนี้ เราสามารถหาซื้อได้ในอนาคตถ้ารู้จักการออมและการลงทุน โดยการออมจะต้องมีเป้าหมายว่าอยากมีเงินจำนวนเท่าใด และจะสัมพันธ์กับการออมและการลงทุน โดยการออมจะต้องมีเป้าหมายว่าอยากมีเงินจำนวนเท่าใด และจะสัมพันธ์กับการออมเงินในแต่ละครั้งหรือแต่ละเดือนและควรคำนึงถึงต้นทุนเสียโอกาสที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นด้วยโดยเราทุกคนคิดคำนึงถึงสิ่งใหญ่ ๆ ที่สำคัญในชีวิต เช่น บ้าน รถยนต์ การลงทุนเพื่อการศึกษา ออมเพื่อวัยเกษียณ แผนชีวิตแบบนี้จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อรู้จักหาเงินให้มาก

พอที่จะเหลือสำหรับการออมและต้องออมให้มากพอสำหรับการศึกษาระดับสูงเพื่อให้เรามีความรู้ความสามารถในการทำงานทำและทำให้รายได้มาก ๆ เมื่อเราตัดสินใจเลือกอะไรอย่างหนึ่งเราก็เสียโอกาสในทางเลือกทางอื่น ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) มักหมายรวมถึงการเสียแรง เสียเวลา เสียเงินเสียทอง เสียสุขภาพ เป็นต้น

สินเชื่อและการบริโภค ปัญหาหนึ่งที่แต่ละครอบครัวจะต้องประสบก็คือ การจัดการการบริโภคของเขาให้เหมาะสมตามเวลาโดยคำนึงว่า จากรายได้ที่เขามีอยู่ในปัจจุบันและรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตนั้น ถ้าหากเขาใช้จ่ายในการบริโภคมากขึ้นในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งเขาก็จะต้องใช้จ่ายในการบริโภคน้อยลงในงวดเวลาอื่น เพื่อที่จะทำให้เขาได้รับอรรถประโยชน์รวมหรือความพอใจสูงสุด แต่ละบุคคลจะต้องคำนึงถึงรายได้ปัจจุบันของเขา รายได้ในอนาคต ความต้องการในปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต ในขณะที่ขณะหนึ่งแต่ละบุคคลจะให้ความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับบริโภคในอนาคตที่แตกต่างกันออกไป แม้กระทั่งบุคคล 2 คน ซึ่งต่างก็มีรายได้ในปัจจุบัน รายได้ในอนาคต ความต้องการในปัจจุบัน ความต้องการในอนาคตเหมือนกันทุกประการ ก็ยังอาจให้ความสำคัญในการบริโภคที่แตกต่างกันได้ เช่น บุคคลหนึ่งอาจเป็นคนที่ไม่ชอบมองการณ์ไกล คิดแต่ความสุขและความพอใจที่ได้รับในปัจจุบันเป็นใหญ่บุคคลผู้นี้จะให้ความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบันมากและยินดีที่จะเสียสละการบริโภคในอนาคตเป็นจำนวนมากเพื่อที่จะได้บริโภคในปัจจุบันเกินกว่ารายได้ในปัจจุบันของเขาในทางตรงกันข้ามบุคคลอีกบุคคลหนึ่งเป็นคนที่ชอบมองการณ์ไกลและกลัวความยากลำบากในอนาคต บุคคลผู้นี้ก็จะให้ความสำคัญแก่การใช้ในปัจจุบันน้อยกว่าและยินดีที่จะบริโภคในปัจจุบันเป็นจำนวนน้อยกว่ารายได้ปัจจุบันของเขา

เมื่อแต่ละบุคคลให้คุณค่าหรือความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบันและการบริโภคในอนาคตที่แตกต่างกัน แต่ละบุคคลก็อาจจะได้รับอรรถประโยชน์หรือความพอใจเพิ่มขึ้นได้โดยการแลกเปลี่ยนกันระหว่างการบริโภคในปัจจุบันกับการบริโภคในอนาคต คนที่ให้ความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบันน้อยกว่าสามารถที่จะโอนการออมในปัจจุบันของเขา ซึ่งแสดงถึงสิทธิที่มีต่อสินค้าในปัจจุบันไปให้แก่คนที่ให้ความสำคัญแก่การบริโภคในปัจจุบันมากกว่า ผู้ยืมสิทธิจะชดใช้อำนาจในการบริโภคคืนแก่ผู้ที่ยืมในภายหลัง ซึ่งผู้ที่ยืมก็อาจตัดสินใจว่าเขาจะใช้ไปเพื่อการบริโภคในทันทีหรือเก็บออมไว้ต่อไปอีก ด้วยเหตุนี้แต่ละบุคคลสามารถที่จะทำให้ตนเองได้รับ ความพอใจเพิ่มขึ้นได้ โดยการจัดการการบริโภคของเขาอย่างเหมาะสมตามเวลา ประสิทธิภาพของการบริโภคจึงเพิ่มขึ้น

ถ้าหากสังคมปราศจากจากสินเชื่อ การแลกเปลี่ยนการบริโภคในปัจจุบันกับการบริโภคในอนาคตก็จะไม่มีประสิทธิภาพและจะทำให้ในขอบเขตที่จำกัด จนกระทั่งไม่อาจทำให้ความพอใจเพิ่มขึ้นได้ ในสังคมที่มีการให้สินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumer Credit) นั้น ผู้ที่เก็บออมเงินสามารถโอนเงินออมของเขาซึ่งแสดงสิทธิในการเป็นเจ้าของสินค้าและบริการในปัจจุบัน ไปให้แก่ผู้ที่ต้องการใช้จ่ายโดยมีสัญญาว่าจะต้องชดใช้คืนให้ในอนาคต

สินเชื่อเพื่อการบริโภคมีความสำคัญสามประการ ดังนี้คือ

1. ช่วยทำให้การบริโภคมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะสินเชื่อเพื่อการบริโภคช่วยให้ครัวเรือนสามารถกระจายการบริโภคของเขาได้อย่างเหมาะสมตามกาลเวลา
2. ช่วยทำให้เกิดเครื่องมือทางการเงินซึ่งเป็นที่ดึงดูดใจผู้ออม เพราะผู้ออมบางคนอาจมีความสนใจสินทรัพย์ทางการเงินบางประเภทที่ให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย และเป็นสินทรัพย์ทางการเงินที่มีความปลอดภัยมากกว่าและมีสภาพคล่องสูงกว่าสินทรัพย์ทางกายภาพบางประเภท ขณะเดียวกันก็เป็นสินทรัพย์ที่ดีกว่าเงินซึ่งไม่มีดอกเบี้ย
3. ช่วยกระตุ้นการขยายตัวของอุปสงค์ในรูปของตัวเงินที่มีต่อสินค้าและบริการและช่วยรักษากระแสการหมุนเวียนของรายได้ ดังเป็นที่ทราบแล้วว่า การออมคือการไม่ใช้จ่ายรายได้ไปเพื่อการบริโภคในงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้นการออมจึงมีผลต่อการหดตัวของระบบเศรษฐกิจเพราะทำให้อุปสรรคในรูปของตัวเงินที่มีต่อสินค้าและบริการลดลง และทำให้กระแสการหมุนเวียนของรายได้ลดลง แต่ถ้าหากเงินออมนั้นถูกคอนไปให้ผู้อื่นใช้จ่ายแทน การใช้จ่ายนี้ก็จะช่วยบรรเทาผลของการหดตัวของระบบเศรษฐกิจได้

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาแบบยั่งยืน

เศรษฐกิจพอเพียง (อ้างถึงใน : อภิชาติ พันธ์เสน,ดร.2544: 554) เป็นแนวคิดเพื่อปรับทิศทางการพัฒนาประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเป็นครั้งแรกแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 มีข้อความสำคัญตอนหนึ่งว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมและฐานะเศรษฐกิจขั้นสูงโดยลำดับต่อไป...”

นอกจากนั้นในปีเดียวกันนั้นในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาใต้พระราชทานพระราชดำรัสแก่ผู้ที่เข้าไปเฝ้าฯเพื่อถวายพระพรชัยมงคล ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันพุธที่ 4 ธันวาคม 2517 มีข้อความที่สำคัญตอนหนึ่งดังนี้

“...คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งทันสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทย พออยู่พอกินมีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธาน ในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่ แบบพออยู่พอกินไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้...”

เศรษฐกิจพอเพียงจึงหมายถึงเศรษฐกิจสมดุลเป็นการกลับสู่สมดุลของสังคม เศรษฐกิจจิตใจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมซึ่งจะนำไปสู่ ความพอเพียง 7 ด้านคือ ครอบครัวยุคใหม่ จิตใจ (เอื้ออาทร) พอเพียง สิ่งแวดล้อมพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง ปัญญาพอเพียง ฐานวัฒนธรรมพอเพียง และมีความมั่นคงพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงก็คือ “เศรษฐกิจพื้นฐาน” ซึ่งเป็นพื้นฐานที่มีอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศก็คือ “ชุมชน” โดยเศรษฐกิจพื้นฐานประกอบด้วย 5 ลักษณะสำคัญดังนี้

- 1) เป็นเศรษฐกิจของคนทั้งมวล
- 2) มีชุมชนที่เข้มแข็งเป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจ
- 3) มีความเป็นบูรณาการเข้มแข็งไปพร้อม ๆ กันหมด ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม
- 4) เติบโตบนพื้นฐานที่เข้มแข็งของเราเอง เช่น ด้านการเกษตร หัตถกรรม อุตสาหกรรมการเกษตร สมุนไพร อาหาร การท่องเที่ยว เป็นต้น
- 5) มีการจัดการที่ดีเป็นฐาน ส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมต่าง ๆ ให้สามารถนำมาใช้งานอย่างต่อเนื่อง

ในขณะที่เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์ตามแนวคิดของ สุวิทย์ เมษินทรีย์ สามารถวิเคราะห์กระแสโลกาภิวัตน์นั้นเป็นทางเลือกไม่ใช่สิ่งที่ต้องคล้อยตามเสมอไป กระแสโลกาภิวัตน์ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นเลือกของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ว่าต้องการจะลดอุปสรรคต่าง ๆ ทางการค้า การลงทุน การยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ ทางด้านการเงินระหว่างประเทศ หรือมาตรการอื่น ๆ หรือไม่ นโยบายของแต่ละประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงเป็นตัวกำหนดอัตราเร่ง

และพลังขับเคลื่อนของกระแสโลกาภิวัตน์ ภายใต้แรงกดดันที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ของทั้งภายใน และระหว่างรัฐภีวัตน์ บรรษัทภีวัตน์ และปัจเจกภีวัตน์

กระแสโลกาภิวัตน์เป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติของโลกที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทุกประเทศต้องเผชิญกับมัน เราคงไม่สามารถที่จะปิดประเทศเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากกระแสดังกล่าวขณะเดียวกัน เราคงไม่สามารถที่จะเปิดประเทศอย่างเต็มที่ ครอบใใที่เรายังไม่มีความไม่พร้อม ครอบใใที่เรายังไม่มีภูมิคุ้มกันที่มากพอ ดังนั้น เมื่อเราต้องเปิดรับ แทนที่จะกลัวๆ กลัว เราจะมีกรเปิดออกอย่างมียุทธศาสตร์ อย่างฉลาดได้อย่างไร ด้วย ความเข้าใจ อย่างถ่องแท้ของพลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเวทีโลกควบคู่ไปกับความเข้าใจในโอกาสศักยภาพ ข้อจำกัดและความต้องการของประเทศไทยอย่างแท้จริง เราก็จะสามารถ เข้าถึง และรู้จักที่จะเลือกใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นทุน คน และเทคโนโลยีได้ทั้งหมดคนในโลกนี้อย่างรอบคอบ เพื่อการสร้าง ความมั่งคั่งและการ พัฒนา อย่างยั่งยืนใให้กับประเทศไทย

แนวคิดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวคิดของสุวิทย์ เมษินทรีย์ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาสากลที่สามารถประยุกต์ใช้ในทุกระดับ จากระดับมหภาคสู่ระดับจุลภาค จากระดับนโยบายสู่ระดับปฏิบัติ จากระดับประเทศสู่ระดับโลก จากภาคประชาชนสู่ภาคเอกชน และจากมิติเชิงโครงสร้างสู่มิติเชิงพฤติกรรม เศรษฐกิจพอเพียง มีสามหลักการคือ ประการที่หนึ่ง ความพอประมาณ ประการที่สอง ความมีเหตุผล หรือการใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา และประการที่สาม การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง ครอบครัว องค์กรและชุมชน

1.ความพอประมาณ หมายถึง การทำให้ประชาชนเดินสายกลางมีความพอดี ไม่เบียดเบียนทั้งตัวเองและผู้อื่น ไม่ใช่จ่ายกู้หนี้ยืมสินหรือลงทุนที่เกินกำลัง ถ้าศักยภาพของตัวเองสามารถไปสู่โลกได้แล้วก็ไป ถ้ายังน่าจะอยู่ระดับภูมิภาคก็อยู่ในระดับนั้นก่อนอย่างนี้เรียกว่าความพอประมาณ

2.การใช้ความรู้และเหตุผลในการตัดสินใจ หมายถึง ความรอบคอบ รู้จักปรับตัวเข้ากับ วัฒนธรรมชาติภายนอก เพราะเราอยู่ในระบบเปิดบางคนยังเข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระบบปิด ความจริงแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมองทุกอย่างแบบพลวัต ประเด็นคือในพลวัตการเปลี่ยนแปลง เราจะปรับวิธีการทำงานของภาครัฐ ยุทธศาสตร์การแข่งขันของภาคเอกชน ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนให้เข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างไร

3.การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง ในระดับครอบครัว จะทำอย่างไรให้ครอบครัวอยู่กันอย่างเนบแน่นในระดับชุมชน ภายในชุมชนและระหว่างชุมชนจะอยู่กันอย่างสมานฉันท์ได้อย่างไร ในภาคเอกชน จะสร้างขีดความสามารถพร้อม ๆ กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างพลังในการแข่งขันได้อย่างไร

บทเรียนของวิกฤติเศรษฐกิจในทศวรรษที่แล้วทำให้เราทราบถึงความไม่รู้จักประมาณตน การไม่รู้จักความพอดี ในขณะที่เดียวกันบทเรียนของวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่เพิ่งผ่านมา ทำให้เราได้เห็นรอยปริของความคิดที่แตกต่างของคนในชาติ ทำให้ต้องทบทวนนิยามของ ความมั่งคั่งของชาติว่า คงไม่ใช่แค่เรื่องการเมือง เศรษฐกิจที่ดีเพียงอย่างเดียวแต่จะต้องมีสังคมที่ดีและมีกระบวนการทางการเมืองที่ชอบธรรม รวมถึงการมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่งคั่งของทุกภาคส่วนด้วย

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ การใช้ความรู้และเหตุผลในการตัดสินใจและการมีภูมิคุ้มกันที่ดีก่อให้เกิดความสมดุลในบริบทของการบริหารจัดการความสมดุลสามารถจำแนกได้เป็นสองระดับด้วยกัน คือ ความสมดุลในระดับประเทศ และความสมดุลในระดับองค์กรและปัจเจกบุคคล ดังมีรายละเอียดคือ ประการที่หนึ่ง ความสมดุลในระดับประเทศ ได้แก่ ความสมดุลระหว่าง ทุนนิยมที่อิงตลาด (Market Capitalism) กับทุนนิยมที่อิงสังคม (Social Capitalism) และความสมดุลระหว่างชุมชนท้องถิ่น (Locality) กับโลกาภิวัตน์ (Globalization) ประการที่สอง ความสมดุลในระดับองค์กรและปัจเจกบุคคล ได้แก่ ความสมดุลระหว่าง ความเสี่ยง (Risk) กับผลตอบแทน (Return) ความสมดุลระหว่างความฉลาดหลักแหลมทางธุรกิจ (Market Wisdom) กับจริยธรรมและความชอบธรรม (Moral Wisdom) และความสมดุลระหว่างศักยภาพและขีดความสามารถ (Core Competency) กับเครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Network)

สมดุลระหว่างทุนนิยมที่อิงตลาด (Market Capitalism) กับทุนนิยมที่อิงสังคม (Social Capitalism) ในเมื่อเราต้องอยู่กับระบบทุนนิยมในกระแสโลกาภิวัตน์ เราต้องตระหนักรู้ถึงข้อดีและข้อเสียของทั้งระบบ ด้วยโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมของไทยยังเป็นแบบทวิลักษณ์ (Dual Economy) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจคู่ขนาน จึงยังมีความจำเป็น เราจะสร้างสมดุลระหว่าง ทุนนิยมอิงตลาด ในภาคธุรกิจเอกชนที่ต้องแข่งขันกับโลก กับ ทุนนิยมอิงตลาด ในภาคธุรกิจเอกชนที่ต้องแข่งขันกับโลก กับ ทุนนิยมที่อิงสังคม ในภาคประชาชนในระดับรากฐานได้อย่างไร เหมือนอย่างที่ยินกำลังผลักดันทั้งในมิติของอุตสาหกรรมกับมิติของภูมิภาค หรืออย่างที่ยูเอ็นพยายาม ที่จะสร้างสมดุลระหว่างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมภายในประเทศ กับอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ และ

สมดุลระหว่างบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่กับบริษัทขนาดกลางที่ทรงประสิทธิภาพ แต่ต้องเข้าใจเป้าหมายในระยะยาวของยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจขนาดให้ลึกซึ้ง กล่าวคือยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจคู่ขนาดต้องไม่ถูกนำไปทำให้ประชาชนทั้งสอง Track นี้เกิด Socio-Economic Divergence แทนที่จะเป็น Socio-Economic Convergence ในระยะยาว

ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจคู่ขนาดไม่ได้หมายความว่า ว่าต่างคนต่างเดิน เพราะจะกลับกลายเป็นการตอกย้ำการเกิดเศรษฐกิจ สังคมแบบทวิลักษณ์ กลายเป็นว่า เศรษฐกิจ สังคมแบบทวิลักษณ์เป็นเหตุและผลลัพธ์ในตัวเอง ประเด็นตรงนี้อยู่ที่ว่า เราไม่ต้องการให้เกิดเศรษฐกิจสังคมแบบทวิลักษณ์ แต่เราต้องการให้ ความหลากหลายเชิงเศรษฐกิจสังคม ขึ้นแทน ซึ่งเป็นสังคมในพหุมิติ ไม่ว่าจะด้วยอาชีพ กิจกรรม หรืออื่น ๆ ที่ร่วมกัน โดยที่ทุกภาคส่วนมีศักดิ์ศรี มีมิตรไมตรีต่อกัน กระบวนการประชาธิปไตยจึงจะเกิดขึ้นได้ เราต้องการให้ความหลากหลายเชิงเศรษฐกิจสังคม มาแทนที่เศรษฐกิจสังคมแบบทวิลักษณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี ทูนแห่งความหลากหลายทั้งสาม ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม ความหลากหลายเชิงชีวภาพ และ ความหลากหลายเชิงเศรษฐกิจสังคม เป็นแค่เงื่อนไขที่จำเป็น แต่ไม่ใช่เงื่อนไขที่เพียงพอในการก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน สังคมแห่งอนาคตจะต้องเป็น สังคมแห่งโอกาส เป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน แต่ต้องเป็นโอกาสที่เท่าเทียมกัน เสริมส่งผู้ได้โอกาส พร้อม ๆ กับ ต่อเติมผู้ด้อยโอกาส เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

แต่อย่างที่ทราบกัน โอกาสที่เท่าเทียมกันจะเป็นไปไม่ได้ ถ้ายังมีคอร์รัปชั่นเกิดขึ้นในทุกระดับ คนที่คอร์รัปชั่นนอกจากเป็นคนที่ไม่รู้จักความพอเพียง ไม่รู้จักความพอดีแล้ว ยังเป็นคนที่ทำลายวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคม สร้างความไม่ยุติธรรม ทำให้ความมั่งคั่ง กระจุกตัวอย่างไร้ผล (Unproductive Concentration) แทนที่ กระจายตัวอย่างเกิดผล (Productive Distribution) การกำจัดคอร์รัปชั่น จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการปลูกฝังรากเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ เพราะการสร้าง ความมั่นคงให้เกิดขึ้นนั้น ต้องเป็นความมั่งคั่งเชิงคุณภาพเป็นความมั่งคั่งที่เป็นธรรม จึงจะเป็นความมั่งคั่งที่ยั่งยืน

สมดุลระหว่างชุมชนภูมิกวัดน์ (Locality) กับ โลกาภิวัตน์ (Globality) นอกเหนือจากสมดุลระหว่างทุนนิยมที่อิงตลาด กับ ทุนนิยมที่อิงสังคมนิยม แล้ว การพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทของกระแส โลกาภิวัตน์ ยังจะต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่าง ชุมชนภูมิกวัดน์ กับ โลกาภิวัตน์ ระดับของการเปิดเสรีจะมากน้อยแค่ไหนในมิติต่าง ๆ จึงจะทำให้ประเทศไทยอยู่ในสมดุล ดังที่กล่าวไว้ว่า กระแส

โลกาภิวัตน์ได้ปรับเปลี่ยน โครงสร้างความสัมพันธ์ไปจากความสัมพันธ์ดั้งเดิม ซึ่งเป็น โครงสร้าง ความสัมพันธ์ Within-Country Vertical Integration มาเป็นแบบ Cross-Country Horizontal Integration แทน นั้นหมายความว่า ผู้คนในโลกนี้ไม่ว่าจะเชื้อชาติภาษาใด สามารถที่จะไปดู gapanese ชมรูป French Impressionist รับประทานอาหารไทย และฟัง Afro-Cuban Music ที่ไหน ในโลกก็ได้ แนวโน้มดังกล่าวทำให้ความหลากหลายภายในสังคมสูงขึ้น ในขณะที่ความหลากหลาย ระหว่างสังคมจะต่ำลง

กาญจนา แก้วเทพ (2530) จำแนกการพึ่งตนเองเป็น 2 ลักษณะ คือ ปัจเจกบุคคลและกลุ่ม ในเชิงปัจเจกบุคคล การพึ่งตนเองหมายถึงกิจกรรมทั้งหลายที่กระทำโดยปัจเจกชนและครัวเรือน เพื่อบรรลุถึงการมีหลักประกันของการดำรงชีพของเขา ส่วนในลักษณะกลุ่มการพึ่งตนเองหมายถึง กลุ่ม หรือ สังคมที่มีการจัดระบบเพื่อให้สมาชิกสามารถดำเนินการตอบสนองความต้องการของตน (Self-fulfillment) ด้วยวิธีการช่วยเหลือตนเอง ด้วยความร่วมมือผู้อื่นที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ทั้งนี้การพึ่งตนเองอย่างแท้จริงนั้นกลุ่มชนต้องมีอิสระในการกำหนดเป้าหมายและมีอิสระในการ ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายโดยความพยายามและกำลังของคน

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2539:62-63) มองว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะการ พัฒนาที่เป็นบูรณาการ (Intrgrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือมี คุณภาพ (Balanced) ลักษณะการบูรณาการ เช่น เอาภารกิจในการแก้ไขบรรเทาปัญหาความยากจน ถ้าวางอย่างมาบูรณาการกันได้ก็คือว่าเป็นลักษณะของการพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวอีกนัยหนึ่งรากฐาน ของการพัฒนาที่ยั่งยืนก็คือการทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เป็นแผนยุทธศาสตร์มุ่งเน้นพัฒนาที่ ยั่งยืนและความอยู่ดีกินดีมีสุขของคนไทย ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับ คุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ให้เกิด การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและการสร้าง ค่านิยมร่วม ให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นและปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด ทัศนคติ และ กระบวนการทำงาน โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตสามารถดำรงได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและ ยั่งยืน เน้นการพึ่งตนเอง ขณะเดียวกันให้ก้าวทันโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงที่เน้นการผลิต และการบริโภคอยู่บนความพอประมาณและมีเหตุผล

วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมไทย บนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย จึงได้กำหนดสภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ โดยมุ่งพัฒนาสู่ สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพใน 3 ด้านคือ

ด้านที่หนึ่ง สังคมคุณภาพ ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีเมืองและชุมชนน่าอยู่ มีระบบดี มีประสิทธิภาพ ระบบเศรษฐกิจ มีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส เป็นประชาธิปไตย ตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในสังคมไทย

ด้านที่สอง สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถ คิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถตั้งสม ทุนทางปัญญา รักษาและต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม

และด้านที่สาม สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทยที่พึงพาเกื้อกูลกัน รู้จักสามัคคี มีจารีตประเพณีดีงาม มีความเอื้ออาทร รักภูมิใจในชาติและท้องถิ่น มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็ง ตลอดจนมีเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ

ในการพัฒนาประเทศจะยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนา ยึดทางสายกลาง อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดีและความพอประมาณอย่างมีเหตุผล นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก คนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาและรู้จักเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นคนดี มีคุณธรรม และซื่อสัตย์สุจริต อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สามารถรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าทางสังคมไทยที่มีความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน อันจะเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลมีคุณธรรมและยั่งยืน

การก้าวสู่วิสัยทัศน์ร่วมของสังคมไทย จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวาง บทบาทการพัฒนาประเทศในอนาคตอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจของพื้นที่ โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมที่จะวางรากฐานการพัฒนาเป็นสังคมและชุมชนที่เข้มแข็ง มีระบบบริหารจัดการที่ดีทุกระดับ ขณะเดียวกันใช้ศักยภาพด้านเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยที่ประณีประนอม เปิดกว้างในการพัฒนา เป็นแกนประสานการเจรจาเสริมสร้างสันติภาพ และใช้ศักยภาพด้านการผลิตและบริการเพื่อเตรียมพัฒนาประเทศสู่ความเป็นรากฐานเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยเฉพาะด้านการเกษตร การแปรรูปการเกษตรและอาหาร การเป็นฐานการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิทยาการที่เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการพัฒนาเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาค ด้านการขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ รวมทั้งการสื่อสาร โทรคมนาคมของภูมิภาค โดยอาศัยศักยภาพที่ได้เปรียบของพื้นที่เศรษฐกิจและโครงข่ายบริการพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นแล้ว เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้ก้าวตามโลกอย่างรู้เท่าทัน

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ร่วมภายใต้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) จึงกำหนดวัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาประเทศ ไว้ดังนี้

(1) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกัน สร้างความเข้มแข็งของภาคการเงิน ความมั่นคงและเสถียรภาพของฐานะการคลัง ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อให้เศรษฐกิจระดับรากมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ตลอดจนเพิ่มสมรรถนะของระบบเศรษฐกิจโดยรวมให้สามารถแข่งขันได้และก้าวทันเศรษฐกิจยุคใหม่

(2) เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก โดยการพัฒนาคณาคุณภาพคน ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูประบบสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชน ให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน ดูแลจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสังคมไทย

(3) เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับ เป็นพื้นฐานให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เน้นการปฏิรูประบบบริหารจัดการภาครัฐ การบริหารจัดการที่ดีของภาคธุรกิจเอกชน การมีส่วนร่วมของประชาชนใน

กระบวนการพัฒนา การสร้างระบบการเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคมและลดการทุจริตประพฤตินิยมชอบ

(4) เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง ให้ได้รับโอกาสในการศึกษาและบริการทางสังคมอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับกลไกภาครัฐให้เอื้อต่อการแก้ปัญหา

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นแผนที่อัญเชิญทฤษฎีใหม่และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากภาวะวิกฤตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เป็นแผนพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี โดยมีวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุติธรรม ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาแบบ “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ได้มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โดยจัดทำระบบปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ กำหนดแนวทางการลงทุนที่สำคัญเชิงปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย ศึกษาวิจัยองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีวัดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกระดับ สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลในทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่และท้องถิ่น

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้มีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังนี้

พิศิษฐ์ อำพันเพ็ญโรจน์ (2547) ศึกษาพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคลของพนักงาน ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคลในเขตสีลม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลทั่วไปของพนักงานผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคล ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.0 เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 37.0 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 51.3 มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ร้อยละ 72.7 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนร้อยละ 51.3 มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 27,933.7 บาท

ข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) สินเชื่อบัตรเครดิต 2) สินเชื่อเงินสดและสินเชื่อซื้อสินค้าผ่อนชำระ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.7 ถือครองบัตรเครดิต 1-2 ใบ วงเงินสินเชื่อบัตรเครดิต โดยเฉลี่ย 47,394.58 บาท มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิก โดยเฉลี่ย 6 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้สินเชื่อ ร้อยละ 54.7 ใช้สินเชื่อเงินสด โดยวงเงินที่ได้รับ โดยเฉลี่ย 55,847.7 บาท มีระยะเวลาในการผ่อนสินเชื่อสูงสุดร้อยละ 41.3 ผ่อนชำระในช่วง 4-12 เดือน

ข้อมูลด้านการใช้สินเชื่อส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) สินเชื่อบัตรเครดิต 2) สินเชื่อเงินสดและสินเชื่อซื้อสินค้าผ่อนชำระ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 78.0 มีรายจ่ายสินเชื่อบัตรเครดิตเดือนกรกฎาคม 2547 โดยเฉลี่ย 10,016.1 มีรายจ่ายสะสมมาจากเดือนมิถุนายน 2547 โดยเฉลี่ย 5,976.5 บาท มีจำนวนครั้งของการใช้จ่ายบัตรเครดิตโดยเฉลี่ย 6.2 ครั้ง จำนวนเงินรวมใช้จ่ายต่อเดือนโดยเฉลี่ย 13,340.2 บาท ทางด้านการผ่อนชำระสินเชื่อเงินสดและสินเชื่อซื้อสินค้าผ่อนชำระ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผ่อนชำระค่าสินเชื่อเฉลี่ยเดือนละ 2,953.7 บาท

ด้านพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคล พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความถี่ในการใช้บัตรเครดิตในการซื้อสินค้าและบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และรายได้ของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายจ่ายเดือนกรกฎาคม 2547 รายจ่ายสะสมมาจากเดือน มิถุนายน 2547 ความถี่ในการใช้บัตรเครดิต จำนวนเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตต่อครั้ง จำนวนเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตต่อเดือน จำนวนเงินผ่อนชำระสินเชื่อเงินสดและสินเชื่อซื้อสินค้าผ่อนชำระ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคลที่มีรายได้มากมีการใช้จ่ายเงินในการซื้อสินค้าและบริการมาก ในด้านของการทดสอบความแตกต่างของ

จำนวนบัตรเครดิตกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคล พบว่า จำนวนบัตรของผู้ถือครองบัตรเครดิตที่แตกต่างกันจะมีรายจ่ายสะสมมาจากเดือน มิถุนายน 2547 ความถี่ในการใช้บัตรเครดิต จำนวนเงินที่ใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นรวิรุ์ ทรัพย์เอนก (2547) ศึกษาทัศนคติของพนักงานการทำเรือแห่งประเทศไทยการใช้บัตรเครดิต ผลการวิจัยพบว่า

ประการที่หนึ่ง ลักษณะพื้นฐานของพนักงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงเกินครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 58.6 อายุระหว่าง 36.45 ปี ร้อยละ 47.6 สถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 66.1 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4.5 คน ร้อยละ 48.3 อายุงานตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 36.3 สถานภาพทางการเงินที่มีค่าใช้จ่ายรายรับและมีเงินเก็บ ร้อยละ 41.2 ที่พักอาศัยส่วนใหญ่พนักงานมีบ้านเป็นของตนเองร้อยละ 51.4 จำนวนบัตรเครดิตในการครอบครองส่วนใหญ่มีบัตรเครดิตครอบครองไม่เกิน 2 ใบ ร้อยละ 52.7

ประการที่สอง ระดับพฤติกรรมในการบริโภคของพนักงานระดับพฤติกรรมการบริโภค 5 ด้านดังต่อไปนี้

- 2.1 ด้านการบริโภคอาหาร โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง
- 2.2 ด้านการซื้อของจำเป็นของพนักงาน โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง
- 2.3 ด้านการซื้อของฟุ่มเฟือยของพนักงาน โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย
- 2.4 ด้านการพักผ่อนหย่อนใจของพนักงาน โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย
- 2.5 ด้านเงินเชื่อของพนักงาน โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

ประการที่สาม ระดับของทัศนคติต่อการใช้บัตรเครดิตของพนักงานระดับทัศนคติใช้บัตรเครดิตแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

- 3.1 ด้านเงื่อนไขการใช้บัตรเครดิตของพนักงาน โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง
- 3.2 ด้านความรู้ ความเข้าใจการใช้บัตรเครดิตของพนักงาน โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก
- 3.3 ด้านชอบและความสะดวกของบัตรของพนักงาน โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก
- 3.4 ด้านประโยชน์ในการใช้บัตรของพนักงาน โดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

3.5 ด้านแนวโน้มการใช้บัตรของพนักงานโดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

พรทิพย์ ทูลไพรัตน์ (2545) ศึกษากลยุทธ์การตลาดในการแข่งขันของธุรกิจบัตรเครดิต ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทยมีลักษณะ โครงสร้างตลาดแบบผู้ขายน้อยราย (Oligopoly Market) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงยอดรวมสัดส่วนจำนวนบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ พบว่ามีธนาคารพาณิชย์ 4 ราย ที่มีส่วนแบ่งการตลาดเกินกว่า แฮลิบเปอร์เซ็นต์ นั่นคือ 57% ของยอดรวมบัตรเครดิตที่ออกโดยสถาบันการเงิน ซึ่งธุรกิจบัตรเครดิตมีการกระจุกตัวสูง

สำหรับพฤติกรรมในการกำหนดราคาในธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทย ได้แก่ การเป็นผู้นำในการกำหนดราคา (Price Leadership by the Dominant) นั่นคือ ธนาคารซีทีแบงก์ เป็นผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตที่ครองส่วนแบ่งตลาดมากที่สุด ทำให้ซีทีแบงก์เป็นผู้นำในการกำหนดราคา โดยการที่ซีทีแบงก์มีการกำหนดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ รวมทั้งเบี้ยปรับสูงกว่าอัตราค่าธรรมเนียมและอัตราค่าเบี้ยปรับของกลุ่มแข่งขันในตลาดบัตรเครดิต

นอกจากนี้ธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทยมีการกำหนดราคาให้แตกต่างกันตามกลุ่มของผู้ซื้อ (Price Discrimination) เป็นการขายสินค้าชนิดเดียวกันในราคาที่แตกต่างกัน แม้ว่าต้นทุนการผลิตจะเท่ากันหรือใกล้เคียงกัน การกำหนดราคาในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นได้ เมื่อผู้ผูกขาดสามารถแบ่งอุปสงค์ในสินค้าของผู้บริโภค ออกเป็นส่วน ๆ ซึ่งการแบ่งแยกราคาขายสามารถแบ่งได้เป็น Second Degree Discrimination เช่นการที่ธนาคารผู้ออกบัตรเครดิตจัดให้มีรายการสะสมแต้มแลกรับรางวัล ได้แก่ที่ธนาคารกรุงไทยจัดให้มีรายการทุดยอกการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตกรุงไทย จำนวนเงินขั้นต่ำ 500 บาท ก็จะมีสิทธิได้รับร่วมลุ้นรางวัลส่งถึงบ้านฟรี เป็นต้น

สำหรับการกำหนดราคาของธุรกิจบัตรเครดิตแบบชนิด Third Degree Discrimination เป็นการกำหนดราคาที่หลังจากที่ผู้สมัครบัตรเครดิตได้รับการอนุมัติให้เป็นสมาชิกบัตรเครดิตของสถาบัน ซึ่งผู้สมัครบัตรเครดิตจะต้องจ่ายเงินค่าธรรมเนียมแรกเข้าก่อนจะใช้บริการบัตรเครดิตได้ และหลังจากใช้บริการบัตรเครดิตครบ 1 ปี จะต้องมีการจ่ายเงินค่าธรรมเนียมรายปี (ตามทฤษฎี Two Part Tarriff) ซึ่งค่าธรรมเนียมแรกเข้าและค่าธรรมเนียมรายปีจะเรียกเก็บในอัตราที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของบัตรเครดิต

นอกจากนี้พฤติกรรมการแข่งขันโดยไม่ใช้ราคา (Non Price Competition Behavior) ของหน่วยผลิตที่อยู่ในตลาดผู้ขายน้อยราย เป็นการมีส่วนร่วมผสมทางการตลาด (

Marketing Mix) เป็นพฤติกรรมสนองความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งประกอบด้วย 3 P ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ในธุรกิจบัตรเครดิตกลยุทธที่นำมาแข่งขันในส่วนของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การทำให้ผลิตภัณฑ์บัตรเครดิตของธนาคารมีความแตกต่างจากคู่แข่ง โดยการเสริมคุณค่า (Value) ให้กับบัตรเครดิตของธนาคารซึ่งมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี เพื่อให้บัตรเครดิตสามารถที่จะเก็บข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลทางการเงินของลูกค้าเจ้าของบัตรเครดิตไว้บนแถบแม่เหล็ก รวมถึงมีการออกแบบบัตรเครดิตให้มีความสวยงามและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

สำหรับการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ธุรกิจบัตรเครดิตมีการใช้กลยุทธ์นี้เพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์เป็นการสื่อสารให้ลูกค้าทราบถึงอรรถประโยชน์ (Utilities) ของบัตรเครดิตซึ่งเป็นการสร้างทัศนคติหรือเพื่อโน้มน้าวชักจูงให้ลูกค้าหรือผู้บริโภคมีความต้องการที่จะสมัครเป็นสมาชิกของบัตรเครดิตของธนาคาร

ส่วนผสมทางการตลาดที่สำคัญอีกส่วน ได้แก่ การจัดจำหน่าย (Place or Distribution) ธนาคารผู้ออกบัตรเครดิตมักจะใช้กลยุทธ์ทางการตลาดทางตรง ที่เรียกว่า “Direct Marketing” จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการขายตรงนั่นคือการใช้พนักงานขายในการกระจายสินค้าหรือการกระจายหรือการกระจายบัตรเครดิตสู่ลูกค้า โดยแต่ละธนาคารจะมีการจ่ายผลตอบแทนแก่พนักงานขายในอัตราที่แตกต่างกัน

นอกจากนี้สิ่งที่เป็นปัญหาสำหรับการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิต ได้แก่ ปัญหาเรื่องข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นปัญหาจากความไม่สมมาตรของข้อมูลข่าวสาร (Asymmetric Information) ดังเช่น การที่ลูกค้าผู้สมัครบัตรเครดิตไม่ได้แจ้งเกี่ยวกับรายละเอียดของการเป็นหนี้ว่าเป็นหนี้ทั้งสินเท่าใด หรือการที่ลูกค้าแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ของตนเองที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เป็นเพราะลูกค้าบางคนมีรายได้ไม่ถึงเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำตามที่ธนาคารผู้ออกบัตรเครดิตกำหนด หรือเป็นเพราะสาเหตุจากการที่ลูกค้ามีความต้องการที่จะให้ธนาคารผู้ออกบัตรเครดิตอนุมัติวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิตสูงกว่าวงเงินสินเชื่อที่ควรจะได้รับตามฐานรายได้ของตนเอง เป็นต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ล้วนนำไปสู่ผลของการประเมินความสามารถในการชำระเงินค่าใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่ผิดพลาดได้

ชินาวุช ชินะประยูร (2546) ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและความเหน็ดของอัตราดอกเบี้ยในตลาดบัตรเครดิต ผลการวิจัยพบว่า สภาพความเหน็ดของอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต พบว่า อัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ไทยจะปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนของเงินทุนเพียงร้อยละ 7.2 ต่อเดือน ขณะที่อัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ไม่

ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนอย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างไร ส่วนผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้บริโภคจากแบบสอบถาม พบว่า Search cost ไม่เป็นอุปสรรคสำหรับผู้บริโภคที่ก่อนหน้านี้บัตรเครดิต ในการแสวงหาอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตที่ต่ำที่สุด อย่างไรก็ตาม ผู้บริโภคที่มีสัดส่วนภาระหนี้บัตรเครดิตต่อรายได้สูงมีโอกาสที่จะไม่ได้รับอนุมัติบัตรเครดิตสูงเช่นกัน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคที่ก่อนหน้านี้บัตรเครดิตจะเผชิญกับ Switch cost ในการเปลี่ยนไปใช้บริการกับธนาคารแห่งอื่นซึ่งเสนออัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตต่ำกว่า ซึ่งอาจเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่สามารถนำมาอธิบายสภาพความเหน็ดของอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต

ศิริมนัส ศรีบุญเรือง (2547) ศึกษาผลกระทบของการมีบัตรเครดิตต่อพฤติกรรมการบริโภคและการออม ผลการวิจัยพบว่า การมีบัตรเครดิตทำให้ผู้ถือบัตรที่เป็นข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชนและผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีการบริโภคเพิ่มขึ้น โดยข้าราชการมีการบริโภคเพิ่มขึ้นมากที่สุดถึงร้อยละ 74 รองลงมาคือพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 68 และผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 55 ตามลำดับ หรือทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มอาชีพมีการบริโภคเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 65.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และทั้ง 3 กลุ่มอาชีพ ส่วนใหญ่มีการบริโภคเพิ่มขึ้นประมาณ 10-20% ของรายได้ต่อเดือน

ในส่วนของพฤติกรรมการออมหลังมีบัตรเครดิต พบว่า การมีบัตรเครดิตทำให้ผู้ถือบัตรบัตรเครดิตที่เป็นข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชนมีการออมลดลง โดยข้าราชการมีการออมลดลงมากที่สุดถึงร้อยละ 60.2 รองลงมาคือพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 52.7 หรือทั้ง 2 กลุ่มอาชีพมีการออมลดลงคิดเป็นร้อยละ 49.4 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และส่วนใหญ่มีการออมลดลงประมาณ 10-20% ของเงินออมก่อนมีบัตรเครดิต ในขณะที่ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวเมื่อมีบัตรเครดิตแล้วมีการออมลดลงเพียง ร้อยละ 36.3 และไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการออม ถึงร้อยละ 59.3 จะเห็นว่าพฤติกรรมการออมผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการธุรกิจส่วนตัว มีรายได้สูงกว่าข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชน ทั้งจากรายได้ประจำและรายได้จากทรัพย์สินที่มีอยู่ เช่น บ้าน ที่ดิน เงินฝากธนาคารเงินลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ดังนั้น ถึงแม้ว่าเมื่อมีบัตรเครดิตแล้วผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่ได้ทำให้การออมลดลง เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีความสามารถในการหารายได้สูง สามารถบริโภคเพิ่มขึ้นได้โดยไม่ทำให้การออมลดลง โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคและการออมของผู้ถือบัตรเครดิตที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ แสดงว่ากลุ่มผู้ถือบัตรเครดิตที่มี

อายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและอาชีพต่างกัน จะมีพฤติกรรมในการบริโภคและการออมหลังมีบัตรเครดิตต่างกัน

ส่วนผลจากการประมาณค่าแบบจำลองแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการบริโภคด้านบัตรเครดิตกับรายได้ของผู้ถือบัตรเครดิตที่เป็นข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชน และผู้ประกอบการส่วนตัว พบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่กำหนดการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญด้วยความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 99 และมีความสัมพันธ์ที่เป็นบวก โดยมีค่า MPC ของผู้ถือบัตรเครดิตที่เป็นข้าราชการมีค่าสูงสุด (0.189) รองลงมาคือค่า MPC ของพนักงานบริษัทเอกชน (0.146) และผู้ประกอบการส่วนตัวมีค่า MPC ต่ำสุด (0.058) จึงสรุปได้ว่าผู้ถือบัตรเครดิตซึ่งเป็นข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชน และผู้ประกอบการส่วนตัวมีพฤติกรรมการบริโภคหลังมีบัตรเครดิตแตกต่างกัน โดยที่ข้าราชการซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ เมื่อมีบัตรเครดิตแล้วจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้นในสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือกลุ่มพนักงานเอกชน และผู้ประกอบการส่วนตัวซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้สูง เมื่อมีบัตรเครดิตแล้วจะมีการบริโภคเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ต่ำสุด

จากผลการวิเคราะห์ทั้งหมดแสดงให้เห็นอย่างค่อนข้างชัดเจนว่า ผู้ถือบัตรเครดิตที่เป็นข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชน มีการบริโภคเพิ่มขึ้นและมีการออมลดลงหลังมีบัตรเครดิต ส่วนผู้ประกอบการส่วนตัวมีการบริโภคเพิ่มขึ้น แต่มีการออมไม่เปลี่ยนแปลงหลังมีบัตรเครดิต ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งภาครัฐบาลควรจะได้ตระหนักถึงผลดังกล่าวนี้ และควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยในการบริโภคให้ถูกต้อง ต้องเสริมและปลูกฝังให้คนไทยมีนิสัยรักการออม รวมไปถึงการหาแนวทางในการกำกับดูแลการออกบัตรเครดิตและการใช้บัตรเครดิตให้เหมาะสม เพราะหากพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นโดยทั่วไปไม่เพียงแต่เฉพาะผู้ถือบัตรเครดิตในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ผลอันไม่พึงปรารถนาต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ปัญหาเงินออมไม่เพียงพอต่อการลงทุนในประเทศ อาจเกิดขึ้นได้ ดังที่เคยเกิดมาแล้วในช่วงก่อนหน้าที่จะเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี 2540

ฐิติพงษ์ เนตรรุ่งวัฒนา (2534) ศึกษาผลกระทบของการมีบัตรเครดิตต่อพฤติกรรมการบริโภค ผลการวิจัยพบว่าพบว่า ผลกระทบของการใช้บัตรเครดิต ในการบริโภคสินค้าและบริการ โดยการมีบัตรเครดิตพฤติกรรมของผู้บริโภค เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปจากเดิม ก่อนที่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค ในลักษณะที่จะมีการบริโภคบริการเพิ่มขึ้นจากเดิม แม้ว่าระดับรายได้ของผู้บริโภคจะเท่าเดิมการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้มีผลกระทบต่อผู้บริโภค มีผลต่อร้านค้าที่รับบัตรเครดิต มีผลต่อผู้ออกบัตรเครดิต ในการวิจัยครั้งนี้ให้ธนาคารพาณิชย์เครดิตทั้งที่โดยมีเหตุผลว่าระบบธนาคารพาณิชย์ เป็นสถาบันการเงินที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งทำให้

พฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เกิดจากบัตรเครดิต มีผลต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศในด้านบวกคือเป็นการกระตุ้นการลงทุนและด้านลบ พฤติกรรมกรรมการบริโภคทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ แสดงให้เห็นว่าบัตรเครดิตมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจพฤติกรรมของผู้บริโภค บัตรเครดิต ที่ออกโดยสถาบันการเงิน มีลักษณะ 2 ด้านเพื่อการบริโภค โดยที่ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าและบริการ โดยที่เงินสด แต่มีข้อแม้ว่าต้องซื้อสินค้าและบริการจากร้านค้าที่ยินยอม เป็นผลทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะในการจับจ่ายใช้สอย ลักษณะอีกประการหนึ่งบัตรเครดิตคือ การเบิกเงินสดหรือกู้เงินโดยตรงจากธนาคารพาณิชย์ กล่าวคือผู้บริโภคที่มีบัตรเครดิต สามารถเบิกเงินสดจากเครื่อง ATM ของธนาคารพาณิชย์คุณสมบัติของบัตรเครดิตลักษณะนี้ทำให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีการบริโภคจับจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้น

จากการที่บัตรเครดิต ทำให้พฤติกรรมในการบริโภคเปลี่ยนแปลงไปลักษณะที่เพิ่มขึ้นทำให้ร้านค้าหรือสถานบริการ หันมาให้ความสนใจในการที่จะรับบัตรเครดิต แทนเงินสดชั่วคราว โดยนำหลักฐานการใช้บัตรเครดิตไปเข้าบัญชีเงินฝากกับธนาคาร การที่ร้านค้ายอมรับบัตรเครดิตย่อมมีประโยชน์ที่ได้รับจากบัตรเครดิตคือ ทำให้ร้านค้ามียอดขายเพิ่มขึ้นจากลูกค้าที่มีบัตรเครดิต ยิ่งยอมรับบัตรเครดิตมากมายหลายยี่ห้อ ยิ่งทำให้เพิ่มยอดขาย ทั้งยังไม่เสียค่าใช้จ่ายในกรณีตัดหนี้สูญเพราะธนาคารจะเป็นผู้รับภาระจ่ายแทนลูกค้า และประการสุดท้ายร้านค้าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการโฆษณาสร้างลูกค้าใหม่ ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้โฆษณาแทนเป็นต้น

ในกรณีของธนาคารพาณิชย์ เห็นว่ารายได้ของธนาคารเกิดจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เริ่มลดน้อยลงอันเนื่องมาจากการแข่งขัน ลดอัตราส่วนต่างลง ธนาคารพาณิชย์จึงหันมาหารายได้จากค่าธรรมเนียม โดยเฉพาะค่าธรรมเนียมจากการออกบัตรเครดิตโดยเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้บริโภค และจากร้านค้า เพื่อแลกกับบริการในการเก็บเงินจากผู้บริโภคไปยังร้านค้า โดยมีระยะเวลาในการปลอดหนี้ให้ผู้บริโภค 30-45 วัน ในขณะที่เดียวกันเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ 1 ของยอดเงินการใช้บัตรเครดิตจากร้านค้าบัตรเครดิตทำให้ธนาคารพาณิชย์มีรายได้จากค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น

บัตรเครดิตมีผลกระทบต่อผู้บริโภค ร้านค้า และธนาคารพาณิชย์ซึ่งสุดท้ายมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจทั้งด้านบวก คือ กระตุ้นก่อให้เกิดการลงทุนและด้านลบก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ แต่เจ้าหน้าที่ทางการเงินไม่ได้มีมาตรการออกมาควบคุมการออกบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ดังนั้นในการศึกษาเรื่องผลกระทบของบัตรเครดิตจึงขอเสนอแนะมาตรการในการควบคุมเรื่องผลกระทบของบัตรเครดิตจึงขอเสนอแนะมาตรการ ในการควบคุมธนาคารพาณิชย์ ทั้งด้านปริมาณและควบคุมทางด้านคุณภาพคือไม่ได้ธนาคารพาณิชย์ออกบัตรเครดิตมากเกินไป แต่ตั้งข้อกำหนด

ในการรับสมาชิกบัตรเครดิตในเงื่อนไขที่สูง อย่างไรก็ตามสามารถควบคุมได้แต่ธนาคารพาณิชย์ เจ้าหน้าที่การเงินไม่สามารถจะไปควบคุมผู้บริโภคหรือร้านค้า โดยตรงได้ การควบคุมธนาคารพาณิชย์ก็เพื่อให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปในแนวทางด้านกระตุ้นการลงทุนลดภาวะเงินเฟ้อ

สุปรียา หงส์กุลทรัพย์ (2548) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ถือบัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

ประการที่หนึ่ง ผู้ถือบัตรมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านค่าธรรมเนียมและอัตราดอกเบี้ย มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ประการที่สอง ผู้ถือบัตรที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ถือบัตรที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ ด้านความสะดวกในการชำระเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประการที่สาม ผู้ถือบัตรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ถือบัตรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ ด้านค่าธรรมเนียมและอัตราดอกเบี้ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประการที่สี่ ผู้ถือบัตรที่มีประเภทบัตรเครดิตต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ถือบัตรที่มีประเภทบัตรเครดิตต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ ด้านรูปสัญลักษณ์บัตรเครดิต ด้านสิทธิประโยชน์ของบัตรเครดิต ด้านความสะดวกในการชำระเงิน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประการที่ห้า ผู้ถือบัตรที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน เมื่อพิจารณาพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ถือบัตรที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ ด้านค่าธรรมเนียมและอัตราดอกเบี้ย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประการที่หก ผู้ถือบัตรที่มีวิธีการชำระค่าใช้จ่ายต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์รวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ถือบัตรที่มีวิธีการชำระค่าใช้จ่ายต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ ด้านความสะดวกในการชำระเงิน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประการที่เจ็ด ผู้ถือบัตรที่มีวิธีการชำระเงินต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ถือบัตรที่มีบัตรเครดิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และประการสุดท้าย ผู้ถือบัตรที่มีเพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อนัญญา บวรสุนทรชัย (2547) ศึกษาการศึกษาเปรียบเทียบการใช้แนวทางการบริหารแบบเศรษฐกิจพอเพียงและแบบเศรษฐกิจที่เน้นทุนของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผลการวิจัยพบว่า

ประการที่หนึ่ง ในการกำหนดและนโยบายการลงทุนและดำเนินงานที่สอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรธุรกิจ การบริการงานทั้ง 2 แนวทาง มีความแตกต่างกัน คือ แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีการเพิ่มทุนจากภายนอกโดยการกู้ยืม และมีขนาดการผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพในการบริหารจัดการ ส่วนแนวทางเศรษฐกิจที่เน้นทุน มีการเพิ่มทุนเพื่อขยายธุรกิจ และมีการพึ่งพาเทคโนโลยีและทรัพยากรจากต่างประเทศจึงทำให้มีต้นทุนสูง

ประการที่สอง ในด้านการเป็นองค์กรเรียนรู้เท่าทันโลกและธุรกิจ การบริหารงาน ทั้ง 2 แนวทาง มีความแตกต่างกัน คือ แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ประกอบการมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจ มีการถ่ายทอดประสบการณ์ธุรกิจให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ลูกค้า ประชาชน ส่วนแนวทางเศรษฐกิจที่เน้นทุน ผู้ประกอบการมีการเรียนรู้จากการศึกษางานต่างประเทศและนำเทคโนโลยีกลับมาใช้ในการดำเนินธุรกิจ ไม่มีการถ่ายทอดประสบการณ์ธุรกิจให้แก่ประชาชนทั่วไป เพราะธุรกิจเน้นแสวงหาผลกำไรมากกว่าการช่วยเหลือสังคม

ประการที่สาม การพึ่งตนเอง การบริหารงานทั้ง 2 แนวทาง มีความแตกต่างกัน คือ แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ประกอบการมีการบริหารงาน ใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม ได้แก่ การจ้างงาน โดยใช้คนในท้องถิ่น การใช้เงินทุนจำนวนไม่มาก เทคโนโลยีเหมาะสมกับกำลังผลิต มีการบริหารจัดการตามกำลังความสามารถ และมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสร้างเครือข่ายเพื่อเป็นบวรในการในการขับเคลื่อนธุรกิจ ส่วนแนวทางเศรษฐกิจที่เน้นทุน ผู้ประกอบการมีการบริหารงานทรัพยากร ได้แก่ เน้นคนที่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ใช้เงินทุนจำนวนมาก พึ่งพาเทคโนโลยีทันสมัยเพื่อบริหารงาน การบริหารจัดการไม่สามารถควบคุมปัจจัยความเสี่ยงได้เป็นส่วนใหญ่

และประการสุดท้าย คือ การใช้แนวทางสายกลาง การบริหารงานของทั้ง 2 แนวทาง มีความแตกต่างกัน คือ แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมีความพอประมาณอย่างมีเหตุผลในการบริหารงาน โดยยึดหลักธรรมชาติมาภิบาล เน้นการบริหารความเสี่ยงต่ำ ธุรกิจมีการเติบโตอย่างมั่นคงนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนส่วนแนวทางเศรษฐกิจที่เน้นทุน ให้ความสำคัญเรื่องความสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กรด้านทุนอยู่บ้างแต่ไม่ได้เน้นเรื่องการมีภูมิคุ้มกัน โดยเน้นการบริหารแบบพึ่งพาเทคโนโลยีและวัตถุดิบจากต่างประเทศอันอาจทำให้การบริหารงานมีความเสี่ยง สูง

ธนพล สมัครการ (2550) ศึกษา ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเข้าร่วมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ : ศึกษากรณี ผู้เข้าอบรมพลังกายทิพย์เพื่อสุขภาพ กรมขนส่งทหารอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าอบรมก่อนเข้าร่วมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35) และเมื่อผู้อบรมเข้าร่วมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากน้อยไปมากดังนี้

อันดับที่หนึ่ง ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันดับที่สองการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประการที่สามการยอมรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29,3.38 และ 3.40 ตามลำดับ) การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการอบรมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ พบว่า กลุ่มผู้อบรมมีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการยอมรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการยอมรับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทย

ธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทยเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องมากกว่า 2 ทศวรรษ และเป็นธุรกิจหนึ่งที่ได้รับการจับตามองอย่างยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ธนาคารภายใต้สภาวะการณ์ที่ยังธนาคารเผชิญกับปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan: NPL) จากการปล่อยสินเชื่อให้แก่กิจการขนาดใหญ่และปัญหาสภาพคล่องล้มระบบ

การดำเนินธุรกิจบัตรเครดิตเกี่ยวกับผู้คนจำนวนมาก และมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนคาดไม่ถึงว่าหนึ่งล้านคนในปัจจุบัน การเข้าใจถึงโครงสร้างและพฤติกรรมการแข่งขันของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญก่อนทำการศึกษาดตลาดบัตรเครดิตในแง่มุมอื่น ๆ รวมถึงจะเป็นประโยชน์ต่อการวางมาตรการที่เหมาะสมในการกำกับดูแลธุรกิจบัตรเครดิตด้วย

3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจบัตรเครดิต

บัตรเครดิตคือสินเชื่อบุคคลประเภทหนึ่งที่เป็นที่นิยมอย่างยิ่งในกลุ่มผู้บริโภคในปัจจุบัน เนื่องจากคุณสมบัติอันมากมายของบัตรเครดิต เช่น ความสะดวกในการซื้อสินค้าและบริการแทนเงินสด และความปลอดภัยที่ไม่ต้องถือเงินสดคราวละมาก ๆ เป็นต้น ซึ่งในเบื้องต้น จะอภิปรายถึงข้อมูลทั่วไปของธุรกิจบัตรเครดิต อันได้แก่ วิวัฒนาการของบัตรเครดิต และประเภทของบัตรเครดิต ดังนี้

3.1.1 วิวัฒนาการของบัตรเครดิต

บัตรเครดิตเริ่มมีการใช้ครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2493 (ค.ศ. 1950) ในชื่อ Diners Club และในปี พ.ศ. 2501 (ค.ศ. 1958) มีการออกใช้บัตร American Express (AMEX) ส่วนบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ มีการออกใช้ครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2509 (ค.ศ. 1966) โดย Bank of America และ Chase Manhattan Bank ภายใต้ชื่อ Bank Americard ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบัตรวีซ่า (VISA) เพื่อให้ธนาคารอื่นยอมรับ จากนั้นในปี พ.ศ. 2512 ธนาคารแถบตะวันออกของสหรัฐอเมริกาได้ร่วมกันออกบัตรเครดิตในนาม Master Charge ซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็นมาสเตอร์การ์ด (Mastercard) ในปัจจุบัน

ในประเทศไทย เริ่มมีการใช้บัตรเครดิตครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969) ได้แก่ บัตรเครดิต Diners Club แต่ผู้ใช้บัตรเครดิตก็จำกัดอยู่ในวงแคบ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2513 Bank of America ได้นำบัตรเครดิต Bank Americard หรือที่รู้จักในขณะนี้ว่า “วีซ่า” เข้ามาเปิดตลาดในไทย สำหรับบัตรเครดิตในประเทศ ที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ไทย เริ่มใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2515 เมื่อ ธนาคารกสิกรไทยร่วมกับธนาคารศรีนคร ออกบัตรชื่อ “บัตรเครดิตอเนกประสงค์” และต่อมาในปี พ.ศ. 2517 ธนาคารกสิกรไทยก็ได้รับสิทธิให้เป็นตัวแทน (Franchisee) ในการออกบัตรมาสเตอร์การ์ด ถือเป็นธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งแรกที่ออกบัตรเครดิตระหว่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นธนาคารที่ได้รับสิทธิออกบัตรวีซ่าในปี พ.ศ. 2522

3.1.2 ประเภทของบัตรเครดิต

บัตรเครดิตที่ใช้ในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้

1) บัตรเครดิตภายในประเทศ (Local credit card) ประกอบด้วย

บัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ไทย เป็นบัตรเครดิตที่สามารถใช้ซื้อสินค้าและบริการได้กับร้านค้าหรือธุรกิจภายในประเทศ ที่ธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งหนึ่งๆ มีข้อตกลงให้สามารถใช้ได้ เช่น บัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ธนาคารอาจขออนุญาตให้นำบัตรเครดิตประเภทนี้ไปใช้กับสาขาของธนาคารที่มีอยู่ในต่างประเทศได้เช่นเดียวกัน และบัตรเครดิตที่ออกโดยธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เป็นบัตรเครดิตที่ออกโดยธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non bank) สามารถนำไปใช้ชำระค่าสินค้าแล้วบริการได้เช่นเดียวกับบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ แต่มีขอบเขตและข้อจำกัดในการใช้งานมากกว่า บัตรเครดิตประเภทนี้รวมถึงบัตรเครดิตของห้างสรรพสินค้า ที่อนุญาตให้ใช้จ่ายได้เฉพาะกับห้างสรรพสินค้าแห่งนั้น ๆ เท่านั้น ในปัจจุบัน มีผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินและให้บริการบัตรเครดิต อาทิ เช่น บริษัท อีออน ธนสินทรัพย์ (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) บริษัท เอไอจี การ์ด จำกัด บริษัทเซทเทลแอม จำกัด

2) บัตรเครดิตระหว่างประเทศ (International credit card) ประกอบด้วย

บัตรเครดิตที่ออกโดยสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย เป็นบัตรเครดิตของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ซึ่งเป็นธนาคารระดับระหว่างประเทศที่ประกอบกิจการอยู่ทั่วโลก บัตรเครดิตประเภทนี้จึงสามารถใช้ได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น บัตรเครดิต

CITIBANK บัตรเครดิต STANDARD CHARTER เป็นต้น ส่วนบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ไทยหรือสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทยร่วมกับบริษัทบัตรเครดิตระหว่างประเทศ เป็นบัตรเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์ในประเทศออกร่วมกับบริษัทบัตรเครดิตระหว่างประเทศ อันได้แก่ วีซ่า (VISA) มาสเตอร์การ์ด (Mastercard) และเจซีบี (JCB) ในฐานะผู้ได้รับสิทธิ์ (Franchisee) บัตรเครดิตประเภทนี้สามารถใช้ได้ทั้งในและต่างประเทศ และเป็นบัตรเครดิตที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด บัตรเครดิตประเภทนี้ เช่น บัตรมาสเตอร์การ์ดธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) บัตรวีซ่า ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)และบัตรเครดิตที่ออกโดยธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินร่วมกับบริษัทบัตรเครดิตระหว่างประเทศปัจจุบันมีธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินบางแห่ง ซึ่งให้บริการบัตรเครดิต ได้ออกบัตรร่วมกับบริษัทบัตรเครดิตระหว่างประเทศ ทำให้สามารถนำไปใช้ได้กว้างขวางมากขึ้น ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เช่นเดียวกับบัตรที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ร่วมกับบริษัทบัตรเครดิต ตัวอย่างเช่น บัตรมาสเตอร์การ์ดอออน บัตรเจซีบีอออน เป็นต้น

3) บัตรเครดิตประเภท Charge card

บัตร Charge card หรือเรียกอีกอย่างว่า Travel and Entertainment card (T&E) เป็นบัตรเครดิตที่ออกบริษัทออกบัตรเครดิตระหว่างประเทศเช่นกัน แต่บริษัทเหล่านี้เน้นทำธุรกิจบัตรเครดิตโดยตรง อันได้แก่ อเมริกัน เอ็กซ์เพรส (American Express) และไดเนอร์ส คลับ (Diners Club) ข้อแตกต่างของบัตรเครดิตประเภทนี้จากบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ประกอบสำคัญคือ จะไม่มีการจำกัดวงเงิน แต่เมื่อถึงกำหนดชำระ ผู้ถือบัตรจะต้องชำระค่าใช้จ่ายเต็มจำนวน โดยไม่สามารถเลือกชำระขั้นต่ำได้

4) บัตรเครดิตร่วม (Affinity card)

บัตรเครดิตร่วม เป็นบัตรเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์ไทยออกร่วมกิจการประเภทต่าง ๆ และ วีซ่ามาสเตอร์การ์ด หรือ เจซีบี เพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่บัตรเครดิต เช่น สามารถใช้บัตรเครดิตเพื่อรับส่วนลดในการซื้อสินค้า ณ ห้างสรรพสินค้าแห่งนั้น ๆ เป็นต้น ตัวอย่างบัตรเครดิตประเภทนี้ อาทิ เช่น บัตรมาสเตอร์การ์ดไทยพาณิชย์-กอล์ฟการ์ด ซึ่งธนาคารไทยพาณิชย์ ออกร่วมกับสนามกอล์ฟต่าง ๆ และมาสเตอร์การ์ด ในการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่ผู้เล่นกอล์ฟ บัตรวีซ่าธนาคารกรุงเทพ เดอะมอลล์ ซึ่งสามารถใช้รับส่วนลดจากการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ได้

3.2 โครงสร้างและการแข่งขันของตลาดบัตรเครดิต

โครงสร้างตลาดบัตรเครดิตในปัจจุบันแตกต่างจากอดีตค่อนข้างมาก เป็นผลมาจากการที่ตลาดบัตรเครดิตเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะช่วงปี 2544-2545 ที่เติบโตด้วยอัตราเร่ง ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของตลาดบัตรเครดิตมีความเด่นชัดมาตั้งแต่หลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 เป็นต้นมา

3.2.1 ธุรกิจบัตรเครดิตหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540

ตั้งแต่ปี 2538 ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินนโยบายรักษาวินัยการออมของประชาชนและควบคุมระดับเงินเฟ้อ โดยการออกกฎเกณฑ์ควบคุมตลาดบัตรเครดิตที่มีความเข้มงวดเพิ่มคุณสมบัติด้านรายได้ขั้นต่ำของผู้บริโภค กอปรวิกฤตเศรษฐกิจ 2540 ส่งผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทย เข้มงวดกับการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตมากขึ้น โดยกำหนดให้วงเงินสินเชื่อบัตรเครดิตที่ธนาคารอนุมัติจะต้องไม่เกิน 2 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้บริโภค และผู้บริโภคที่ผ่อนชำระจะต้องขั้นต่ำร้อยละ 10 ของยอดหนี้คงค้างสุทธิของแต่ละงวด หรือไม่ต่ำกว่า 2,000 บาท นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังกำหนดเกณฑ์การพิจารณาหนี้ไม่ก่อให้เกิดของสินเชื่อบัตรเครดิตใหม่เช่นเดียวกับสินเชื่อประเภทอื่น ๆ กล่าวได้ว่า การกำกับดูแลธุรกิจบัตรเครดิตในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ 2540 เป็นช่วงเวลาที่มีความเข้มงวดที่สุดตั้งแต่มีการเริ่มใช้บัตรเครดิตในประเทศไทย

มาตรการกำกับดูแลธุรกิจบัตรเครดิตที่เข้มงวดและภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลตลาดบัตรเครดิตในประเทศไทยหดตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2540-2543 จำนวนบัตรเครดิตลดลงจากประมาณ 2 ล้านบัตรในปี 2540 เหลือเพียงประมาณ 1.7 ล้านบัตรในปี 2543 อย่างไรก็ดี หากแยกแยะระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทย กับสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศไทย พบในช่วงเวลาดังกล่าว ขณะที่จำนวนบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ลดลงอย่างเห็นได้ชัด แต่จำนวนบัตรเครดิตของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศกลับลดลงไม่มากนัก จากที่เคยกำหนดไว้ที่ 240,000 บาท ต่อปี หรือ 20,000 บาท ต่อเดือน ให้เหลือ 180,000 บาท ต่อปี หรือ 15,000 บาท ต่อเดือน และได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2543 ส่งผลให้ฐานลูกค้าบัตรเครดิตขยายตัวการแข่งขันในตลาดบัตรเครดิตจึงทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ปี 2544 จึงเป็นปีที่ตลาดบัตรเครดิตกลับมาขยายตัวอย่างร้อนแรง โดยสิ้นปี 2544 จำนวนบัตรเครดิตเพิ่มเป็นกว่า 2.5 ล้านบัตร ขณะที่ปริมาณการใช้ผ่านบัตรเครดิตในเดือนธันวาคม 2544 สูงกว่าปริมาณการใช้ในเดือนธันวาคม 2543 กว่าร้อยละ 28.28 ทั้งในช่วงเวลาดังกล่าว นอกจากธนาคารพาณิชย์ไทย และสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในไทยแล้ว ผู้ประกอบการรายใหม่ ซึ่งเป็นธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non bank) ซึ่งประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเป็นหลัก เริ่มทำตลาดบัตรเครดิตอย่างหนัก โดยมุ่งเน้นไปกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย เนื่องจากผู้ประกอบการกลุ่มนี้ อยู่นอกเหนือการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

การแข่งขันในตลาดบัตรเครดิตในปี 2545 ยังคงความรุนแรง เนื่องจากธุรกิจบัตรเครดิตยังสามารถสร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการในธุรกิจนี้ได้อีกมาก อีกทั้งยังเป็นการระบายสภาพคล่องส่วนเกินหลายแสนล้านบาทในระบบธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ดี ฐานลูกค้าบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์กับธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ยังแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน โดยกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายของธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูง ขณะที่กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายของธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน มุ่งเน้นไปที่ผู้มีรายได้น้อย แต่ต้องการใช้บัตรเครดิตเพื่อความสะดวกในการจับจ่ายใช้สอย รวมถึงการผ่อนชำระค่าสินค้า

จนกระทั่งเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2545 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตัดสินใจยกเลิกกฎเกณฑ์ควบคุมตลาดบัตรเครดิต ทั้งการยกเลิกเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำ จากเดิมกำหนดไว้ที่ 180,000 บาทต่อปี หรือ 15,000 บาท ต่อเดือน ลดเกณฑ์อายุของผู้สมัครบัตรจาก 22 ปี เหลือ 20 ปี ยกเลิกการจำกัดวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิต โดยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถอนุมัติวงเงินแก่ลูกค้าแต่ละรายได้ตามความเหมาะสม ตลอดจนอนุญาตให้ผู้ถือบัตรเครดิตสามารถผ่อนชำระขั้นต่ำเพียงร้อยละ 5 ของยอดสินเชื่อคงค้าง จากเดิมต้องชำระอย่างน้อยร้อยละ 10 ทั้งนี้ เพื่อให้ธุรกิจบัตรเครดิตมีการแข่งขันกันได้อย่างเสรี และลดความเสียหายของธนาคารพาณิชย์ต่อธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

ทันทีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยยกเลิกการกำหนดคุณสมบัติรายได้ขั้นต่ำของผู้บริโภค การแข่งขันระหว่างธนาคารพาณิชย์ด้วยกันเอง และระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ซึ่งครองส่วนแบ่งตลาดบัตรเครดิตส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้น้อยต่ำกว่า 15,000 บาทจึงมีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์มีโอกาสในการขยายฐานลูกค้าได้กว้างขึ้น ตลาดบัตรเครดิตจึงเติบโตด้วยอัตราเร่งต่อเนื่องจากปี 2544 โดยสิ้นสุดเดือนกันยายน 2545 จำนวนบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์ เพิ่มสูงขึ้นเป็นกว่า 3.2 ล้านบัตร หรือขยายตัวกว่า 2 เท่า ภายในระยะเวลา 2 ปี นับตั้งแต่ปี 2543 เช่นเดียวกับปริมาณการใช้ผ่านบัตรเครดิตรายเดือนที่สูงขึ้นจากเดิมนับหมื่นล้านบาท

อย่างไรก็ดี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2543 กฎเกณฑ์กำหนดให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจหนึ่งที่ต้องควบคุมสัญญา โดยมีคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) เข้ามาควบคุมดูแล โดย สคบ. ได้รับการร้องเรียกถึงการเอาผิดเอาเปรียบผู้บริโภคของผู้ประกอบการบัตรเครดิต ซึ่งคิดค่าธรรมเนียมและอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตสูงมาก ขณะที่อัตราดอกเบี้ยสินเชื่อและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในตลาดลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งตั้งแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มผ่อนปรนคุณสมบัติของผู้ถือบัตรเครดิต ปริมาณสินเชื่อบัตรเครดิตค้างชำระ และยอดสินเชื่อ

ตารางที่ 3.1 กฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับการให้บริการบัตรเครดิต

กฎเกณฑ์	ปี 2540-2542	27 พฤศจิกายน 2543	25 เมษายน 2545
รายได้ขั้นต่ำ	ผู้ถือบัตรหลักมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 240,000 ต่อปี หรือ 20,000 ต่อเดือนและมีรายได้เพิ่มขึ้นอีก 60,000 บาทต่อปี ต่อการออกบัตรเสริม 1 ใบ	ผู้ถือบัตรหลักมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 180,000 บาท ต่อปี หรือ 15,000 ต่อเดือน และมีรายได้เพิ่มขึ้นอีก 60,000 บาทต่อปี ต่อการออกบัตรเสริม 1 ใบ	ยกเลิกเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำโดยให้ธนาคารกำหนดนโยบายและแผนงานธุรกิจบัตรเครดิตเสนอต่อคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์เห็นชอบทุกปี
วงเงินบัตรเครดิต	วงเงินที่ให้แกผู้ถือบัตรต้องไม่เกิน 2 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เว้นแต่กรณีจำเป็นอาจให้วงเงินเกินชั่วคราวและหากมีประวัติชำระหนี้ดี หรือมีหลักประกัน อาจอนุมัติวงเงินเพิ่มได้	วงเงินที่ให้แกผู้ถือบัตรต้องไม่เกิน 2 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เว้นแต่กรณีจำเป็นอาจให้วงเงินเกินชั่วคราว และหากมีประวัติชำระหนี้ดี หรือมีหลักประกัน อาจอนุมัติวงเงินเพิ่มได้	ยกเลิกเกณฑ์วงเงินบัตรเครดิต โดยให้ธนาคารกำหนดนโยบายและแผนงานดำเนินธุรกิจบัตรเครดิตเสนอต่อคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์เห็นชอบทุกปี
อายุ	ผู้ถือบัตรเสริมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 22 ปี	ผู้ถือบัตรหลักมีอายุไม่ต่ำกว่า 22 ปี และผู้ถือบัตรเสริมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี	ผู้ถือบัตรหลักมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และผู้ถือบัตรเสริมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี
การผ่อนชำระขั้นต่ำ	ต้องผ่อนชำระอย่างน้อยร้อยละ 10 ของยอดสินเชื่อคงค้าง แต่ไม่ต่ำกว่าวงละ 2,000 บาท	ต้องผ่อนชำระอย่างน้อยร้อยละ 10 ของยอดสินเชื่อคงค้าง แต่ไม่ต่ำกว่า วงละ 2,000 บาท	ต้องผ่อนชำระอย่างน้อย 5% ของยอดสินเชื่อคงค้าง

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

อย่างไรก็ดี ในปี 2543 ตลาดบัตรเครดิตเริ่มมีสัญญาณของการฟื้นตัว ปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตในปี 2543 สูงขึ้นจากปี 2542 กว่าร้อยละ 10.8 การแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น เนื่องจากระบบเครดิตแบบเดิมเกิดการชะงักงัน ธนาคารพาณิชย์จึงหันมาแข่งขันกันปล่อยสินเชื่อบุคคลซึ่งมีส่วนเพิ่มสูงมากขึ้น นอกจากนี้ การที่สมาคมธนาคารไทยเสนอมีการปรับลดคุณสมบัติของผู้สมัครบัตรเครดิตลง โดยเฉพาะการลดเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำของผู้บริโภค จากที่เคยกำหนดไว้ที่ 240,000 บาท ต่อปี หรือ 20,000 บาท ต่อเดือน ให้เหลือ 180,000 บาท ต่อปี หรือ 15,000 บาท ต่อเดือน และได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2543 ส่งผลให้ฐานลูกค้าบัตรเครดิตขยายตัวการแข่งขันในตลาดบัตรเครดิตจึงทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

ปี 2544 จึงเป็นปีที่ตลาดบัตรเครดิตกลับมาขยายตัวอย่างร้อนแรง โดยสิ้นปี 2544 จำนวนบัตรเครดิตเพิ่มเป็นกว่า 2.5 ล้านบัตร ขณะที่ปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตในเดือนธันวาคม 2544 สูงกว่าปริมาณการใช้ในเดือนธันวาคม 2543 กว่าร้อยละ 28.28 ทั้งนี้ในช่วงเวลาดังกล่าว นอกจากธนาคารพาณิชย์ไทย และสาขานาคารพาณิชย์ต่างประเทศแล้ว ผู้ประกอบการรายใหม่ ซึ่งเป็นธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non bank) ซึ่งประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยเป็นหลัก เริ่มทำตลาดบัตรเครดิตอย่างหนัก โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้น้อย เนื่องจากผู้ประกอบการกลุ่มนี้ อยู่นอกเหนือการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

การแข่งขันในตลาดบัตรเครดิตในปี 2545 ยังคงความรุนแรง เนื่องจากธุรกิจบัตรเครดิตยังสามารถสร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการในธุรกิจนี้ได้อีกมาก อีกทั้งยังเป็นการระบายสภาพคล่องส่วนเกินหลายแสนล้านบาทในระบบธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ดี ฐานลูกค้าบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์กับธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ยังแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน โดยกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายของธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูง ขณะที่กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายของธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน มุ่งเน้นไปที่ผู้มีรายได้น้อย แต่ต้องการใช้บัตรเพื่อความสะดวกในการใช้จ่ายใช้สอย รวมถึงการผ่อนชำระค่าสินค้า

จนกระทั่งเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2545 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตัดสินใจยกเลิกกฎเกณฑ์ควบคุมตลาดบัตรเครดิต ทั้งการยกเลิกเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำ จากเดิมกำหนดไว้ที่ 180,000 บาท ต่อปี หรือ 15,000 บาท ต่อเดือน ลดเกณฑ์อายุของผู้สมัครบัตรจาก 22 ปี เหลือ 20 ปี ยกเลิกการจำกัดวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิต โดยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถอนุมัติวงเงินแก่ลูกค้าแต่ละรายได้ตามความเหมาะสม ตลอดจนอนุญาตให้ผู้ถือบัตรเครดิตสามารถผ่อนชำระขั้นต่ำเพียงร้อยละ 5 ของยอดสินเชื่อคงค้าง จากเดิมต้องชำระอย่างน้อยร้อยละ 10 ทั้งนี้ เพื่อให้ธุรกิจบัตรเครดิตมี

การแข่งขันกันได้อย่างเสรี และลดความเสียเปรียบของธนาคารพาณิชย์ต่อธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

ทันทีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยยกเลิกการกำหนดคุณสมบัติรายได้ขั้นต่ำของผู้บริโภคการแข่งขันระหว่างธนาคารพาณิชย์ด้วยกันเอง และระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ซึ่งครองส่วนแบ่งตลาดบัตรเครดิตส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท จึงมีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์มีโอกาสในการขยายฐานลูกค้าได้กว้างขึ้น ตลาดบัตรเครดิตจึงเติบโตด้วยอัตราเร่งต่อเนื่องจากปี 2544 โดยสิ้นสุดเดือนกันยายน 2545 จำนวนบัตรเครดิตที่ออกโดยธนาคารพาณิชย์เพิ่มสูงขึ้นเป็นกว่า 3.2 ล้านบัตร หรือขยายตัวกว่า 2 เท่า ภายในระยะเวลา 2 ปีนับตั้งแต่ปี 2543 เช่นเดียวกับปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตรายเดือน ที่สูงขึ้นจากเดิมนับหมื่นล้านบาท

อย่างไรก็ดี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 กฎหมายกำหนดให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจหนึ่งที่ต้องควบคุมสัญญา โดยมีคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) เข้ามาควบคุมดูแลหากได้รับการร้องเรียกถึงการเอาเปรียบผู้บริโภคของผู้ประกอบการบัตรเครดิต ซึ่งคิดค่าธรรมเนียมและอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตสูงมากขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินเชื่อและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในตลาดลดต่ำลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งตั้งแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยเริ่มผ่อนปรนคุณสมบัติของผู้ถือบัตรเครดิต ปริมาณสินเชื่อบัตรเครดิตค้างชำระ และยอดสินเชื่อค้างต่อบัตร มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น หลังจากทีลดลงมาตลอดในช่วงก่อนหน้านี้ ซึ่งอาจเป็นสัญญาณของการใช้จ่ายเกินตัวของผู้บริโภค ตลอดจนประสบการณ์การแก้ปัญหาเศรษฐกิจในต่างประเทศ ซึ่งใช้นโยบายกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ โดยการเพิ่มจำนวนบัตรเครดิต ซึ่งเคยประสบความสำเร็จในระยะแรก แต่ก็ต่อให้ให้เห็นถึงปัญหาเหล่านี้รายย่อยในปัจจุบัน เช่น ในประเทศเกาหลีใต้ ดังนั้น ทางการจึงหันกลับมาควบคุมธุรกิจทั้งระบบเป็นครั้งแรก อันนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของธุรกิจบัตรเครดิตในประเทศไทยในปัจจุบัน

3.2.2 ธุรกิจบัตรเครดิตภายใต้กฎหมายใหม่

จากความกังวลของหลายฝ่ายต่อการเติบโตอย่างรวดเร็วเกินไปของธุรกิจบัตรเครดิต ซึ่งอาจนำมาสู่ปัญหาฟองสบู่ได้ในอนาคต กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย จึงร่วมกันออกกฎหมายและกฎเกณฑ์สำหรับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ซึ่งมีผลบังคับใช้กับผู้ประกอบการในธุรกิจบัตรเครดิตทุกราย ทั้งธนาคารพาณิชย์และบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน กฎหมายและกฎเกณฑ์ดังกล่าว ประกอบด้วย

- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2545
- ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545
- ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545
- ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง ดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545
- หนังสือเวียนธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง ค่าธรรมเนียมในการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการให้บริการบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2545
- หนังสือเวียนธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตสำหรับผู้ประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ลงวันที่ 7 มกราคม 2546
- หนังสือเวียนธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจเรื่องคุณสมบัติของผู้ถือบัตร ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์ ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2546

สาระสำคัญโดยสรุปของกฎหมายและกฎเกณฑ์ดังกล่าว มีดังนี้

- 1) ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ต้องขอใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยผู้ประกอบการต้องยื่นขอใบอนุญาตภายในระยะเวลา 60 วัน นับแต่กระทรวงการคลังออกประกาศ
- 2) ผู้ประกอบในธุรกิจบัตรเครดิตต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท โดยผ่อนผันให้ดำเนินการเพิ่มทุนภายใน 2 ปี นับแต่กระทรวงการคลังออกประกาศ
- 3) ธนาคารแห่งประเทศไทยจะควบคุมดูแลฐานะการเงินการดำเนินงานของผู้ประกอบการ และสามารถเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังระงับการดำเนินธุรกิจทั้งหมดหรือบางส่วนได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าดำเนินการของผู้ประกอบการมีความเสี่ยงหรืออาจเกิดความเสียหายแก่ประชาชน

- 4) ผู้ถือบัตรเครดิตต้องมีรายได้ขั้นต่ำ 15,000 บาท ต่อเดือน หรือ 180,000 บาทต่อปี และในกรณีที่ไม่มีรายได้ประจำ ต้องมีเงินฝากในสถาบันการเงินเพียงพอ ซึ่งผู้ออกบัตรพิจารณาแล้วเห็นว่าสามารถชำระหนี้บัตรเครดิตได้
- 5) ผู้ประกอบการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตสุทธิ (รวมค่าปรับในการชำระหนี้ล่าช้าเกินกำหนด) ได้ไม่เกินร้อยละ 18 ต่อปี โดยผู้ประกอบการสามารถเริ่มคำนวณดอกเบี้ยได้ตั้งแต่วันที่ที่ทรงจ่ายแทนผู้บริโภคน (Posting date) หรือวันสรุปยอดรายการ (Statement date) หรือวันครบกำหนดชำระเงิน (Due date)
- 6) ผู้ประกอบการสามารถเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเบิกถอนเงินสดล่วงหน้า ได้ไม่เกินร้อยละ 3 ของจำนวนเงินที่เบิกถอน และผู้ประกอบการสามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยได้ตั้งแต่วันที่ผู้บริโภคนถอนเงินสดออกจากบัญชีเงินเชื่อบัตรเครดิต
- 7) ผู้ประกอบการสามารถให้ผู้ถือบัตรผ่อนชำระหนี้บัตรเครดิตเป็นงวดได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของยอดคงค้างทั้งสิ้น
- 8) ผู้ประกอบการต้องจัดส่งใบแจ้งหนี้ให้ผู้ถือบัตรทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 10 วัน ก่อนถึงวันกำหนดชำระเงิน หรือวันหักบัญชี และต้องแสดงรายละเอียดการคำนวณดอกเบี้ยในใบแจ้งหนี้ด้วย
- 9) ในกรณีที่ผู้ประกอบการจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด จะต้องได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยก่อน
- 10) ผู้ประกอบการที่เป็นธนาคารพาณิชย์ ต้องประกาศรายละเอียดเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ค่าบริการ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้ผู้ถือบัตรเครดิตทราบ โดยหากมีการเปลี่ยนแปลงอัตราดังกล่าว หรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการให้บริการ ผู้ประกอบการต้องแจ้งให้ผู้ถือบัตรทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 30 วัน
- 11) ผู้ประกอบการที่เป็นธนาคารพาณิชย์ ต้องให้ความสำคัญกับการแสวงหาข้อมูลเครดิตของผู้บริโภคที่ถูกต้องและครบถ้วน ต้องมีระบบการจัดการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม และต้องจัดทำนโยบายและแผนงานการดำเนินธุรกิจบัตรเครดิตเสนอคณะกรรมการธนาคารเห็นชอบทุกปี

กฎหมายและกฎเกณฑ์ดังกล่าว มีผลให้ผู้ประกอบการในธุรกิจบัตรเครดิต ต้องปรับตัวอย่างมาก ซึ่งสามารถแบ่งพิจารณาเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทย

ธนาคารพาณิชย์ไทย ไม่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต เนื่องจากส่วนใหญ่คิดอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตไม่เกินร้อยละ 18 อยู่ก่อนแล้ว แต่การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ย ก็จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยสูญเสียความเปรียบในการแข่งขันทางด้านราคาที่มีต่อผู้ประกอบการกลุ่มอื่น ๆ ไป

การกำหนดคุณสมบัติด้านรายได้ขั้นต่ำของผู้ถือบัตร ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ไทยมากนักเช่นกัน เนื่องจากผู้มีรายได้ประจำ 15,000 บาท ต่อเดือน เป็นฐานลูกค้าเดิมของธนาคาร ก่อนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะยกเลิกเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำในเดือนเมษายน 2545 ซึ่งจากช่วงเวลาดังกล่าว ถึงเดือนพฤศจิกายน 2545 ที่มีการกำหนดเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำอีกครั้ง มีธนาคารพาณิชย์ไทยเพียงไม่กี่แห่งที่ตัดสินใจลดคุณสมบัติด้านรายได้ผู้บริโภค และหันไปทำตลาดกับผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจาก ธนาคารแต่ละแห่งต้องใช้เวลาในการปรับปรุงระบบบริหารความเสี่ยงให้มีความรัดกุม ดังนั้น การหวนกลับมาใช้เกณฑ์รายได้ขั้นต่ำ จึงไม่มีผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ไทย ที่จะหันกลับไปหาฐานลูกค้าเดิมของตนมากนัก

ธนาคารพาณิชย์ไทยมีแนวโน้มที่จะซดเชยรายได้ที่สูญเสียไป เช่น รายได้จากค่าธรรมเนียมเบิกถอนเงินสดล่วงหน้า โดยการทำตลาดในรูปแบบใหม่ ๆ มากขึ้น อาทิเช่น การทำตลาดแบบขายตรง รวมถึงแสวงหารายได้จากสินเชื่อบุคคลประเภทอื่น ๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้ ธนาคารยังคงใช้กลยุทธ์ฟรีค่าธรรมเนียมแรกเข้าและรายปีอยู่ และหันมาเจาะฐานลูกค้าเงินฝากของตัวเองมากขึ้น

2) กลุ่มสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

กลุ่มสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตค่อนข้างมาก โดยปรับลดอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตลงมาที่ระดับร้อยละ 17-18 จากเดิมที่คิดอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตระหว่างร้อยละ 26-27.5 ส่งผลให้ธนาคารสูญเสียรายได้ค่อนข้างมาก เนื่องจากรายได้ดอกเบี้ยค้างชำระเป็นรายได้หลักของธนาคาร โดย ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี 2545 ผู้ถือบัตรของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ มีหนี้ค้างเฉลี่ยต่อบัตร

20,640 บาท ขณะที่ผู้ถือบัตรของธนาคารพาณิชย์ไทยมีเพียง 14,470 บาท แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของรายได้จากดอกเบี้ยที่มีต่อการดำเนินธุรกิจบัตรเครดิตของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

อย่างไรก็ดี ธนาคารกลุ่มนี้ก็ไม่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดคุณสมบัติรายได้ขั้นต่ำของผู้ถือบัตรมากนักเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ไทย เนื่องจากผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ไม่ใช่เป้าหมายหลักของธนาคาร สำหรับวิธีการชดเชยที่ขาดหายไปของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ในช่วงต้นปี 2546 พบว่า ธนาคารเริ่มทยอยยกเลิกกลยุทธ์ฟรีค่าธรรมเนียมแรกเข้าและรายปี และหันไปทำตลาดสินเชื่อบุคคลอื่น ๆ เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน ก็มีการลดต้นทุนโดยมีการตลาดและส่งเสริมการขายน้อยลง และมีความรัดกุมในการบริหารจัดการความเสี่ยงมากขึ้น

3) กลุ่มธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

ธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายใหม่มากที่สุด โดยได้รับผลกระทบอย่างหนักจากทั้งการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิต และการกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับรายได้ขั้นต่ำของผู้ถือบัตร อีกทั้งยังต้องดำเนินการขอใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต ต้องดำเนินการเพิ่มทุนจดทะเบียนให้ครบ 100 ล้านบาท ตามกฎหมาย รวมถึงต้องเข้าอยู่ภายใต้การดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งจะเข้ามากำกับดูแลทั้งฐานะการเงินและการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการกลุ่มนี้

ธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่ต้องปรับลดอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตลงมากที่สุด จากเดิมที่คิดอยู่ระหว่างร้อยละ 33-36 มีการปรับลดเหลือร้อยละ 18 ทำให้ผู้ประกอบการกลุ่มนี้สูญเสียรายได้ไปค่อนข้างมาก ดังนั้น จึงมีความระมัดระวังในการบริหารความเสี่ยงมากขึ้น เนื่องจากลูกค้าสินเชื่อบัตรเครดิตของผู้ประกอบการกลุ่มนี้ มีความเสี่ยงสูงกว่าลูกค้าสินเชื่อบัตรเครดิตของกลุ่มธนาคารพาณิชย์

ผลกระทบที่เกิดหนักที่สุดกับผู้ประกอบการกลุ่มนี้ คือการกำหนดเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำของผู้ถือบัตรเครดิตไว้ที่ 15,000 บาท ต่อเดือน ทำให้กลุ่มธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน สูญเสียกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายหลัก ซึ่งเป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ไปอย่างสิ้นเชิง การประกอบธุรกิจบัตรเครดิตภายหลังกฎหมายใหม่ประกาศของผู้ประกอบการกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มชะลอตัวลงมาก

ตั้งแต่ต้นปี 2546 กลุ่มธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินชะลอการทำการตลาดและส่งเสริมการขายในธุรกิจบัตรเครดิตไปมาก เมื่อเปรียบเทียบการทำตลาดของธนาคารพาณิชย์ และหันไปมุ่งเน้นการเสนอผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ให้แก่ผู้บริโภคมากขึ้น อาทิเช่น สินเชื่อเงินสด สินเชื่อเช่าซื้อ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ผู้ประกอบการกลุ่มนี้มีความชำนาญอยู่ก่อนแล้ว รายได้ในส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และสามารถชดเชยรายได้ที่ขาดหายไป จากธุรกิจบัตรเครดิตได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงินนี้ ไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อบัตรเครดิตได้ ส่วนหนึ่งจึงต้องหันไปหาสินเชื่อประเภทอื่น

การประกาศใช้กฎหมายและกฎเกณฑ์ใหม่ หากมองโดยรวมแล้ว กลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุดคือผู้บริโภค เนื่องจากธนาคารไม่สามารถเอาเปรียบผู้บริโภค โดยการคิดอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมสูง ๆ ได้อีก แต่อีกนัยหนึ่ง การหวนกลับไปกำหนดคุณสมบัติเกี่ยวกับรายได้ขั้นต่ำของผู้ถือบัตรเครดิต ส่งผลให้ผู้บริโภคกลุ่มหนึ่งสูญเสียโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อบัตรเครดิต ซึ่งน่าจะส่งผลต่อสวัสดิภาพของผู้บริโภคกลุ่มนี้พอสมควร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษา นโยบายทางเลือกในการกระตุ้นเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา การปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) มีผลการศึกษาสามารถจำแนกได้สามประการคือ ประการที่หนึ่ง โครงสร้างองค์กรและลักษณะการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประการที่สอง การวิเคราะห์นโยบายภาครัฐต่อการปล่อยสินเชื่อ และประการที่สาม การปล่อยสินเชื่อและพฤติกรรมกับเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 โครงสร้างองค์กรและลักษณะการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) เป็นสาขาที่ 397 ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ตั้งอยู่เลขที่ 138 ถนนสาทรเหนือ แขวงสีลม เขตบางรัก จังหวัดกรุงเทพมหานครฯ อาคาร เอ.ไอ.เซ็นเตอร์ มีโครงสร้างองค์กรแบ่งกำลังงานมีพนักงานทั้งสิ้น 13 คน แบ่งตามลักษณะของงาน คือ งานบริหารทั่วไป ได้แก่ ผู้จัดการสาขา งานการตลาด การวิจัยและการพัฒนาธุรกิจ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา (พัฒนาธุรกิจ) ทางด้านการตลาด งานการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติการ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา (ปฏิบัติการ) ดูแลควบคุมภายในธนาคาร(สาขา) งานทางด้านสินเชื่อ ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนาธุรกิจ ทางด้านสินเชื่อ งานบริหารธุรกิจ ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริการธุรกิจ และงานสนับสนุนการบริการทางธุรกิจ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สนับสนุนธุรกิจ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ การหาสินเชื่อรายย่อย เช่น สินเชื่อบัตรเครดิต

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการด้านสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 พบว่าการอนุมัติสินเชื่อบัตรเครดิตมีความเข้มงวดจากเดิมอย่างมากและเปลี่ยนเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำในการทำสินเชื่อบัตรเครดิตของลูกค้าจากการทำบัตรเครดิตต้องมีรายได้ขั้นต่ำ 10,000 บาท และมีการปรับฐานเงินเดือนอนุมัติเป็น 15,000 บาท เป็นมีรายได้ขั้นต่ำ 18,000 บาท นอกจากนั้นแล้วโดยส่วนใหญ่สำหรับลูกค้ารายใหม่จะมีโอกาสค่อนข้างต่ำสำหรับการอนุมัติบัตรสินเชื่อบัตรเครดิต และลูกค้าที่มีบัตรเครดิตในปีที่ 4 จะมีโอกาสน้อยเช่นกันที่จะได้รับการอนุมัติสินเชื่อบัตรเครดิต

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการอนุมัติสินเชื่อบัตรเครดิตของ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) สามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลและไม่มีผลต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้คือ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการสร้างหนี้อย่างไม่เพียงพอตามเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการปล่อยสินเชื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมกรรมการก่อหนี้สิน สถานะของครอบครัว ความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ ความต้องการยอมรับในสังคม และค่านิยมในการบริโภคผ่านบัตรเครดิต โดยปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้เกิดการตัดสินใจการใช้บัตรเครดิตของลูกค้า ได้แก่ รูปลักษณ์บัตรเครดิต ประสิทธิภาพและประโยชน์ของบัตรเครดิต ค่าธรรมเนียมและอัตราดอกเบี้ย ด้านความสะดวกในการชำระเงิน และการส่งเสริมการตลาด

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่าปัจจัยที่เป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการก่อหนี้ เช่น ลักษณะทางสังคมที่ต้องตอบแทนผู้มีพระคุณ แนวความคิดแบบวัตถุนิยม การรักษาสถานภาพทางสังคม ล้วนแล้วแต่เป็นเหตุจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างสร้างภาระหนี้สิน แต่เป็นที่สังเกตอย่างยิ่ง คือ ผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์ทุกคนล้วนแล้วแต่ไม่ได้วางแผนการเงิน ไม่ได้ตระหนักถึงภาระหนี้สินที่จะเพิ่มขึ้นอันเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่ากฎหมายกำหนดไว้ แสดงให้เห็นถึงแนวความคิดที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ตามพฤติกรรมบริโภคในระยะสั้น (Myopic Consume Behavior) โดยพิจารณาแต่การบริโภคในปัจจุบันเท่านั้นโดยมิได้คำนึงถึงการบริโภคในอดีตและอนาคตของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างภาระหนี้สินผ่านการดึงส่วนเกินการบริโภคในอนาคตหรือเงินออมมาใช้ในปัจจุบันผ่านบัตรเครดิตทำให้ภาพรวมรายได้ชั่วชีวิตของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่มีวินัยทางการเงิน ขาดความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนารูปแบบการปล่อยสินเชื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจ และพฤติกรรมกรรมการก่อหนี้ที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้สิน เนื่องจากเครื่องมือทางการเงินที่ได้รับการพัฒนา และนำมาประยุกต์ใช้ในธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าหาแหล่งเงินได้ในหลายรูปแบบ โดยที่ตนเองไม่ได้คำนึงถึงภาระความรับผิดชอบต่ออนาคตรวมทั้งอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินกว่าที่ตนจะรับแบกภาระได้

ความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจมีผลต่อการตัดสินใจ และพฤติกรรมกรรมการก่อหนี้ที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้สิน เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวคิดแบบเสรีนิยม ทำให้กลุ่มตัวอย่างของธนาคาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกค้าของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) ที่เชื่อมั่นในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยไม่ได้คำนึงถึงความเสี่ยงที่อาจจะ

เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิด หรืออีกนัยหนึ่งคือ ขาดการบริหารความเสี่ยงและการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลที่ดีเพียงพอ และมีแนวโน้มในแนวความคิดแบบวัตถุนิยมตามสังคมตะวันตกซึ่งมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างลอกเลียนแนวคิดดังกล่าวอย่างจากการพิจารณาเปรียบเทียบทำให้อ่อนไหวในระบบและนอกระบบ ตลอดจนทำให้เกิดปัญหาภาวะหนี้สินในอนาคต

ความต้องการการยอมรับในสังคมมีผลต่อการตัดสินใจ และพฤติกรรมการก่อหนี้ที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้สิน กลุ่มตัวอย่างของธนาคาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกค้าของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนทบุรีเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ค่อนข้างสูงและอยู่ในสังคมที่ต้องการเป็นที่ยอมรับ จากทฤษฎีของมาสโลว์ที่กล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น ในความต้องการขั้นที่ 4 คือ ต้องการการยอมรับนับถือในสังคม ดังนั้นมนุษย์จึงแสวงหาสิ่งปรุงแต่งเพื่อสร้างให้ตัวเองเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมตรงตามทฤษฎีของมาสโลว์ มีความต้องการยอมรับนับถือในหมู่เพื่อน ในหมู่เพื่อนบ้าน จึงแสวงหาวัตถุต่าง ๆ ที่นำมาแสดงถึงฐานะเพื่อสร้างให้ผู้พบเห็นยอมรับนับถือในฐานะของตน ดังสามารถวิเคราะห์ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการก่อหนี้อย่างไม่พอเพียงของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกได้ดังต่อไปนี้

แนวความคิดแบบวัตถุนิยมมีผลต่อการตัดสินใจ และพฤติกรรมการก่อหนี้ที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้สิน เนื่องจากสังคมแห่งการบริโภคนิยมของคนไทยซึ่งได้รับอิทธิพลแนวคิดมาจากตะวันตกได้เข้ามาแทรกซึมจนหล่อหลอมแนวคิดของคนไทยให้มีความต้องการ ให้ความสำคัญด้านวัตถุมากกว่าสิ่งอื่นใด การได้มาซึ่งวัตถุสนองความต้องการในด้านจิตใจมากกว่าร่างกาย จึงกล่าวได้ว่าความต้องการทางด้านจิตใจมีอิทธิพลอย่างมากที่จะต้องสนองความต้องการ กลุ่มตัวอย่างแสวงหาวัตถุเพื่อสนองความสุขทางใจ ความต้องการ ความอยากได้ อยากมีเหมือนผู้อื่น

ค่านิยมในการบริโภคผ่านบัตรเครดิตมีผลต่อการตัดสินใจ และพฤติกรรมการก่อหนี้ที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้สิน เนื่องจากความสะดวกสบายในการใช้จ่าย นอกจากนี้ยังแสดงถึงฐานะทางสังคม การบริหารการเงิน เหตุผลเหล่านี้กระตุ้นการใช้จ่ายทั้งสิ้น สำหรับผู้ที่ขาดวินัยในการใช้จ่ายก็จะตกเป็นเหยื่อของเครื่องมือทางการเงินดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างมีความนิยมใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตใหญ่เพื่อความสะดวกสบาย แสดงถึงความเชื่อถือ มากกว่าการวางแผนทางการเงิน

ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอายุ รายได้ รูปแบบครอบครัว และสถานภาพมีผลต่อระดับปัญหาหนี้สินของแต่ละบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากจะมีวินัยในการใช้จ่ายมากกว่าผู้มีอายุน้อยและรายได้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับอายุ ผู้มีรายได้สูงกว่าจะมีอายุมากเนื่องจากมี

ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าทำให้มีรายได้ที่สูงกว่า นอกจากนั้นยังพบว่ารูปแบบครอบครัวมีผลต่อระดับปัญหาหนี้สินเช่นกัน และผู้ที่สมรสแล้วมีวินัยในการใช้จ่ายมากกว่าผู้เป็นโสดด้วย

นอกจากปัจจัยหลักที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการใช้สินเชื่อบัตรเครดิตที่ไม่เพียงพอซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแล้วปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อพฤติกรรมดังกล่าวสามารถสรุปการวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง รูปลักษณ์บัตรเครดิต ผู้ถือบัตรเครดิตมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะบัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) มีความหลากหลายและมีรูปแบบบัตรสวยงาม ซึ่งผู้ถือบัตรที่เป็นสมาชิกบัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีสิทธิ์เลือกประเภทบัตรเครดิตได้ตรงกับความต้องการของตนเอง พร้อมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ ที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) เสนอให้กับสมาชิกผู้ถือบัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารประกอบการสอนวิชา จิตวิทยาการบริหาร ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2543:27) โดยความพึงพอใจของผู้บริโภคจะแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์บริการ (Product) ความพึงพอใจของผู้บริโภคจะเกิดขึ้น เมื่อได้รับบริการที่มีคุณภาพ การให้บริการตรงกับความต้องการ ความเอาใจใส่ขององค์กร ตลอดจนคำนึงถึงคุณภาพของการนำเสนอบริการเป็นสำคัญ

ประการที่สอง สิทธิประโยชน์ของบัตรเครดิต ผู้ถือบัตรมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) มุ่งเน้นในการขยายร้านค้าสถานที่รับบัตรเครดิตให้มีครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ถือบัตรที่เป็นสมาชิกบัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) โดยผู้ถือบัตรเครดิตของธนาคารสามารถนำบัตรไปใช้กับร้านค้าที่รับบัตรเครดิตของธนาคารที่มีอยู่ทั่วไปทั้งในประเทศและร้านค้าชั้นนำทั่วโลกซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ มีฤทธิ์ (2545 :88) เรื่องความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตอเมริกันเอ็กซ์เพรส (AMEX) ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตอเมริกันเอ็กซ์เพรสด้านคุณลักษณะของบัตรและสิทธิประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งธุรกิจให้บริการบัตรเครดิตมีการแข่งขันที่รุนแรงในการที่จะเพิ่มฐานลูกค้าผู้ออกบัตรเครดิต ทำให้แต่ละบริษัทต้องเสนอสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจูงใจลูกค้าให้ลูกค้ามาสมัครบัตรของคน

ประการที่สาม ค่าธรรมเนียมและอัตราดอกเบี้ย ผู้ถือบัตรมีความพึงพอใจการใช้บัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อที่มีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับน้อย คือ อัตราค่าธรรมเนียมรายปี อัตราค่าธรรมเนียมการเบิกถอนเงินสดล่วงหน้า อัตราค่าธรรมเนียมการทำบัตรใหม่ เนื่องจากบัตรชำรุดหรือบัตรหาย และอัตราดอกเบี้ยของยอดค้างชำระ ทั้งนี้เนื่องจากอัตราค่าธรรมเนียมและอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารเรียกเก็บจากผู้ถือบัตรมีอัตราค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับบัตรเครดิตของธนาคารอื่น ซึ่งมีการยกเว้นค่าธรรมเนียมรายปีตลอดชีพ และฟรีค่าธรรมเนียมการออกบัตรใหม่ จึงทำให้ผู้ถือบัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ต้องจ่ายเงินสำหรับค่าธรรมเนียมในจำนวนที่สูงกว่าบัตรเครดิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมนา วุฒิพงษ์รักษา (2537:85) พบว่า เหตุผลในการตัดสินใจใช้บัตรเครดิต ค่าใช้จ่ายการสมัครเป็นสมาชิกบัตร

ประการที่สี่ ความสะดวกในการชำระเงิน ผู้ถือบัตรมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) มีเครือข่ายการให้บริการทั่วประเทศ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ซึ่งธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ได้เปิดทำการทุกวัน (สาขาที่เปิดดำเนินการในห้างสรรพสินค้า ได้แก่ สยามพารากรอน เซ็นทรัลปิ่นเกล้า , พระราม 2 , พระราม 3 เป็นต้น) จึงทำให้ผู้ถือบัตรสามารถติดต่อบริการกับธนาคารได้สะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ถือยังสามารถเลือกชำระเงินผ่านช่องทางการชำระเงินได้หลายวิธีเช่น เครื่องเอทีเอ็ม ทางอินเทอร์เน็ต ทางโทรศัพท์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา ทองวิจิตร (2546:78) เรื่องความคิดเห็นต่อบัตรเครดิตธนาคารกสิกรไทยของลูกค้าธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาเพชรบุรี พบว่า ลูกค้ามีความคิดเห็นต่อบัตรเครดิตกสิกรไทยในด้านความสะดวกในการชำระเงิน โดยรวมว่ามีความเหมาะสมมาก เนื่องจากธนาคารกสิกรไทยได้มีการพัฒนารูปแบบในการชำระเงินคืนและมีการเพิ่มสถานที่ในการชำระเงินมากขึ้น เช่น ตามห้างสรรพสินค้า เพื่อเพิ่มความสะดวกให้กับลูกค้า

ประการที่ห้า การส่งเสริมการตลาด ผู้ถือบัตรมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีผู้แข่งขัน จำนวนมากโดยแต่ละสถาบันผู้ออกบัตรต่างก็คิดค้นกลยุทธ์ทางการตลาดใหม่ ๆ เพื่อสร้างจุดขายและสิ่งจูงใจที่โดดเด่นและแตกต่างไปจากคู่แข่งกัน โดยกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดที่นิยมใช้ คือ การขายโดยใช้พนักงานขายการออกโปรแกรมส่งเสริมการขาย เช่น การแจกของสมนาคุณเมื่อสมัครบัตรเครดิต การให้ส่วนลดคูปองในการซื้อสินค้าผ่านบัตร และการโฆษณาสำหรับการยกเว้นค่าธรรมเนียมรายปีตลอดชีพ ถือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากเป็นปัจจัยหลักในการเลือกใช้บัตรเครดิตของผู้ถือบัตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ มีฤทธิ์ (2545: 89) เรื่องความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตอเมริกันเอ็กซ์เพรส (AMEX) ของ

ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตอเมริกันเอ็กซ์เพรส ด้านกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดในเรื่องการยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งค่าธรรมเนียมแรกเข้าและค่าธรรมเนียมรายปี เป็นเหตุผลหลักที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกสมัครเป็นผู้ถือบัตรเครดิตของผู้ให้บริการรายใด

และประการสุดท้าย การบริการของศูนย์บริการบัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) ผู้ถือบัตรมีความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน) โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะบัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยามีพนักงานคอยให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกบัตรเครดิตตลอด 24 ชั่วโมง และให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่สมาชิกในกรณีฉุกเฉินต่าง ๆ เช่น บริการพิเศษเลขาส่วนตัว บริการความช่วยเหลือฉุกเฉินบนท้องถนน บริการความช่วยเหลือทางการแพทย์ เป็นต้น ทั้งนี้การให้บริการของพนักงานเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความประทับใจให้กับผู้ถือบัตรเครดิต นอกจากนี้ บัตรเครดิตธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด(มหาชน)ยังมีการบริการแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ที่ธนาคารจัดทำขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับสมาชิกผู้ถือบัตร โดยธนาคารถือหลักความรวดเร็วและความถูกต้องในการแจ้งข่าวสารให้กับสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา ทองวิจิตร (2546: 79) เรื่องความคิดเห็นต่อบัตรเครดิตธนาคารกสิกรไทยของลูกค้ายกสิกรไทย จำกัด(มหาชน) สาขาเพชรบุรี พบว่า ลูกค้ายกความคิดเห็นต่อบัตรเครดิตธนาคารกสิกรไทยในด้านการบริการทั่วไปโดยรวมและรายชื่อว่ามีความเหมาะสมมาก คือ การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการตลาด การแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับบัตรเครดิตประเภทใหม่ ๆ การแจ้งจำนวนคะแนนสะสมใบบริคเก็บเงิน ความรวดเร็วในการแจ้งค่าใช้จ่ายใบบริคเก็บเงิน และความถูกต้องในการแจ้งค่าใช้จ่ายใบบริคเก็บเงิน

4.2 การวิเคราะห์นโยบายภาครัฐต่อการปล่อยสินเชื่อ

การดำเนินงานนโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างทศวรรษนิยมกับเศรษฐกิจพอเพียงสมัยรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ถึง ปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจุดเริ่มต้นของการบริหารงานของรัฐบาลในแต่ละสมัย พบว่ารัฐบาลทั้งสี่สมัย เข้ามาบริหารประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) โดยส่วนที่หนึ่ง รัฐบาลสมัย พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี เข้ามาบริหารประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ปฏิวัติรัฐประหาร เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ส่วนที่สอง รัฐบาลสมัยนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี เข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2551 เข้ามาบริหารประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

ส่วนที่สาม รัฐบาลสมัย นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี เข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2551 เข้ามาบริหารประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และส่วนที่สี่ รัฐบาลสมัย นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2551 ถึงปัจจุบัน

ในการวิเคราะห์การดำเนินนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวสามารถสรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้ดังต่อไปนี้ คือ กรอบแนวคิดการพัฒนา คือ มุ่งพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยกำหนดให้คนไทยมีคุณธรรม นำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุติธรรม ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข อยู่ในประชาคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้แนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยเน้นการสร้างเสริมเข้มแข็งของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนผ่านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน สู่ระดับอำเภอ จังหวัด เพื่อให้การพัฒนาชุมชนสามารถแก้ปัญหาท้องถิ่นอย่างตรงเป้าหมาย และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

สำหรับยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ กำหนดแนวทางการลงทุนเชิงปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย ศึกษาวิจัยองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้พัฒนาระบบการติดตามประเมินผล และสร้างดัชนีวัดความสำเร็จของการพัฒนาทุกระดับ สนับสนุนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทุกระดับและการเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานกลางระดับนโยบายพื้นที่และท้องถิ่น

4.2.1 การดำเนินนโยบายการบริหารประเทศด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสมัย พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์

รัฐบาลได้น้อมนำกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อเสริมสร้างสังคมให้อยู่ดีมีสุข โดยทั่วกัน โดยเน้นการสร้างเสริมเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้ ในปีงบประมาณ 2551 รัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 15,000 ล้านบาท เพื่อขยายผลให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข เป็นไปอย่างต่อเนื่องและสามารถเปลี่ยนผ่านการพัฒนาให้ชุมชนไปสู่การพึ่งตนเองมากขึ้นเน้น 3 กลยุทธ์ : เน้นการสร้างเสริมเข้มแข็งของชุมชน

โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนผ่านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน ผู้ระดับอำเภอ จังหวัด เพื่อให้การพัฒนาชุมชนสามารถแก้ปัญหาท้องถิ่นอย่างตรงเป้าหมาย และตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ในแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง คือ เลือกออาชีพที่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต การยกระดับคุณภาพชีวิตและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน โดยได้มีการปรับปรุงแผนงาน/โครงการ ที่เน้นการ ร่วมคิด ร่วมทำ และการจ้างงานในชุมชน เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย

- ◆ แผนงานสร้างการเรียนรู้และความสามารถในการจัดการชุมชน เพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน สนับสนุนให้ชุมชนเข้าร่วมในกระบวนการคิด วิเคราะห์ กำหนดตำแหน่งของตัวเอง และวางทิศทางพัฒนาตามศักยภาพความพร้อมของชุมชน
- ◆ แผนงานกำหนดตำแหน่งการพัฒนาอาชีพของชุมชนภายใต้ระบบและกลไกการตลาด สนับสนุนกิจกรรมการประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งในและนอกภาคเกษตร มีการวางตำแหน่งอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความสามารถของตัวเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ◆ แผนงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ที่ครอบคลุมทั้งผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร สุขภาพ สิ่งทอและการจักสาน โดยเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในด้านบรรจุภัณฑ์ การเชื่อมโยงการตลาด การพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน
- ◆ แผนงานสนับสนุนชุมชนให้มีบทบาทรองรับความอ่อนแอของระบบครอบครัวไทย เน้นการจัดบริการเสริมในชุมชนเพื่อการดูแลครอบครัวที่อ่อนแอ ผู้ไร้ที่พึ่ง
- ◆ แผนงานดูแลความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนเน้นการป้องกันไม่ให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมและดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน
- ◆ แนวทางการจัดสรรงบประมาณ ร้อยละ 90 จัดสรรตามหลักเกณฑ์เดิมที่ใช้ในปี 2550 ร้อยละ 9 จัดสรรตามวิสัยทัศน์และแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร้อยละ 1 จัดสรรเป็นงบสำหรับบริหารจัดการและการติดตามประเมินผลส่วนกลางและภูมิภาค

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการใช้บัตรเครดิตของประชาชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถจำแนกนโยบายที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง นโยบายที่ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้คือ

- 1.1 ด้านความพอประมาณ มุ่งเน้นให้ประชาชนลดรายจ่าย ใช้จ่ายอย่างพอเพียงไม่เกินตัว
- 1.2 ด้านความมีเหตุผล หรือการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา มุ่งเน้นให้ประชาชนรู้จักคิดอย่างมีความรู้ มีเหตุผลรอบคอบ ร่วมคิด วางแผนชุมชน ร่วมตัดสินใจ และร่วมทำเพื่อประโยชน์ของชุมชนในภาพรวม
- 1.3 ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ให้ประชาชนรู้จักออมทรัพย์
- 1.4 ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณธรรม จิตใจที่ดีงาม มีความเอื้ออาทรในสังคม
- 1.5 มีจิตสำนึกสาธารณะรักชุมชนท้องถิ่น ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.6 รัฐบาลมีความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารประเทศ

ประการที่สอง อุปสรรคต่อการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้คือ

- 2.1 ประชาชนทั่วไปมองว่า เป็นรัฐบาล “ชิงแก่” เนื่องจากเป็นรัฐบาลรัฐประหารเข้า รัฐบาลไม่มีความพร้อม เชื่องช้าไม่ทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกตามกระแสโลกาภิวัตน์ เมื่อเปรียบเทียบกับรัฐบาลอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่เน้นนโยบายประชานิยม
- 2.2 สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงขึ้น
- 2.3 ยังไม่เห็นผลงานอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการพัฒนาที่ฐานรากอย่างยั่งยืนแบบค่อยเป็น ค่อยไป แต่จะสร้างความยั่งยืนในอนาคต
- 2.4 สถานการณ์การเมืองของรัฐบาลที่มาจากจากรัฐประหาร ยังไม่มีความมั่นคง ทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในการเข้ามาลงทุนในประเทศไทย การพัฒนาประเทศจึงเน้นนโยบายด้านการส่งเสริมการผลิตและการตลาดภายในประเทศ นโยบายส่วนใหญ่ให้ความสำคัญทางด้านการแก้ปัญหาสังคม

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจต่อประชาชนพบว่านโยบายการบริหารประเทศสอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ยั่งยืนและมั่นคง ในระยะยาว ต้องเร่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภายในประเทศที่มาจากวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน ให้สมดุลและยั่งยืน บนพื้นฐานความรู้และความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องและเป็นไปตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลดีต่อประชาชน คือ

- รู้จักประหยัด อดออม ไม่ใช่จ่ายเกินตัวแบบใช้เงินล่วงหน้า
- มีการกระจายรายได้เพิ่มขึ้น และอาชีพที่มั่นคงให้แก่ประชาชนให้สามารถพึ่งตนเองได้
- เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจการบริโภคในประเทศ
- พฤติกรรมการบริโภคของประชาชนบางกลุ่ม โดยเฉพาะสังคมเมืองยังยึดติดกับกระแสการบริโภคนิยม ประกอบกับแรงจูงใจในการส่งเสริมการขายบัตรเครดิต ในการกระตุ้นการบริโภคอย่างรุนแรง ในสมัยอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่เน้นการบริโภคนิยม สร้างหนี้ให้ประชาชน ก่อให้เกิดหนี้เสีย ทำให้ปริมาณการใช้บัตรเครดิตตรงตัว เนื่องจากประชาชนเป็นทาสเงินกู้มากขึ้นและไม่สามารถชำระหนี้ได้
- สถานการณ์การใช้บัตรเครดิตในมิติของการก่ออาชญากรรมบัตรเครดิตผิดกฎหมาย ยังไม่รุนแรง

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อรัฐบาลในการกระตุ้นเศรษฐกิจการบริโภค โดยให้สินเชื่อผ่านบัตรเครดิตสามารถสรุปผลกระทบได้คือ ประการที่หนึ่ง สถานะนโยบายการเงินการธนาคารของรัฐบาล ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง เร่งกระตุ้นการให้สินเชื่อผ่านบัตรเครดิต เน้นการสร้างหนี้เพิ่ม แข่งขันการเพิ่มดอกเบี้ยจากสินเชื่อบัตรเครดิต ยังตรงตัว เนื่องจากรัฐบาลที่ผ่านมาร่งกระตุ้นการบริโภคนิยมมากเกินไป ประชาชนเป็นหนี้เพิ่มขึ้น ไม่สามารถตอบสนองการใช้บัตรเครดิตตามนโยบายของรัฐบาลได้ตามเป้า และ ประการที่สอง ประชาชนมีรายได้ลดลง เนื่องจากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการส่งเสริมการลงทุนชงักงัน เนื่องจากนักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในสถานการณ์การเมืองของประเทศไทย จึงไม่สามารถผ่อนชำระหนี้บัตรเครดิตได้

4.2.2 การดำเนินนโยบายการบริหารประเทศด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยนายสมัคร สุนทรเวช นายกรัฐมนตรี

เนื่องจากประเทศไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกต่อเนื่อง รัฐบาลสมัยนายสมัคร สุนทรเวช มุ่งเน้นการบริหารจัดการเศรษฐกิจให้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีความสมดุลและเข้มแข็ง ทั้งในภาคเศรษฐกิจภายในประเทศและต่างประเทศ มีภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก ทั้งด้านการค้า การลงทุน รวมทั้งการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยวางโครงสร้างพื้นฐานด้านองค์ความรู้ระบบธรรมาภิบาล สิ่งแวดล้อม และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและบริการ รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านอุตสาหกรรม การเกษตร ระบบบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการพลังงาน และระบบโครงข่ายสารสนเทศและการสื่อสาร ดังสามารถสรุปนโยบายของรัฐบาลชุดนี้ได้ต่อไปนี้

1. นโยบายการเงิน การคลัง

1.1 ดำเนินนโยบายการเงินเพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมีเสถียรภาพ ดูแลเงินเฟ้อและค่าเงินบาทให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและกลไกตลาด

1.2 รักษาวินัยการคลังเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางการคลังระยะยาว

1.3 ส่งเสริมให้มีระบบการออมระยะยาว เพื่อให้มีเงินออมเพียงพอกับการดำรงชีวิตในยามชรา รวมทั้งเป็นการสร้างฐานเงินออมเพื่อการระดมทุนของประเทศในอนาคต

1.4 วางระบบการดูแลและส่งเสริมการเคลื่อนย้ายเงินทุนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ ส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศ ทั้งการลงทุนของผู้ประกอบการ และนักลงทุนที่เป็นสถาบัน

1.5 ปรับปรุงประสิทธิภาพของตลาดทุนให้ทัดเทียมกับตลาดหลักในภูมิภาคและตลาดโลกทั้งด้านธรรมาภิบาล ราคา และคุณภาพ

1.6 พัฒนารัฐวิสาหกิจให้สามารถเป็นกลไกสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนา และการลงทุนของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างฐานรายได้และมูลค่าให้แก่ทรัพย์สินของประเทศชาติ

2. นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

2.1 ภาคเกษตร

2.1.1 เร่งปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรให้สอดคล้องกับโอกาสทางการตลาด และการเปลี่ยนแปลงสรณนิยมผู้บริโภค

2.1.2 ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานสู่อุตสาหกรรมการเกษตรสากล

2.1.3 เร่งรัดการเจรจาข้อตกลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร เพื่อป้องกันมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

2.1.4 ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ในระดับชุมชนตามแนวพระราชดำริ

2.1.5 ส่งเสริมและสนับสนุน การมีส่วนร่วมของสถาบันเกษตรกร ทั้งในด้านการรวมกลุ่มสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ตลอดจนสภาเกษตรกร

2.2. ภาคอุตสาหกรรม

2.2.1 พัฒนาประสิทธิภาพและผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรม

2.2.2 พัฒนาและขับเคลื่อนอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพสูงและมีความได้เปรียบ

2.2.3 สร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อเพิ่มมูลค่าและคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้แก่สินค้าที่ผลิตในประเทศไทย

2.2.4 สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง

2.2.5 ส่งเสริมและขยายบทบาทศูนย์บ่มเพาะ สำหรับผู้ประกอบการที่มุ่งสร้างสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ออกแบบให้มีความเหมาะสมตามศักยภาพในพื้นที่ต่างๆ

2.2.6 จัดตั้งกองทุนพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและการลงทุน เพื่อกระตุ้นอุตสาหกรรมให้มีการปรับตัว และสนับสนุนการลงทุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงและใช้พลังงานน้อย

2.3. ภาคการท่องเที่ยวและบริการ

2.3.1 เร่งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว โดยฟื้นฟูพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน และสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพ

2.3.2 พัฒนารัฐกิจบริการที่มีศักยภาพ เพื่อสร้างโอกาสขยายฐานการผลิตและการตลาดในระดับภูมิภาค

2.3.3 ส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือของกลุ่มอุตสาหกรรมการค้าและบริการที่เน้นความสำคัญของศักยภาพบุคลากรการท่องเที่ยว สภาพพื้นที่ และเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรม

2.4 การตลาด การค้า และการลงทุน

- 2.4.1 ส่งเสริมนโยบายการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม
- 2.4.2 ดำเนินการตลาดเชิงรุก ทั้งรักษาตลาดเดิมและสร้างตลาดใหม่
- 2.4.3 ขยายความเชื่อมโยงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจภายใต้กรอบความร่วมมือและข้อตกลงทางการค้าในระบบพหุภาคี และทวิภาคี
- 2.4.4 ทบทวนการจัดตั้งสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศและปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการด้านการค้าของประเทศให้เป็นไปอย่างบูรณาการ
- 2.4.5 สนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศในสาขาที่ไทยมีศักยภาพ
- 2.4.6 ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุน

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการใช้บัตรเครดิตของประชาชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถจำแนกนโยบายที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง นโยบายที่ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้คือ

- 1.1 สร้างโอกาสและพัฒนาศักยภาพการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออมทรัพย์ พัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืนให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเกษตรกร แรงงาน และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเร่งด่วน
- 1.2 ประชาชนได้รับบริการที่ดีจากรัฐบาลในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบการขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพ
- 1.3 ให้ความสำคัญด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประการที่สอง อุปสรรคต่อการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้คือ

- 2.1 รัฐบาลต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก เพื่อเร่งกระตุ้นเศรษฐกิจในกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1.1 เน้นนโยบายประชานิยม เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน
    - ให้บริการด้านรัฐสวัสดิการแบบให้เปล่าแก่ประชาชน เช่น ระบบขนส่งมวลชน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่าง ๆ การลดค่าครองชีพ เป็นต้น
    - เร่งกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการให้สินเชื่อการบริโภคในรูปแบบบัตรเครดิตอย่างต่อเนื่อง

- เน้นนโยบายการพัฒนาโครงการก่อสร้างระบบขนส่งสินค้าและขนส่งมวลชน

2.1.2 แก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้น

2.1.3 ประชาสัมพันธ์เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างประเทศ ที่มีต่อประเทศไทยให้เข้ามาลงทุนในประเทศเพิ่มขึ้น

2.1.4 ประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นในการบริหารประเทศของรัฐบาล เนื่องจากสังคมมีความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรง ระหว่างกลุ่มที่เชื่อว่า รัฐบาลนี้เป็นนอมินีของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ต่างพร้อมเรื่องการทุจริต คอร์รัปชัน และไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมได้ กับกลุ่มที่ต้องการเห็นการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นรัฐบาลที่ใสสะอาด

2.1.5 รัฐบาลต้องประสบปัญหา จากกลุ่มต่อต้านและขับไล่รัฐบาลอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้การบริหารประเทศไม่เป็นเอกภาพ เพราะต้องแก้ปัญหา และชี้แจงข้อเท็จจริงแก่ประชาชน

2.1.6 นายกรัฐมนตรีถูกตรวจสอบว่าเป็นผู้ทุจริตโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ ประกอบธุรกิจโดยมิชอบ จนนายกรัฐมนตรีต้องลาออกจากตำแหน่ง ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาลและแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรง

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจต่อประชาชนพบว่านโยบายการบริหารประเทศ อยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) นโยบายการบริหารประเทศยังคงสานต่อ นโยบายของรัฐบาลชุดที่ผ่านมา

ประการที่หนึ่ง แม้กระแสการบริโภควัตถุนิยมโลกาภิวัตน์ โดยการให้สินเชื่อบัตรเครดิต ของธนาคารพาณิชย์ ยังคงมีอยู่ ประกอบกับ กิจกรรมส่งเสริมการให้สินเชื่อ จะสร้างแรงจูงใจอย่างไรก็ตาม แต่สถานการณ์การชุมนุมขับไล่รัฐบาล นายสมัคร สุนทรเวช อย่างรุนแรงที่เกิดขึ้น และก่อให้เกิดสังคมแตกแยกทางความคิด ประชาชนเริ่มต้นตัวทางการเมืองมากขึ้น ตลอดจนประชาชนเริ่มวิตกกังวลกับความไม่มั่นคงของรัฐบาล เป็นผลให้ประชาชนส่วนใหญ่เตรียมเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น ทำให้การใช้บัตรเครดิตตรงตัวและมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากประชาชนมีภาระหนี้ต่อเนื่องจากรัฐบาลชุดที่แล้ว และจำเป็นต้องประหยัดมากขึ้น

ประการที่สอง สุขภาวะของประชาชนส่วนใหญ่ลดลง เนื่องจากความเครียด วิตกกังวล ประสิทธิภาพการทำงานลดลง เกิดปัญหาสังคม อาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และฆ่าตัวตาย เนื่องจากหนี้สินเพิ่มขึ้น และเกิดปัญหาสังคมในระยะยาว

ประการที่สาม ก่อให้เกิดปัญหาหนี้ในระบบ

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อรัฐบาลในการกระตุ้นเศรษฐกิจการบริโภค โดยให้สินเชื่อผ่านบัตรเครดิตสามารถสรุปผลกระทบได้คือ

ประการที่หนึ่ง นโยบายการส่งเสริมการออมของประเทศไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากรัฐบาลใช้นโยบายดอกเบี้ยต่ำ เพื่อหวังผลในด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจควบคู่กัน สร้างหนี้ให้กับประชาชน พฤติกรรมการก่อหนี้ของประชาชนทำให้เกิดปัญหาหนี้สิน เนื่องจากการใช้บัตรเครดิต ซึ่งเป็นปัญหาของรัฐบาลในระยะยาว

ประการที่สอง รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณจำนวนมาก ไปในการจัดรัฐสวัสดิการแบบให้เปล่า เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพให้ประชาชน ส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาประเทศ และนำไปสู่การกู้เงินจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

4.2.3 การดำเนินนโยบายการบริหารประเทศด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์

นโยบายการบริหารประเทศสมัย นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2551 อยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เป็นรัฐบาลที่ประสบสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง ส่งผลให้กระบวนการบริหารประเทศไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ และยังส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภค นักท่องเที่ยว และนักลงทุน ทั้งในประเทศและจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก รัฐบาลมีความจำเป็นต้องเร่งแก้ไขสถานการณ์ลดความขัดแย้ง และสร้างความเห็นร่วมกันในแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม รัฐบาลได้แถลงนโยบายการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ โดยเน้นนโยบายสืบเนื่องจากรัฐบาลอดีตนายกรัฐมนตรี นายสมัคร สุนทรเวช

ภาวะเศรษฐกิจไทยในช่วงรัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี เศรษฐกิจไทยในครึ่งปีแรกของปีนี้ (2551) ขยายตัวร้อยละ 5.7 โดยมีแรงขยายตัวสนับสนุนจากการส่งออกที่ยังขยายตัวในอัตราสูง ราคาสินค้าเกษตรที่สูงเป็นประวัติการณ์ และนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจไทยต้องเผชิญกับปัจจัยด้านลบจากภายนอกประเทศที่สำคัญสองประการ คือ ประการแรก ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 8 เดือนแรกของ

ปีนี้ ส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ และสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้น้อย และประการที่สอง ปัญหาวิกฤตสถาบันการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งนับเป็นความเสียหายอย่างรุนแรง และได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจไทย อันเนื่องมาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา และเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่น โดยสามารถสรุปนโยบายเร่งด่วนด้านเศรษฐกิจของภาครัฐได้ดังต่อไปนี้

1.1 เร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยการสร้างความมั่นใจของนักลงทุน ทั้งภายในและนอกประเทศ ยึดมั่นหลักนิติธรรม ปรับปรุง แก้ไขกฎระเบียบให้เอื้อต่อการลงทุน

1.2 ส่งเสริมความร่วมมือ และวางรากฐานของภูมิภาคในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

1.3 ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคการผลิต และบริการให้สามารถปรับตัวสู่การผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูงขึ้น และสร้างความสมดุล เสถียรภาพ และภูมิคุ้มกันให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ

1.4 การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริในพื้นที่ที่เหมาะสม การพัฒนาชุมชนให้พึ่งตนเองได้ ตลอดจนการเพิ่มความสามารถในการใช้ประโยชน์และต่อยอดเทคโนโลยีให้เข้ากับภูมิปัญญาไทย เพื่อนำไปสู่นวัตกรรมและสร้างรายได้ให้แก่ระบบเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการดำเนินงานของรัฐบาลตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

1.5 แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและผู้ประกอบการเนื่องจากภาวะภัยธรรมชาติ ภาวะเงินเฟ้อ และราคาน้ำมัน ลดค่าครองชีพ รักษาเสถียรภาพของราคาพลังงานและส่งเสริมการประหยัดพลังงานและเพิ่มการใช้พลังงานทางเลือก

1.6 จัดตั้งสภาเกษตรกร และสร้างระบบประกันความเสี่ยงให้แก่เกษตรกรอันเกิดภัยธรรมชาติและการประกันราคาพืชผลเกษตรกรให้มีเสถียรภาพ และสร้างผลตอบแทนที่เป็นธรรม

1.7 สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของชุมชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสร้างโอกาสอาชีพ การจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น การสงเคราะห์ชุมชน การเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.8 สนับสนุนสินเชื่อรายย่อยให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยสานต่อโครงการธนาคารประชาชน ลดการพึ่งพาแหล่งเงินกู้นอกระบบ

1.9 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานสู่สากล

1.10 เร่งรัดการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและเพิ่มประสิทธิภาพระบบกระจายน้ำทั้งในและนอกระบบชลประทาน เพื่อประโยชน์ในการปรับโครงสร้างภาคเกษตร

1.11 เร่งรัดมาตรการและโครงการเพื่อบรรเทาผลกระทบ รวมทั้งการปรับตัวเพื่อพร้อมรับวิกฤตโลกร้อน

1.12 จัดทำแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะภูมิอากาศของโลก การผันผวนของราคาพลังงาน และวิกฤตอาหารโลก โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บท

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการใช้บัตรเครดิตของประชาชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถจำแนกนโยบายที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง นโยบายที่ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้คือ

1.1 สร้างโอกาสและพัฒนาศักยภาพการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออมทรัพย์ พัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืนให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเกษตรกร แรงงาน และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ตลอดจนการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างเร่งด่วน

1.2 พัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจภาคเกษตร ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.3 ประชาชนได้รับบริการที่ดีจากรัฐบาลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน และความมั่นคงของเกษตรกรในด้านการพัฒนาศักยภาพการผลิต และการตลาด สู่สากล

1.3 ให้ความสำคัญด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตภาคเกษตร

1.4 เกิดสภาพคล่องในการเข้าถึงแหล่งทุนในการผลิต และการตลาด ภาคเกษตร

1.5 สังคมมีความเข้มแข็ง สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และจิตสำนึกสาธารณะร่วมพัฒนาชุมชน

1.6 ประชาชนมีอาชีพ และรายได้เพิ่มขึ้น จากโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ อย่างมั่นคง

ประการที่สอง อุปสรรคต่อการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้คือ

2.1 รัฐบาลส่งเสริมการสร้างหนี้ โดยการให้สินเชื่อแก่ประชาชนในภาคการผลิต

2.2 รัฐบาลยังยึดนโยบายประชานิยมในการส่งเสริมอาชีพและรายได้

2.3 ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเริ่มทวีความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อการขยายตัวด้านเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะวิกฤตด้านพลังงาน แรงงาน และสภาพคล่องทางการเงิน

2.4 ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการบริหารประเทศของรัฐบาล เนื่องจากสังคมมีความแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรง ระหว่างกลุ่มที่เชื่อว่า รัฐบาลนี้เป็นนอมินีของอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ที่ต่างพร้อมเรื่องการทุจริต คอร์รัปชัน และไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมได้ กับกลุ่มที่ต้องการเห็นการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นรัฐบาลที่ใสสะอาด

2.5 รัฐบาลต้องประสบปัญหา จากกลุ่มต่อต้านและขับไล่รัฐบาลอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้การบริหารประเทศไม่เป็นเอกภาพ เพราะต้องแก้ปัญหา และชี้แจงข้อเท็จจริงแก่ประชาชน

2.6 นายกรัฐมนตรีถูกตรวจสอบว่าเป็นผู้ทุจริตโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ บริหารราชการโดยมิชอบ รัฐบาลขาดเสถียรภาพในการบริหารประเทศ จนนายกรัฐมนตรีต้องลาออกจากตำแหน่ง ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาลและแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรง

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจต่อประชาชนพบว่า นโยบายการบริหารประเทศ อยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) นโยบายการบริหารประเทศยังคงสานต่อ นโยบายของรัฐบาลชุดที่ผ่านมา

ประการที่หนึ่ง สถานการณ์การชุมนุมขับไล่รัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรีอย่างรุนแรง ที่เกิดขึ้น และก่อให้เกิดสังคมแตกแยกทางความคิด ประชาชนเริ่มตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ตลอดจนประชาชนเริ่มวิตกกังวลกับความไม่มั่นคงของรัฐบาล เป็นผลให้ประชาชนส่วนใหญ่เตรียมเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น ทำให้การใช้บัตรเครดิตทรงตัวและมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากประชาชนมีภาระหนี้ต่อเนื่องจากรัฐบาลชุดที่แล้ว และจำเป็นต้องประหยัดมากขึ้น

ประการที่สอง จากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เกิดปัญหาว่างงาน รายได้ลดลง ทำให้ปริมาณการใช้บัตรเครดิตลดลง

ประการที่สาม สุขภาวะของประชาชนส่วนใหญ่ลดลง เนื่องจากความเครียด วิตกกังวล ประสิทธิภาพการทำงานลดลง เกิดปัญหาสังคม อาชญากรรม ปัญหาสุขภาพจิต และฆ่าตัวตาย เนื่องจากหนี้สินเพิ่มขึ้น และเกิดปัญหาสังคมในระยะยาว

ประการที่สี่ ผลจากการโฆษณาชวนเชื่อให้สนับสนุนอุดมการณ์ ของกลุ่มผู้ชุมนุมที่แตกต่างทางความคิดและนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดการเบื่อหน่ายรัฐบาล และผู้ชุมนุมที่แบ่งฝักแบ่งฝ่ายอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ปริมาณการใช้บัตรเครดิตลดลง เพราะต้องเตรียมเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อรัฐบาลในการกระตุ้นเศรษฐกิจการบริโภค โดยให้สินเชื่อผ่านบัตรเครดิตสามารถสรุปผลกระทบได้คือ การดำเนินนโยบายในการบริหารประเทศของรัฐบาล นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ยังไม่ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากถูกขับไล่จากกลุ่มผู้ชุมนุมต่อต้านรัฐบาลเสียก่อน ปริมาณการใช้บัตรเครดิตยังไม่ตอบสนองนโยบายการให้สินเชื่อ เพื่อเพิ่มค่าธรรมเนียมน และดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารพาณิชย์

4.2.3 การดำเนินนโยบายการบริหารประเทศด้านการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

รัฐบาลนี้เข้ามาบริหารประเทศในช่วงที่สังคมไทยมีความขัดแย้งและมีความแตกแยก เนื่องจากมีความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องการเมือง และการบริหารประเทศ ความขัดแย้งดังกล่าวระหว่างกลุ่มประชาชนได้ทวีความรุนแรงขึ้น จนส่งผลให้การบริหารบ้านเมืองในช่วงที่ผ่านมาขาดความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศในเรื่องต่าง ๆ ที่มีความสำคัญเร่งด่วน และมีผลกระทบต่อความอยู่ดี มีสุขของประชาชน ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นจุดอ่อนของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปัจจุบันที่เศรษฐกิจโลกได้เข้าสู่ภาวะวิกฤตที่มีความรุนแรงมากที่สุดในรอบศตวรรษ

รัฐบาลถือเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะต้องนำประเทศไทยให้รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่กำลังเกิดขึ้นและพัฒนาไปสู่การเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน แก้ไขวิกฤตทางสังคมที่มีความแตกแยกและพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ยุติวิกฤตทางการเมืองและปฏิรูปการเมืองให้มีความมั่นคงตามแนวทางระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ภายใต้อาณัติของรัฐธรรมนูญ 4 ประการ ประการที่หนึ่ง ปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มีความมั่นคงในการเป็นศูนย์รวมจิตใจและความรับสามัคคีของคนในชาติ และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้เหนือความขัดแย้งทุกรูปแบบ พร้อมทั้งดำเนินการทุกวิถีทางอย่างจริงจังเพื่อป้องกันมิให้มีการล่วงละเมิดพระบรมเดชานุภาพ ประการที่สอง สร้างความปรองดองสมานฉันท์ บนพื้นฐานของความถูกต้อง ยุติธรรมและการยอมรับของทุกภาคส่วน ประการที่สาม พื้นฟูเศรษฐกิจ ให้ขยายตัวอย่างยั่งยืน และบรรเทาผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจที่ประชาชนจะประสบ และประการที่สี่ พัฒนา

ประชาธิปไตยและระบบการเมือง ให้มีความมั่นคง มีการปฏิบัติตามกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาค เป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของสากล

รัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินโดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นการใช้คุณธรรมมานำความรู้ และจะปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างเคร่งครัด

1. นโยบายเร่งด่วนด้านเศรษฐกิจ

1.1 เร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ประสบปัญหาในระยะสั้นครอบคลุมภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และการท่องเที่ยว ภาคการส่งออก อสังหาริมทรัพย์ การสร้างงานและรายได้ในชนบท

1.2 เร่งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่แก่นักท่องเที่ยวและนักลงทุนต่างชาติ ตลอดจนเร่งรัดมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว

1.3 เร่งสร้างบรรยากาศการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการพัฒนาประเทศ

1.4 การรักษาและเพิ่มรายได้ของประชาชน

- ดำเนินมาตรการชะลอการเลิกจ้างงานและป้องกันการขยายตัวของการเลิกจ้าง
- ดำเนินมาตรการเร่งด่วนในการแก้ปัญหาการว่างงาน
- เร่งดำเนินการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ถูกเลิกจ้างและผู้ว่างงาน

จากวิกฤตเศรษฐกิจ

- สร้างหลักประกันด้านรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ
- เพิ่มมาตรการด้านการคลัง เพิ่มรายได้ของประชาชนและกระตุ้นธุรกิจในสาขา

ที่ได้รับผลกระทบ

- สร้างรายได้และพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจในระดับฐานราก โดยการจัดตั้งกองทุนเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาแหล่งน้ำและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติระดับชุมชน ลดต้นทุนปัจจัยการผลิต

- ดำเนินมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรผ่านกลไก และเครื่องมือของรัฐให้มีประสิทธิภาพ และเร่งสร้างระบบประกันความเสี่ยงทางการเกษตร

- เร่งรัดและพัฒนาตลาดและระบบการกระจายสินค้าเกษตร และสินค้าชุมชน เพื่อกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ และการส่งออก

- จัดตั้งสภาเกษตรกรแห่งชาติ

- ส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทั่วประเทศ

1.5 ลดภาระค่าครองชีพของประชาชน

- ให้ทุกคนมีโอกาสรับการศึกษาฟรี 15 ปี
- รักษาเสถียรภาพราคาสินค้าอุปโภค บริโภค และบริการที่จำเป็นต่อการครอง

ชีพ

- ดำเนินมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชน
- ใช้กองทุนน้ำมันในการรักษาเสถียรภาพของราคาน้ำมันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.6 จัดตั้งคณะกรรมการรัฐมนตรีเศรษฐกิจ และคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน เพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.)

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อการใช้บัตรเครดิตของประชาชน ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถจำแนกนโยบายที่ส่งเสริมและที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง นโยบายที่ส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้คือ

- 1.1 ประชาชนได้รับบริการที่ดีจากนโยบายประชานิยมของรัฐ
- 1.2 ดำเนินนโยบายการพัฒนาประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการวางรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 1.3 รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยการผลิตภาคเกษตร
- 1.4 ประชาชนผู้ว่างงานได้รับการเยียวยาจากรัฐบาลในการแก้ปัญหาการถูกเลิกจ้าง
- 1.5 ประชาชนได้รับบริการที่ดีจากรัฐบาลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐาน และความมั่นคงของเกษตรกรในด้านการพัฒนาศักยภาพการผลิต และการตลาด สู่สากล
- 1.6 ประชาชนมีอาชีพ และรายได้เพิ่มขึ้น จากโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน อย่างมั่นคง

ประการที่สอง อุปสรรคต่อการส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้คือ

- 2.1 สังคมเกิดความแตกแยกทางความคิดด้านการเมืองอย่างรุนแรง ประชาชนเริ่มเบื่อหน่ายความวุ่นวายที่เกิดขึ้น
- 2.2 ประชาชนเริ่มขาดความเชื่อมั่นการบริหารประเทศของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
- 2.3 จากสถานการณ์การชุมนุมของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ เป็นเหตุให้นักลงทุนและนักท่องเที่ยวต่างชาติขาดความเชื่อมั่นในเรื่องความมั่นคงปลอดภัย และยกเลิกการเดินทางท่องเที่ยว และลงทุนในประเทศไทย

2.4 สถานการณ์การเมืองไม่มั่นคง ทำให้ประเทศไทยเสียภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาชาวต่างประเทศ

2.5 เกิดกระแสการบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร จากกลุ่มต่อต้านรัฐบาล ทำให้ประชาชนสับสนและไม่ทราบข้อเท็จจริง

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบนโยบายรัฐบาลด้านเศรษฐกิจต่อประชาชนพบว่านโยบายการบริหารประเทศ อยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) นโยบายการบริหารประเทศยังคงสานต่อนโยบายของรัฐบาลชุดที่ผ่านมา

ประการที่หนึ่ง สถานการณ์การชุมนุมต่อต้านรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง และก่อให้เกิดสังคมแตกแยกทางความคิดและอุดมการณ์ เกิดความวุ่นวาย ตลอดจนประชาชนเริ่มวิตกกังวลกับความไม่มั่นคงของรัฐบาล เป็นผลให้ประชาชนส่วนใหญ่เตรียมเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น ทำให้การใช้บัตรเครดิตมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก เนื่องจากประชาชนมีภาระหนี้ต่อเนื่องจากรัฐบาลชุดที่แล้ว และจำเป็นต้องประหยัดมากขึ้น

ประการที่สอง จากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกและรุนแรง เกิดปัญหาว่างงาน รายได้ลดลง ทำให้ปริมาณการใช้บัตรเครดิตลดลง เพราะทุกคนต้องประหยัดและอดออมมากขึ้น

ประการที่สาม สุขภาวะของประชาชนส่วนใหญ่ลดลง เนื่องจากความเครียด วิตกกังวล ประสิทธิภาพการทำงานลดลง เกิดปัญหาสังคม อาชญากรรม ปัญหาสุขภาพจิต มีหนี้สินเพิ่มขึ้น ปัญหาการว่างงานอย่างรุนแรง ปัญหาภัยธรรมชาติ และการฆ่าตัวตาย อันเป็นผลให้เกิดปัญหาสังคมในระยะยาว

ประการที่สี่ ผลจากการโฆษณาชวนเชื่อทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ให้สนับสนุนอุดมการณ์ ของกลุ่มผู้ชุมนุมที่แตกต่างทางความคิดและนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมือง ทำให้ประชาชนเกิดการเบื่อหน่ายรัฐบาล และผู้ชุมนุมที่แบ่งฝักแบ่งฝ่ายอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ปริมาณการใช้บัตรเครดิตลดลง เพราะปัญหาหนี้เพิ่ม และต้องเตรียมเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

เมื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อรัฐบาลในการกระตุ้นเศรษฐกิจการบริโภค โดยให้สินเชื่อผ่านบัตรเครดิตสามารถสรุปผลกระทบได้คือ

ประการที่หนึ่ง การดำเนินนโยบายในการบริหารประเทศของรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี เป็นไปในลักษณะของการแก้ปัญหาทางการเมือง และปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของประชาชนและประชานิยมมากกว่าการพัฒนาความก้าวหน้าตามนโยบายที่รัฐบาลแถลงไว้

ประการที่สอง ประชาชนขาดความเชื่อมั่น ขาดหลักประกันเรื่องรายได้ และอาชีพที่ยั่งยืน จากปัญหาการว่างงานอย่างรุนแรง และหันมาพึ่งตนเองมากขึ้นส่วนใหญ่หันมาให้ความสำคัญกับความจำเป็นในเรื่องคุณภาพชีวิต ทำให้การใช้บัตรเครดิตลดลง

ประการที่สาม รัฐบาลมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจสาขาการส่งเสริมการลงทุน และการท่องเที่ยว มากกว่าเน้นการกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ โดยการให้สินเชื่อผ่านบัตรเครดิต ทำให้ ปริมาณการใช้บัตรเครดิตยังไม่ตอบสนองนโยบายการให้สินเชื่อ เพื่อเพิ่มค่าธรรมเนียม และดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารพาณิชย์ เท่าที่ควร

ประการที่สี่ เกิดปัญหาอาชญากรรมบัตรเครดิตทุกรูปแบบมากขึ้น

จากนโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาลทุกรัฐบาลภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550- 2554) พบว่า นโยบายแต่ละรัฐบาลแทบไม่แตกต่างกัน นอกจากนโยบายเร่งด่วนของแต่ละรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับประชาชนที่แตกต่างกัน แต่เป้าหมายคือความสงบสุข ความมั่นคงในอาชีพและรายได้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ประเทศมีความมั่งคั่ง และมั่นคงในทุกด้าน

อย่างไรก็ตาม นโยบายการพัฒนาประเทศจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ผ่านมามุกรัฐบาลได้มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวกระแสโลกาภิวัตน์ที่เน้นเรื่องทุนนิยมเป็นหลักนั้นย่อมปฏิเสธไม่ได้ในเรื่องความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ข้อเท็จจริงกลับพบว่า ปัญหาสังคม คุณภาพชีวิตของประชาชน และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเสื่อมทรามลง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การพัฒนาประเทศตามเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) และฉบับต่อไปของประเทศไทย ควรมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวกระแสโลกาภิวัตน์ที่ไม่มุ่งเน้นวัตถุนิยมมากเกินไป ควบคู่กับการพัฒนาตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่อยู่บนหลักการแห่งความพอประมาณ ความมีเหตุผล

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี บนพื้นฐานแห่งองค์ความรู้และคุณธรรม ย่อมทำให้สังคมเกิดดุลยภาพ ในขณะเดียวกันสามารถนำพาประเทศก้าวสู่กระแสโลกาภิวัตน์ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลก ประชาชนในสังคมมีคุณภาพและคุณธรรม ไม่เบียดเบียนทรัพยากรในประเทศและของโลก สังคมสู่ความสงบสุข มั่งคั่งและมั่นคง นำพาประเทศชาติสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

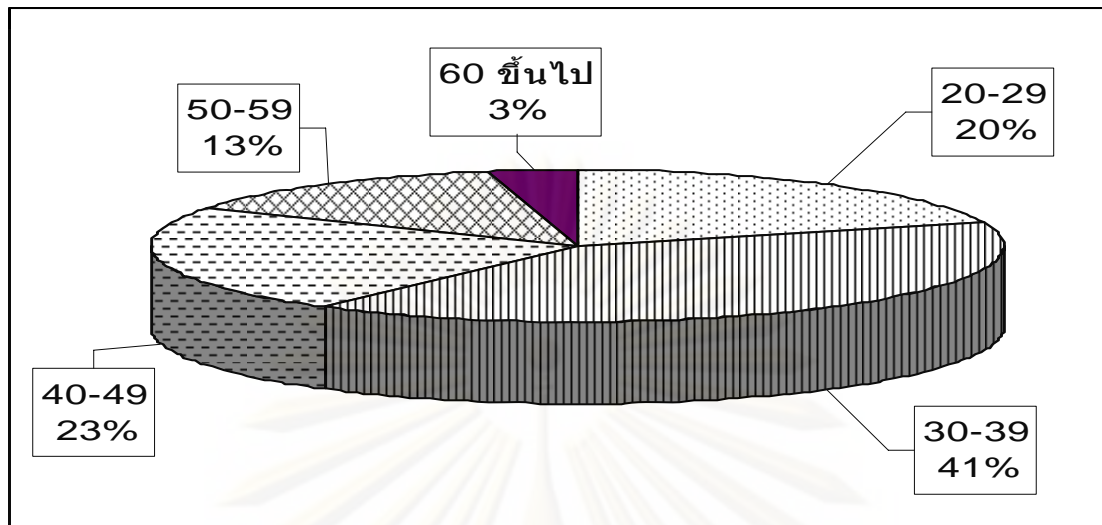
4.3 การปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตและพฤติกรรมกับเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์พฤติกรรมการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตกับพฤติกรรมที่สอดคล้องตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการวิเคราะห์จากตัวอย่างที่เก็บด้วยแบบสอบถามจากผู้ใช้บริการเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) จำนวน 60 ชุด ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการใช้บัตรเครดิตดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ ความพอเพียง ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นสามส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่สอง ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจในการใช้บัตรเครดิตของกลุ่มตัวอย่าง และส่วนที่สาม ความรู้ความคิดเห็นและทัศนคติของการใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

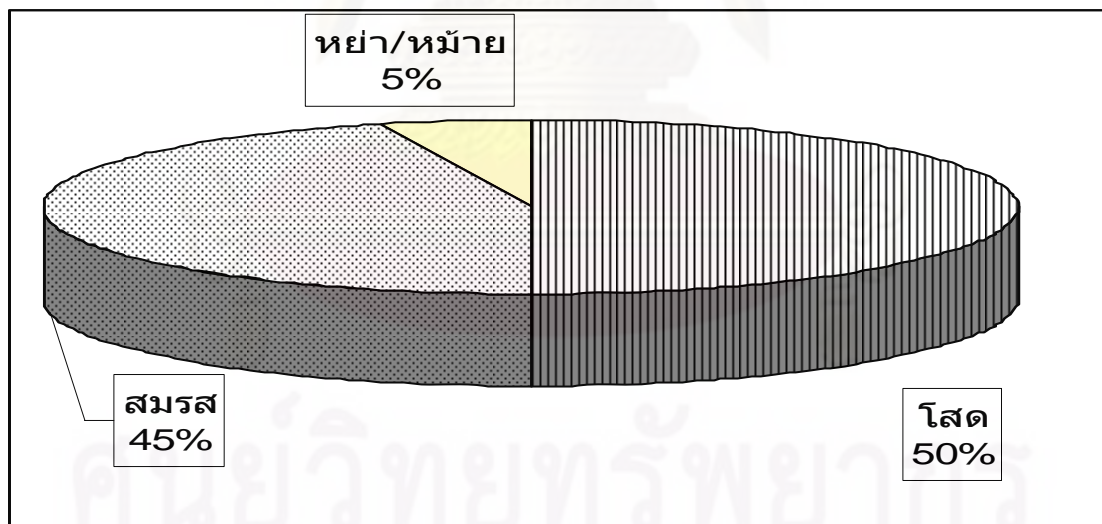
จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 60 เป็นเพศชาย และจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 40 เป็นเพศหญิง อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีอายุระหว่าง 20-29 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 40 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 มีอายุระหว่าง 50-59 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ดังแผนภาพที่ 4.1)

แผนภาพที่ 4.1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ

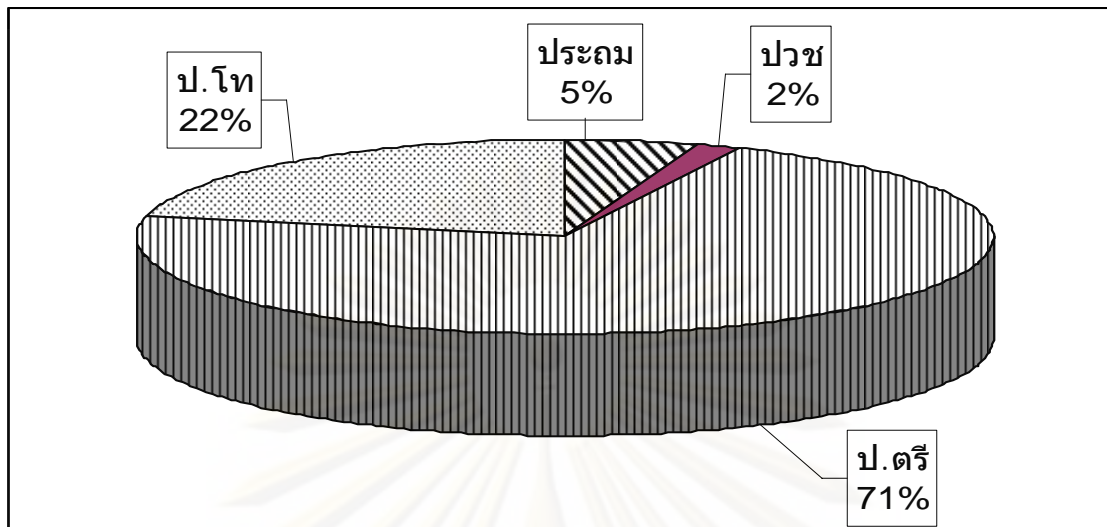
โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มีสถานภาพโสด และผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 45 มีสถานภาพสมรส และร้อยละ 5 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด หรือจำนวน 3 คน มีสถานภาพ หย่าหรือหม้าย (ดังแผนภาพที่ 4.2)

แผนภาพที่ 4.2 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพสมรส

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมต้นจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ระดับปริญญาตรีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 71.7 และระดับปริญญาโทจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 (ดังแผนภาพที่ 4.3)

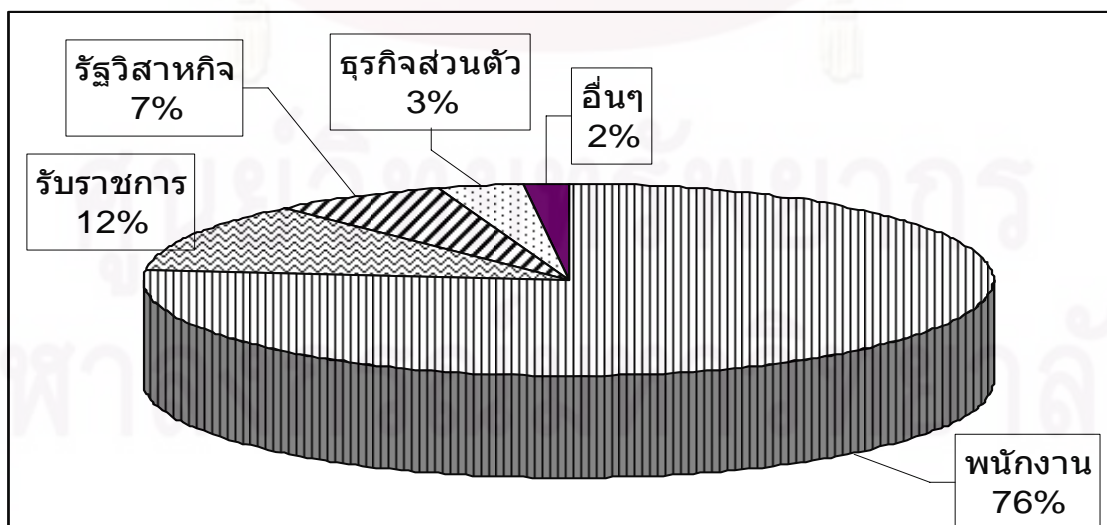
แผนภาพที่ 4.3 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

หากพิจารณาขนาดของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีขนาดครอบครัวเฉลี่ย 4.58 คน โดยที่จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี หรือมากกว่า 60 ปี โดยเฉลี่ย มีจำนวน 1.48 คน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 ประกอบอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน รับราชการหรือพนักงานราชการจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 พนักงานรัฐวิสาหกิจจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6 ก้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 (ดังแผนภาพที่ 4.4)

แผนภาพที่ 4.4 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ

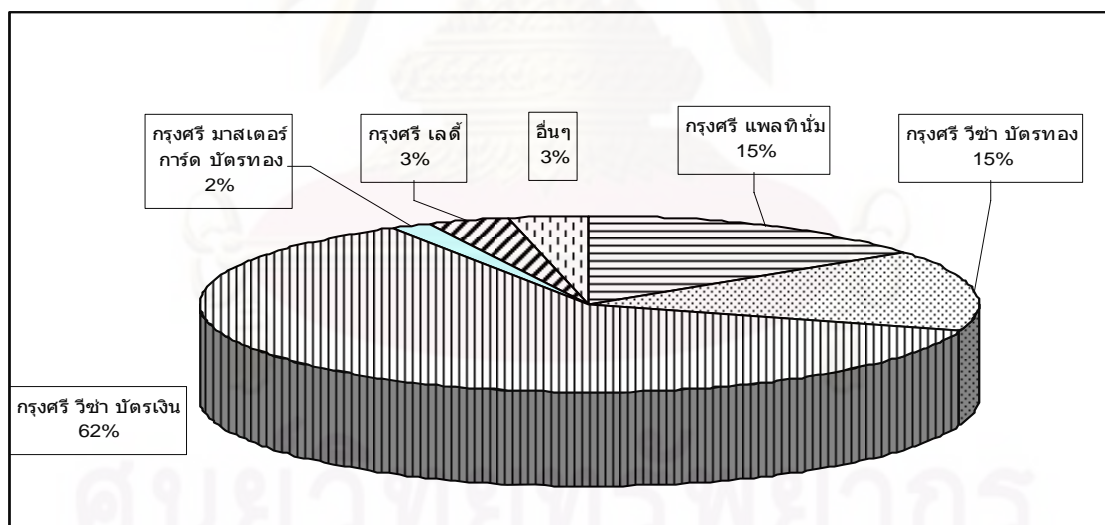

โดยที่กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 40,856.67 บาทต่อเดือน และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวประมาณ 68,933.33 บาทต่อเดือน และกลุ่มตัวอย่างมีรายจ่ายส่วนบุคคลเฉลี่ยประมาณ 17,075 บาทต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยของครอบครัว 33,883.33 บาทต่อเดือน

4.3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจในการใช้บัตรเครดิตของกลุ่มตัวอย่าง

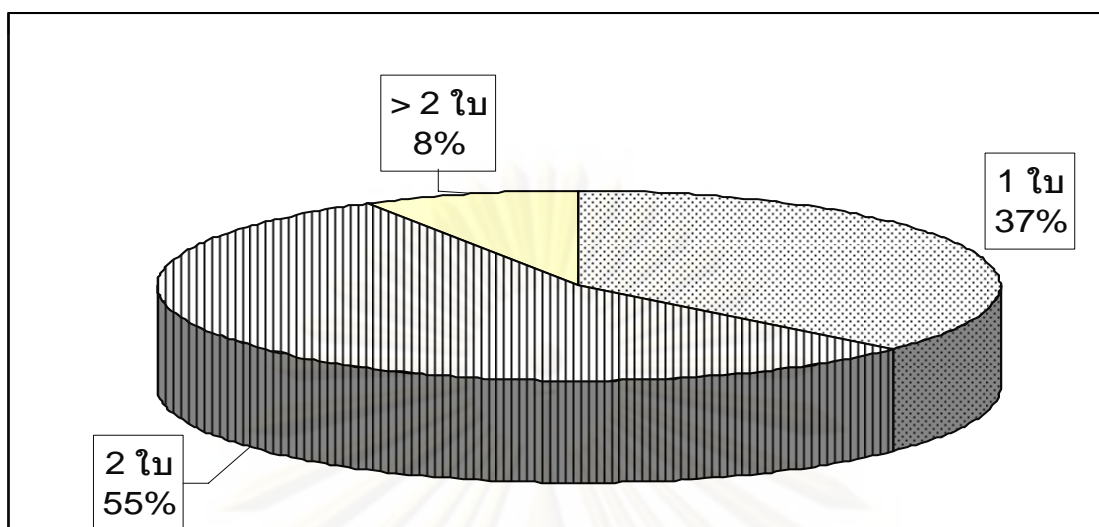
จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้บัตรเครดิต พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน ใช้บัตรกรุงศรี จี อี วิซ่า บัตรแพลทินัม คิดเป็นร้อยละ 15 กรุงศรี จี อี วิซ่า บัตรทอง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4 กรุงศรี จี อี วิซ่า บัตรเงิน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 กรุงศรี จี อี มาสเตอร์การ์ด บัตรทอง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 กรุงศรี จี อี เลดี มาสเตอร์การ์ด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ไม่ใช้บัตรเครดิต และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ชำระค่าใช้จ่ายบัตรเครดิตมากกว่า 10% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดแต่ไม่เต็มยอดการใช้จ่าย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 90 ชำระค่าใช้จ่ายบัตรเครดิตเต็มจำนวนตามยอดการใช้จ่าย (ดังแผนภาพที่ 4.5)

แผนภาพที่ 4.5 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของการใช้บัตรเครดิต

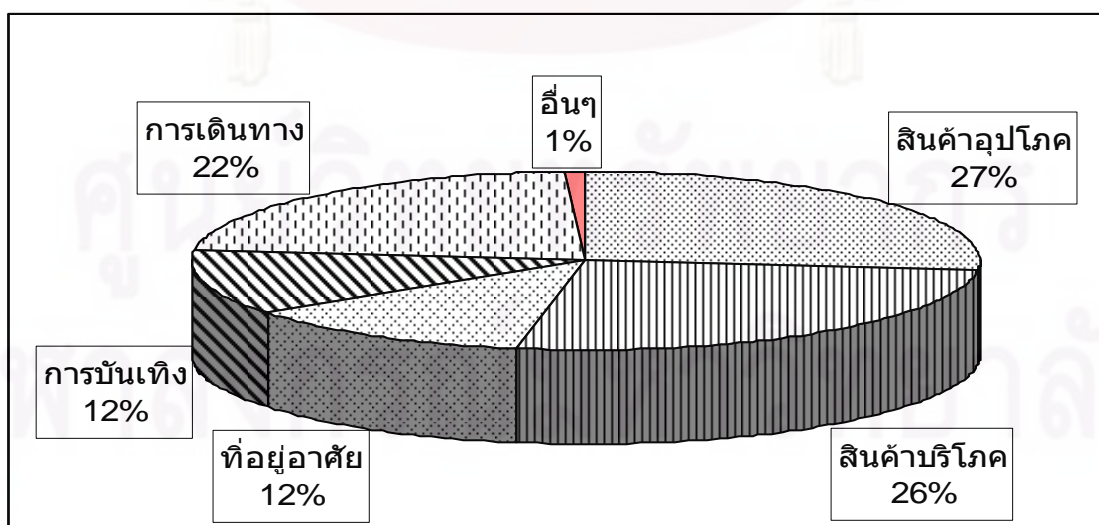
กลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 มีบัตรเครดิตจำนวน 1 ใบ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 55 มีบัตรเครดิตจำนวน 2 ใบ และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 มีบัตรเครดิตจำนวนมากกว่า 3 ใบ (ดังแผนภาพที่ 4.6)

แผนภาพที่ 4.6 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจำนวนบัตรเครดิตที่มี

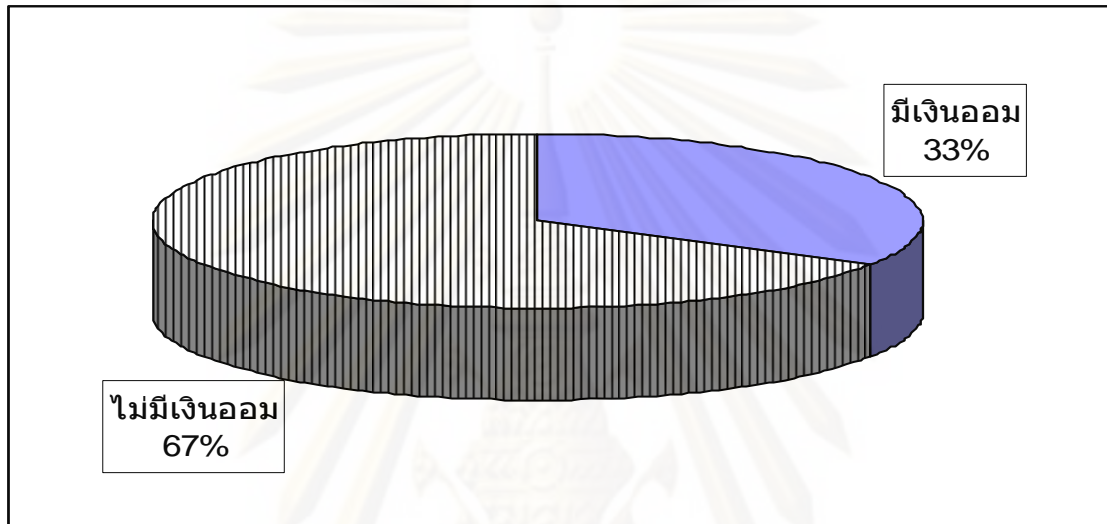
เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการใช้บัตรเครดิตพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 26.58 ใช้บัตรเครดิตเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 4,042.37 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 26.13 ใช้บัตรเครดิตเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 4,658.62 บาท กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12.16 ใช้บัตรเครดิตเพื่อที่อยู่อาศัยและการพักผ่อน/บันเทิงและนันทนาการ โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 5,318 บาท และ 4,814.82 บาทตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 22.07 ใช้บัตรเครดิตเพื่อการเดินทาง โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 5,134.70 บาท และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.90 ใช้บัตรเครดิตเพื่อเหตุผลอื่น ๆ โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 3,254 บาท (ดังแผนภาพที่ 4.7)

แผนภาพที่ 4.7 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการใช้บัตรเครดิต

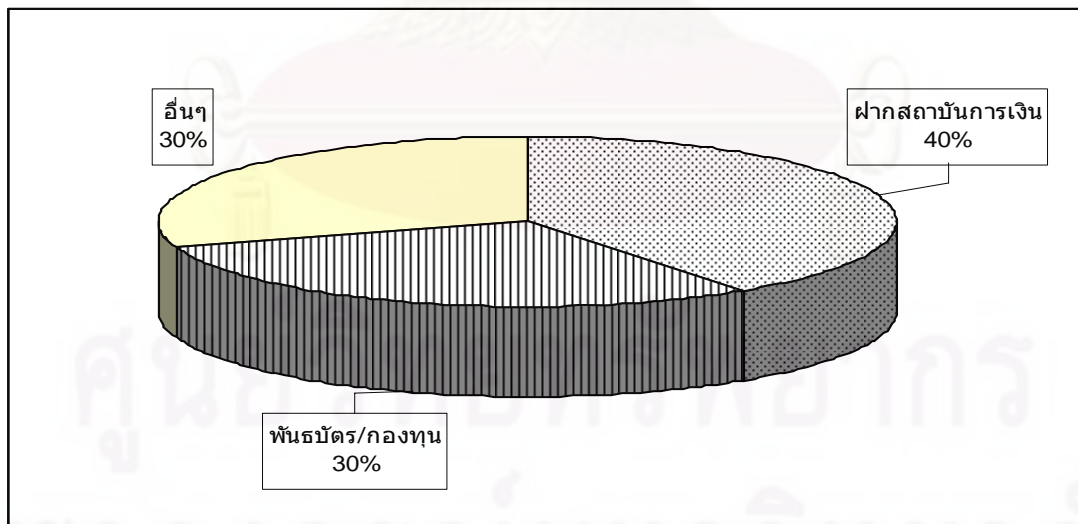

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ไม่มีเงินออม และจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 มีเงินออม โดยมีเงินออมเฉลี่ยประมาณ 7,025 บาท และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะการออมของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คนที่มีเงินออม พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ออมเงิน โดยการฝากเงินกับสถาบันทางการเงิน ซื้อพันธบัตรหุ้นหรือกองทุน และเหตุผลอื่นๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ทั้งสองวิธี (ดังแผนภาพที่ 4.8 และ 4.9)

แผนภาพที่ 4.8 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะการออม

แผนภาพที่ 4.9 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามวิธีการออมเงิน

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน มีหนี้สินเฉลี่ยประมาณ 45,223 บาทต่อเดือน และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คนผ่อนชำระหนี้สินเฉลี่ยประมาณ 25,173 บาท โดยจำแนกเป็น หนี้สินเงินยืมเฉลี่ยประมาณ 62,089 บาท หนี้สินผ่อนชำระเฉลี่ยประมาณ 51,873 บาท และหนี้บัตรเครดิตเฉลี่ย

ประมาณ 21,707 บาท โดยที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 60 คน เข้าใจเกี่ยวกับเงื่อนไขรายละเอียดการใช้ และการผ่อนชำระคืนเงินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคาร

4.3.3 ความรู้ความคิดเห็นและทัศนคติของการใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

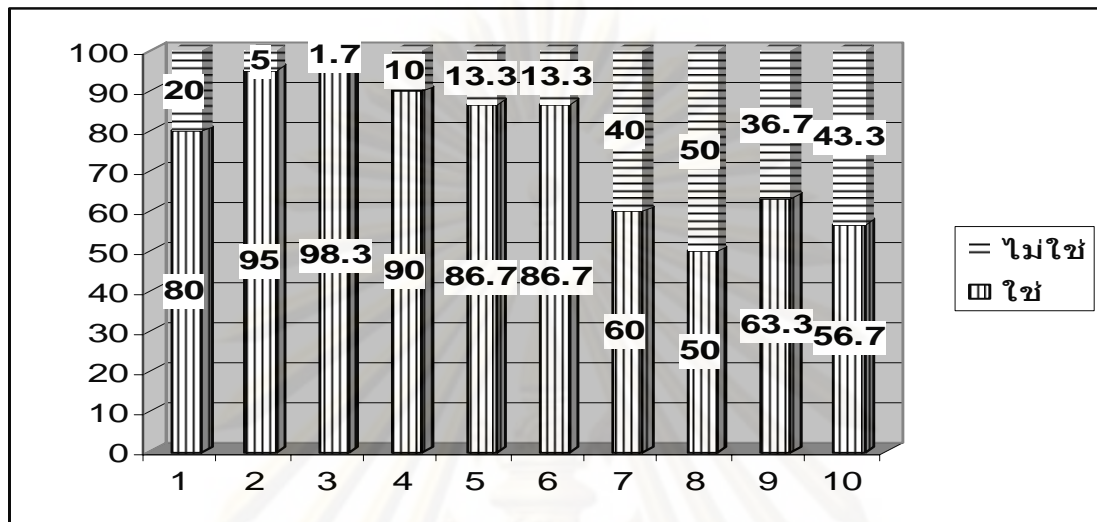
แบบสอบถามส่วนที่สาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความรู้ความคิดเห็นและทัศนคติของการใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง สอบถามความคิดเห็นและทัศนคติของการใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่สอง สอบถามความรู้การใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถแจกแจงรายละเอียดได้ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง ความคิดเห็นและทัศนคติของการใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการทดสอบความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการสอบถามทั้งหมด 10 คำถาม ดังนี้

1. ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการท่านคิดถึงความเป็นของสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อหรือไม่
2. ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการท่านคิดถึงความเหมาะสมหรือบริการนั้น ๆ หรือไม่
3. ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้นท่านได้คำนึงถึงว่าท่านมีสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกันกับสินค้าหรือบริการที่ท่านกำลังจะซื้อหรือไม่
4. ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้นท่านได้เปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการดังกล่าวกับสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกันซื้อหรือไม่
5. ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อท่านได้เปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการนั้นกับรายได้ของท่านหรือไม่
6. ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อท่านได้ศึกษาถึงคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของสินค้าหรือบริการนั้นหรือไม่
7. ท่านเคยใช้สินค้าจนหมดอายุการใช้งานหรือไม่
8. ถ้าสินค้าที่ท่านเคยซื้อมานั้นชำรุดหรือเสียหายท่านจะซ่อมสินค้านั้นแล้วนำกลับมาใช้ใหม่หรือไม่ ถ้าต้นทุนในการซ่อมน้อยกว่าการซื้อสินค้านั้นแล้วนำกลับมาใช้ใหม่หรือไม่
9. เมื่อท่านกู้เงินผ่านบัตรเครดิตแล้วท่านใช้จ่ายเงินถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินหรือไม่

10. เมื่อพิจารณารายได้ รายจ่ายและเงินออมของท่านแล้วท่านจะมีแนวโน้มที่จะกู้เพิ่มหรือไม่ ถ้าท่านมีโอกาสในการกู้เงิน

แผนภาพที่ 4.10 การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

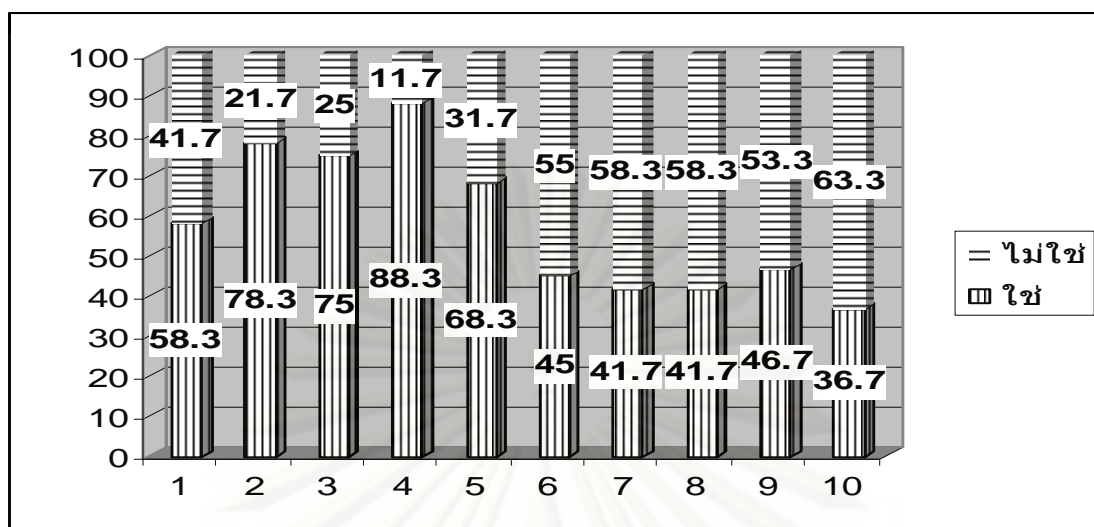
จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 80 คิดถึงความจำเป็นของสินค้าหรือบริการก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ไม่คิดถึงความจำเป็นของสินค้าหรือบริการก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้น และ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 95 คำนึงถึงความเหมาะสมของสินค้าหรือบริการนั้นก่อนที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของสินค้าหรือบริการนั้นก่อนที่จะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้น กลุ่มตัวอย่างจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 98.3 ก่อนซื้อสินค้าหรือบริการจะคำนึงถึงการมีสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกันกับสินค้าหรือบริการที่กำลังจะซื้อ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.71 ไม่คำนึงถึงการมีสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกันกับสินค้าหรือบริการที่กำลังจะซื้อ ก่อนซื้อสินค้า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 90 เปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการดังกล่าวกับสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกันก่อนซื้อสินค้าหรือบริการ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ไม่เปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการดังกล่าวกับสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกันก่อนซื้อสินค้าหรือบริการ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 เปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการนั้นกับรายได้ก่อนก่อนซื้อสินค้าหรือบริการ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ไม่เปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการนั้นกับรายได้ก่อนซื้อสินค้าหรือบริการ

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 86.7 ศึกษาถึงคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของสินค้าหรือบริการก่อนซื้อสินค้าหรือบริการ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ไม่ศึกษาถึงคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของสินค้าหรือบริการก่อนซื้อสินค้าหรือบริการ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 60 เคยใช้สินค้าจนหมดอายุการใช้งาน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ไม่เคยใช้สินค้าจนหมดอายุการใช้งาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ซ่อมสินค้าที่ชำรุดหรือเสียหายแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ไม่ซ่อมสินค้าที่ชำรุดหรือเสียหาย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 ใช้จ่ายเงินที่กู้ผ่านบัตรเครดิตถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงิน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 ใช้จ่ายเงินที่กู้ผ่านบัตรเครดิตไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงิน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 มีแนวโน้มที่จะกู้เงินเพิ่มถ้ามีโอกาสในการกู้เงิน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 ไม่กู้เงินเพิ่มถ้ามีโอกาสในการกู้ (ดังแสดงในแผนภาพที่ 4.10)

ส่วนที่สอง ความรู้การใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการทดสอบภูมิคุ้มกันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการสอบถามทั้งหมด 10 คำถาม ดังนี้

1. เมื่อท่านพบสินค้าหรือบริการที่ดูใจท่านท่านจะตัดสินใจซื้อโดยทันทีหรือไม่
2. ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการท่านคิดถึงภาระผูกพันหรือรายจ่ายในอนาคตของท่านหรือไม่
3. ในแต่ละเดือนท่านมีการวางแผนหรือการจัดสรรการใช้เงินหรือไม่
4. เมื่อท่านวางแผนการจัดสรรใช้เงินของท่านแล้วท่านปฏิบัติตามหรือไม่
5. ในแต่ละเดือนท่านได้ทำบัญชีแสดงรายรับรายจ่ายของท่านหรือไม่
6. เหตุผลที่ท่านซื้อสินค้าหรือบริการนั้นท่านซื้อเนื่องจากเหตุผลทางสังคมโดยการเปรียบเทียบกับผู้อื่น เช่น เพื่อนร่วมงาน คารา ญาติพี่น้อง หรือไม่
7. ในแต่ละเดือนท่านใช้จ่ายมากกว่ารายได้หรือไม่
8. ถ้าท่านมีความจำเป็นต้องใช้เงินท่านเลือกวิธีการกู้เงิน โดยการกู้นอกระบบหรือเล่นแชร์
9. ท่านหวังว่าท่านจะนำเงินที่ได้จากการเสี่ยงโชคผ่านทาง การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมาเป็นค่าใช้จ่ายหรือไม่
10. ท่านสูบบุหรี่หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

แผนภาพที่ 4.11 การวิเคราะห์ภูมิคุ้มกันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ พบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 ตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการโดยทันทีเมื่อพบสินค้าหรือบริการที่ถูกต้อง ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 ตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการโดยทันทีเมื่อพบสินค้าหรือบริการที่ถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 78.3 คิดถึงภาระผูกพันหรือรายจ่ายในอนาคตก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 คน ไม่คิดถึงภาระผูกพันหรือรายจ่ายในอนาคตก่อนตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 75 มีการวางแผนหรือการจัดสรรการใช้เงินในแต่ละเดือน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ไม่วางแผนหรือจัดสรรการใช้เงินในแต่ละเดือน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 88.3 ปฏิบัติตามแผนการจัดสรรใช้เงิน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ไม่ปฏิบัติตามแผนการจัดสรรใช้เงิน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 68.3 ทำบัญชีแสดงรายรับรายจ่ายในแต่ละเดือน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 ไม่ทำบัญชีแสดงรายรับรายจ่ายในแต่ละเดือน

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 45 ซื้อสินค้าหรือบริการเนื่องจากเหตุผลทางสังคม ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 55 ซื้อสินค้าหรือบริการเนื่องจากเหตุผลอื่นๆ ที่ไม่ใช่เหตุผลทางสังคม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 55 มีรายได้มากกว่ารายจ่าย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 เลือกรีวิวอินเทอร์เน็ตหรือเล่นแชทเมื่อมีความต้องการใช้เงิน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 เลือกรีวิวอื่น ๆ นอกจากอินเทอร์เน็ตหรือเล่นแชทเมื่อมีความต้องการใช้เงิน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 นำเงินที่ได้จากการเลี้ยงชีพผ่านทางกรซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมาเป็นค่าใช้จ่าย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน

32 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 ไม่นำเงินที่ได้จากการเลี้ยงโชคผ่านทาง การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมา เป็นค่าใช้จ่าย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 สูบบุหรี่หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ไม่สูบบุหรี่หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ดังแสดงในแผนภาพที่ 4.11)

จากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตกับพฤติกรรมที่สอดคล้องตาม หลักเศรษฐกิจเพียงเป็นการวิเคราะห์จากตัวอย่างที่เก็บด้วยแบบสอบถามจากผู้ให้บริการเครดิตของ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) จำนวน 60 ชุด พบว่า

ประการที่หนึ่ง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่มีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเนื่องจาก มีสัดส่วนของรายได้รวมกับเงินออมน้อยกว่ารายจ่ายและเงินกู้ ส่งผลทำให้สถานะการเงินส่วนบุคคลโดยเฉลี่ยของตัวอย่างที่ทำการศึกษามีไม่มีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ประการที่สอง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากผล การศึกษาในการสอบถามเกี่ยวกับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยแล้วร้อยละ 78.88 ที่มีความรู้ และความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากคำถามที่หนึ่งถึงเก้า และในคำถามที่สิบซึ่งมี เพียงร้อยละ 43.3 เท่านั้นที่ตอบไม่เห็นด้วยแสดงถึงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง

ประการที่สาม กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากผลการศึกษาในการสอบถามเกี่ยวกับภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉลี่ยแล้ว คิดเป็นร้อยละ 77.47 ในขณะที่การตอบคำถามไม่เห็นด้วยซึ่งแสดงว่าไม่มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ นั้นเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 54.985

ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตกับพฤติกรรมที่ สอดคล้องตามหลักเศรษฐกิจเพียงซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากตัวอย่างที่เก็บด้วยแบบสอบถามจากผู้ใ้ บริการเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ไม่มีความพอเพียง แต่มีความรู้และภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บัตรเครดิตเป็นตราสารทางการเงินอีกชนิดหนึ่งที่เป็นเครื่องยืนยันว่าผู้ถือบัตรเครดิตนี้เป็นผู้ที่มีเครดิต โดยการพิจารณาจากข้อมูลจากผู้ออกบัตรในที่นี่คือธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และยังเป็นหลักฐานที่แสดงว่า เจ้าของหลักฐานนี้ จะได้รับสินเชื่อผู้บริโภค (Consumer Credit) ระยะสั้น สำหรับการซื้อสินค้าและบริการจากผู้ขายในระยะเวลาหนึ่ง บัตรเครดิตจะเกี่ยวข้องกับผู้บริโภคในลักษณะที่ว่าผู้บริโภคใช้ในการซื้อสินค้าและบริการโดยใช้แทนเงินสด บัตรเครดิตเป็นวิวัฒนาการหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภค มีความสะดวกสบายในการพกพา มีความปลอดภัยมากกว่าการถือเงินสด แต่บัตรเครดิตก็เป็นสิ่งจูงใจที่จะทำให้บริโภคเปลี่ยนแปลงในการบริโภคใหม่ โดยบริโภคสินค้าเพิ่มขึ้นจากระดับเดิมแม้รายได้ของเขาจะไม่เปลี่ยนแปลง และมีการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคมีความรู้สึกรู้สึกว่าเขามีรายได้เพิ่มขึ้น จัปจ่ายใช้สอยมากขึ้นเท่ากับการมีบัตรเครดิตของผู้บริโภคทำให้พฤติกรรมในการบริโภคสินค้าและบริการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมในการบริโภคนี้นิยมมีผลกระทบต่อตัวผู้บริโภคเอง ผลกระทบธนาคารพาณิชย์ในรูปของผู้ออกบัตรเครดิต มีผลกระทบต่อร้านค้า/สถาบันบริการที่รับบัตรเครดิตและเป็นของแน่นอนว่าผลกระทบต่อผู้ขายย่อมมีผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศในที่สุดในด้านบวกและด้านลบ ซึ่งเท่าที่ผ่านมานับตั้งแต่มีบัตรเครดิตในประเทศไทยครั้งแรกในปี พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบันยังไม่มีเจ้าหน้าที่ทางการเงินออกมาตรการหรือนโยบายที่จะควบคุมการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในเรื่องเกี่ยวกับบัตรเครดิตโดยตรง ยังเป็นปัญหาว่าวิวัฒนาการของบัตรเครดิตจะวิวัฒนาการไปถึงขั้นไหน อาจถึงขนาดที่ผู้บริโภคทุกคนใช้บัตรเครดิตแทนเงินสดอีกต่อไปอาจเป็นไปได้ และเมื่อนั้นก็อาจจะยังไม่มีมาตรการของเจ้าหน้าที่ทางการเงินที่จะควบคุมโดยตรงในเรื่องของบัตรเครดิต

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากนโยบายการบริหารประเทศของรัฐบาลทุกรัฐบาลภายใต้แผนผังพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) พบว่า นโยบายแต่ละรัฐบาลแทบไม่แตกต่างกันนอกจากนโยบายเร่งด่วนของแต่ละรัฐบาลที่ให้ความสำคัญ กับประชาชนที่แตกต่างกัน แต่เป้าหมายคือความสงบสุข ความมั่นคงในอาชีพและรายได้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ประเทศมีความมั่งคั่ง และมั่นคงในทุกด้าน อย่างไรก็ตาม นโยบายการพัฒนาประเทศจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมามูลรัฐบาลได้มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวกระแสโลกาภิวัตน์ที่เน้นเรื่องทุนนิยมเป็นหลักนั้นย่อมปฏิเสธไม่ได้

ในเรื่องความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ข้อเท็จจริงกลับพบว่าปัญหาสังคม คุณภาพชีวิตของประชาชน และทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมเสื่อมทรามลง

การพัฒนาประเทศตามเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และฉบับต่อไปของประเทศไทย ควรมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวกระแสโลกาภิวัตน์ที่ไม่มุ่งเน้นวัตถุนิยมมากเกินไป ควบคู่กับการพัฒนาตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่อยู่บนหลักการแห่งความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี บนพื้นฐานแห่งองค์ความรู้และคุณธรรม ย่อมทำให้สังคมเกิดดุลยภาพ ในขณะที่เดียวกันสามารถนำพาประเทศก้าวสู่กระแสโลกาภิวัตน์ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลก ประชาชนในสังคมมีคุณภาพและคุณธรรม ไม่เบียดเบียนทรัพยากรในประเทศและของโลก สังคมสู่ความสงบสุข มั่งคั่งและมั่นคง นำพาประเทศชาติสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

จากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตกับพฤติกรรมที่สอดคล้องตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการวิเคราะห์จากตัวอย่างที่เก็บด้วยแบบสอบถามจากผู้ใช้บัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนทบุรีเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) จำนวน 60 ชุด พบว่า

ประการที่หนึ่ง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวไม่มีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากมีสัดส่วนของรายได้รวมกับเงินออมน้อยกว่ารายจ่ายและเงินกู้ ส่งผลทำให้สถานะการเงินส่วนบุคคลโดยเฉลี่ยของตัวอย่างที่ทำการศึกษาไม่มีความพอเพียงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ประการที่สอง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากผลการศึกษาในการสอบถามเกี่ยวกับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยแล้วร้อยละ 78.88 ที่มีความรู้และความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากคำถามที่หนึ่งถึงเก้า และในคำถามที่สิบซึ่งมีเพียงร้อยละ 43.3 เท่านั้นที่ตอบไม่เห็นด้วยแสดงถึงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ประการที่สาม กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากผลการศึกษาในการสอบถามเกี่ยวกับภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างโดยเฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อยละ 77.47 ในขณะที่การตอบคำถามไม่เห็นด้วยซึ่งแสดงว่าไม่มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจนั้นเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 54.985

ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตกับพฤติกรรมที่สอดคล้องตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากตัวอย่างที่เก็บด้วยแบบสอบถามจากผู้ให้บริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาดนลานสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์) สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ไม่มีความพอเพียง แต่มีความรู้และภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ธนาคารแห่งประเทศไทยควรออกระเบียบให้ถือว่าการให้วงเงินสินเชื่อบัตรเครดิตเป็นสินเชื่อทั่วไปที่จะต้องนำไปรวมกับวงเงินสินเชื่ออื่น ที่ธนาคารจะปล่อยได้ไม่เกิน 12.5 เท่าของเงินกองทุนเพื่อไม่ให้บัตรเครดิตขยายตัวรวดเร็วเกินไป
2. ธนาคารแห่งประเทศไทย ควรกำหนดให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง มีประสงค์จะมีบัตรเครดิตต้องมีรายได้ขั้นต่ำไม่น้อยกว่าที่กำหนด จึงจะให้ธนาคารพาณิชย์อนุมัติให้มีบัตรเครดิตได้ ให้เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นที่ NPL เนื่องจากคนในวัยนี้ มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง
3. ธนาคารแห่งประเทศไทย ควรจะมีการกำหนดค่าธรรมเนียมในการจัดเก็บของธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งให้มีอัตราเดียวกัน เพื่อเป็นการลดการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ในด้านหาลูกค้าได้บ้าง เช่น ให้เก็บค่าธรรมเนียมในการมีบัตรเครดิตของผู้บริโภคในอัตรา 500 บาท เท่ากับทุกธนาคาร และเช่นกันให้ธนาคารพาณิชย์คิดค่าธรรมเนียมจากร้านค้าและสถานบริการได้ 1% ของยอดสินค้าที่เกิดจากบัตรเครดิต เท่ากับลดการแข่งขันหาลูกค้าโดยวิธีการลดค่าธรรมเนียม ให้เหลือการแข่งขันในด้านการบริการอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภค

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณา อักษรราช. 2547. เงินทองของมีค่า.ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร:ไม่
ระบุสถานที่พิมพ์.
- กิตติศักดิ์ มีฤทธิ์. 2545. ความพึงพอใจในการใช้บัตรเครดิตอเมริกันเอ็กซ์เพรส (AMEX)
ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ การตลาด. กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อัดสำเนา
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. 2548. คนชั้นกลางไทยในกระแสทุนนิยม กรุงเทพฯ เอ็ดดิสัน. เพรส
โปรดักส์
- ชินาวุช ชินะประยูร. 2546. พฤติกรรมผู้บริโภคและความหนักของอัตราดอกเบี้ยในตลาดบัตรเครดิต
ปรินญาณิพนธ์ ปรินญาณิพนธ์ปริญาณิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ฐิติพงษ์ เนตรรุ่งวัฒนา. 2534 . ผลกระทบของการมีบัตรเครดิตต่อพฤติกรรมการบริโภค
ภาคินิพนธ์ปริญาณิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชนพล สัมกรการ. 2550. ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเข้าร่วม
โครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ :ศึกษากรณีผู้เข้าอบรมพลัง
กายทิพย์เพื่อสุขภาพกรมขนส่งทางอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทางอากาศ
ภาคินิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2536. ทฤษฎีชนชั้นกลาง ใน สังคีต พิริยรังสรรค์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร
(บรรณาธิการ) .2536 ชนชั้นกลางบนกระแสประชาธิปไตย . กรุงเทพฯ ศูนย์ศึกษา
เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับมูลนิธิ
ฟรีดริช เอแบรท
- ปรวีร์ หัตถกรรม. 2541. วิเคราะห์พฤติกรรมการใช้บัตรเครดิต .ภาคินิพนธ์ปริญา
มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- นรวีร์ ททรัพย์อ่อน .2547. ทัศนคติของพนักงานการทำงานเรือแห่งประเทศไทยต่อการใช้บัตรเครดิต
ภาคินิพนธ์ ปริญาณิพนธ์มหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พิศิษฐ์ อำพันเพ็ญโรจน์. 2547. พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคลของพนักงานผู้ใช้
ผลิตภัณฑ์เครดิตส่วนบุคคลในเขตสีลม กรุงเทพมหานคร ภาคินิพนธ์ ปริญา

มหำบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พระธรรมปิฎก. 2539. การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม
พรทิพย์ ทูลไพรัตน์. 2545. กลยุทธ์การตลาดในการแข่งขันของธุรกิจบัตรเครดิต

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2543 เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา จิตวิทยาการบริหาร.
สาขาคหกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช

ศิริมนัส ศรีบุญเรือง. 2547. ผลกระทบของการมีบัตรเครดิตต่อพฤติกรรมการบริโภคและการออม
ภาคานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สุวิทย์ เมษินทรีย์. 2549. จุดเปลี่ยนประเทศไทย : เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์
กรุงเทพฯ . สำนักพิมพ์การเงินธนาคาร

สุปรียา หงษ์กุลทรัพย์. 2548. ความพึงพอใจของผู้ถือบัตรเครดิตธนาคารไทยพาณิชย์ ใน
กรุงเทพมหานคร สารนิพนธ์ บช.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุนิสา ทองจิตร. 2546. ความคิดเห็นต่อบัตรเครดิตธนาคารกสิกรไทย ของลูกค้าธนาคาร
กสิกรไทย จำกัด(มหาชน) สาขาเพชรบุรี. ปริญญาโท เอกธุรกิจศึกษา กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อนัญญา บวรสุนทรชัย. 2547. การศึกษาเปรียบเทียบการใช้แนวทางการบริหารแบบเศรษฐกิจ
พอเพียงและแบบเศรษฐกิจที่เน้นทุนของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ภาคานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

อภิชัย พันธเสน. 2544. พุทธเศรษฐศาสตร์ วิวัฒนาการ ทฤษฎีและการประยุกต์ กับ เศรษฐศาสตร์
ต่าง ๆ . กรุงเทพมหานคร . สำนักพิมพ์อัมรินทร์

อภิชัย พันธเสน. 2549. สังเคราะห์องค์ความรู้ เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ
สำนักพิมพ์กองทุนสนบ.

เมธี เอี่ยมวราร. 2549. ว่าด้วยทุน (ฉบับย่อ) เศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยปักกิ่ง รวมสาส์น (1977)

ภาษาอังกฤษ

Gould, L.H.1943. The Marxist glossary. San Francisco.Proletarian Publishers.

Goldfeld,Stephen M.and Chandle,Lester V.1981.The Economics of Money and Banking.

8 ed.,New York Harper & Row Publishers.p.40

O hara.P.A. 2001 Encycloedia of political economy. London.Routledge.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “นโยบายทางเลือกในการกระตุ้นเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาการปล่อยสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขานนทบุรีเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปล่อยสินเชื่อและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและตามความเป็นจริงเพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็นสามส่วน โปรดทำเครื่องหมายลงใน ( ) หรือเติมข้อมูลของท่านลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

1.2 อายุ

( ) 20-29 ปี ( ) 30-39 ปี
 ( ) 40-49 ปี ( ) 50-59 ปี ขึ้นไป
 ( ) 60 ปีขึ้นไป

1.3 สถานภาพ

( ) โสด ( ) สมรส ( ) หย่า/หม้าย

1.4 ระดับการศึกษา

( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี โปรดระบุ.....
 ( ) ปริญญาตรี
 ( ) สูงกว่าปริญญาตรี โปรดระบุ.....

1.5 ขนาดครอบครัว ..... คน (รวมตัวท่านเอง)

ในครอบครัวของท่านมีสมาชิกที่อายุน้อยกว่า 20 ปี หรือมากกว่า 60 ปี ..... คน

1.6 อาชีพ

( ) พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน ( ) รับราชการ/พนักงานราชการ
 ( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ ( ) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.7 รายได้เฉลี่ยของท่านเองต่อเดือน ..... บาทต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยของครอบครัวท่านต่อเดือน ..... บาทต่อเดือน

1.8 รายจ่ายเฉลี่ยของท่านเองต่อเดือน ..... บาทต่อเดือน

รายได้จ่ายเฉลี่ยของครอบครัวท่านต่อเดือน ..... บาทต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจในการใช้บัตรเครดิต ผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1 ประเภทบัตรเครดิต กรุงศรี จี อี เครดิต การ์ด

☐ กรุงศรี จี อี วิซ่า บัตรแพลทินัม	☐ กรุงศรี จี อี วิซ่า บัตรทอง
☐ กรุงศรี จี อี วิซ่า บัตรเงิน	☐ กรุงศรี จี อี มาสเตอร์การ์ด บัตรทอง
☐ กรุงศรี จี อี มาสเตอร์การ์ด บัตรเงิน	☐ กรุงศรี จี อี วิซ่า ดอกเตอร์การ์ด
☐ กรุงศรี จี อี เลดี มาสเตอร์การ์ด	☐ โสโปโปร วิซ่า บัตรทอง
☐ โสโปโปร วิซ่า บัตรเงิน	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2.2 วิธีการชำระค่าใช้จ่ายบัตรเครดิตที่ท่านเลือกใช้บริการมากที่สุด

- ชำระค่า 10 % ของยอดการใช้จ่าย
- ชำระมากกว่า 10% แต่ไม่เต็มยอดการใช้จ่าย
- ชำระเต็มจำนวนตามยอดการใช้จ่าย

2.3 ปัจจุบันท่านมีบัตรเครดิตทั้งหมดที่ใบ

- 1 ใบ
- 2 ใบ
- มากกว่า 3 ใบ โปรดระบุ.....

2.4 ท่านใช้บริการบัตรเครดิตเพื่อวัตถุประสงค์ใดต่อไปนี้ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เพื่อซื้อสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการอุปโภค เช่น แชมพู สบู่ ยาสระผม เครื่องแต่งกาย
ประมาณ..... บาท คิดเป็นร้อยละ..... ของรายจ่าย
- เพื่อซื้อสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค เช่น อาหารและเครื่องดื่ม ยารักษาโรค
ประมาณ..... บาท คิดเป็นร้อยละ..... ของรายจ่าย
- เพื่อที่อยู่อาศัย
ประมาณ..... บาท คิดเป็นร้อยละ..... ของรายจ่าย
- เพื่อการพักผ่อน/บันเทิงและนันทนาการ
ประมาณ..... บาท คิดเป็นร้อยละ..... ของรายจ่าย
- เพื่อการเดินทาง
ประมาณ..... บาท คิดเป็นร้อยละ..... ของรายจ่าย
- อื่น ๆ โปรดระบุ .....
ประมาณ..... บาท คิดเป็นร้อยละ..... ของรายจ่าย

2.5 ปัจจุบันท่านมีเงินออม หรือไม่

- ( ) มี..... บาทต่อเดือน
- ( ) ฝากเงินกับสถาบันทางการเงิน ..... บาทต่อเดือน
- ( ) นำเงินไปปล่อยกู้ ..... บาทต่อเดือน
- ( ) ซื้อพันธบัตรหุ้นหรือกองทุน ..... บาทต่อเดือน
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ..... บาทต่อเดือน
- ( ) ไม่มี โปรดระบุเหตุผล .....

2.6 ปัจจุบันท่านมีหนี้สิน หรือไม่

- ( ) มี..... บาทต่อเดือนและท่านมีภาระการผ่อนชำระหนี้สิน..... บาทต่อเดือน
- ( ) หนี้สินเงินยืม ..... บาทต่อเดือน
- ( ) หนี้ผ่อนชำระ ..... บาทต่อเดือน (เช่น บ้าน รถยนต์ ที่ดิน)
- ( ) หนี้บัตรเครดิต ..... บาทต่อเดือน
- เมื่อครบกำหนดการชำระหนี้ตามใบแจ้งยอดค่าใช้จ่ายบัตรเครดิต ท่านชำระหนี้สินธนาคาร ได้ดังนี้
- ( ) ชำระรายการหนี้ทั้งหมด
- ( ) ชำระรายการหนี้ต่ำสุดตามที่ธนาคารกำหนด
- ( ) ชำระรายการหนี้คิดเป็นร้อยละ..... ของหนี้สินบัตรเครดิตทั้งหมด
- ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ..... บาทต่อเดือน
- ( ) ไม่มี โปรดระบุเหตุผล .....

2.7 ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับเงื่อนไขรายละเอียดการใช้และการผ่อนชำระคืนสินเชื่อบัตรเครดิตของธนาคาร มากน้อยเพียงใด

- ( ) เข้าใจ
- ( ) ไม่เข้าใจในประเด็นต่อไปนี้ โปรดระบุ .....

ส่วนที่ 3 ความรู้ ความคิดเห็นและทัศนคติของการใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 ความคิดเห็นและทัศนคติของการใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ความคิดเห็นและทัศนคติของการใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่	ไม่มีความเห็น
1.	ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการท่านคิดถึงความเป็นของสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อหรือไม่			
2.	ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการท่านคิดถึงความเหมาะสมหรือบริการนั้น ๆ หรือไม่			
3.	ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้นท่านได้คำนึงถึงว่าท่านมีสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกันกับสินค้าหรือบริการที่ท่านกำลังจะซื้อหรือไม่			
4.	ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้นท่านได้เปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการดังกล่าวกับสินค้าหรือบริการชนิดเดียวกันซื้อหรือไม่			
5.	ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อท่านได้เปรียบเทียบราคาสินค้าหรือบริการนั้นกับรายได้ของท่านหรือไม่			
6.	ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อท่านได้ศึกษาถึงคุณสมบัติหรือเงื่อนไขของสินค้าหรือบริการนั้นหรือไม่			
7.	ท่านเคยใช้สินค้าจนหมดอายุการใช้งานหรือไม่			
8.	ถ้าสินค้าที่ท่านเคยซื้อมานั้นชำรุดหรือเสียหายท่านจะซ่อมสินค้าดังกล่าวแล้วนำกลับมาใช้ใหม่หรือไม่ ถ้าต้นทุนในการซ่อมน้อยกว่าการซื้อสินค้าดังกล่าวใหม่			
9.	เมื่อท่านกู้เงินผ่านบัตรเครดิตแล้วท่านใช้จ่ายเงินถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงินหรือไม่			
10.	เมื่อพิจารณารายได้ รายจ่ายและเงินออมของท่านแล้วท่านจะมีแนวโน้มที่จะกู้เพิ่มหรือไม่ ถ้าท่านมีโอกาสในการกู้เงิน			

3.2 ความรู้การใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ความรู้การใช้บัตรเครดิตต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ใช่	ไม่ใช่	ไม่มีความเห็น
1.	เมื่อท่านพบสินค้าหรือบริการที่ถูกต้องใจท่านท่านจะตัดสินใจซื้อโดยทันทีหรือไม่			
2.	ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการท่านคิดถึงภาระผูกพันหรือรายจ่ายในอนาคตของท่านหรือไม่			
3.	ในแต่ละเดือนท่านมีการวางแผนหรือการจัดสรรการใช้เงินหรือไม่			
4.	เมื่อท่านวางแผนการจัดสรรใช้เงินของท่านแล้วท่านปฏิบัติตามหรือไม่			
5.	ในแต่ละเดือนท่านได้ทำบัญชีแสดงรายรับรายจ่ายของท่านหรือไม่			
6.	เหตุผลที่ท่านซื้อสินค้าหรือบริการนั้นท่านซื้อเนื่องจากเหตุผลทางสังคมโดยการเปรียบเทียบกับผู้อื่น เช่น เพื่อนร่วมงาน ดารา ญาติพี่น้อง หรือไม่			
7.	ในแต่ละเดือนท่านใช้จ่ายมากกว่ารายได้หรือไม่			
8.	ถ้าท่านมีความจำเป็นต้องใช้เงินท่านเลือกวิธีการกู้เงินโดยการกู้นอกระบบหรือเล่นแชร์			
9.	ท่านหวังว่าท่านจะนำเงินที่ได้จากการเสี่ยงโชคผ่านทาง การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลมาเป็นค่าใช้จ่ายหรือไม่			
10.	ท่านสูบบุหรี่หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่			

3.3 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการปฏิบัติตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรที่รัฐบาลให้ประหยัดการใช้จ่ายเงิน โดยให้ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รัฐบาลสมัย พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

.....
.....
.....

รัฐบาลสมัยคร สุนทรเวช

.....
.....
.....

รัฐบาลสมชาย วงศ์สวัสดิ์

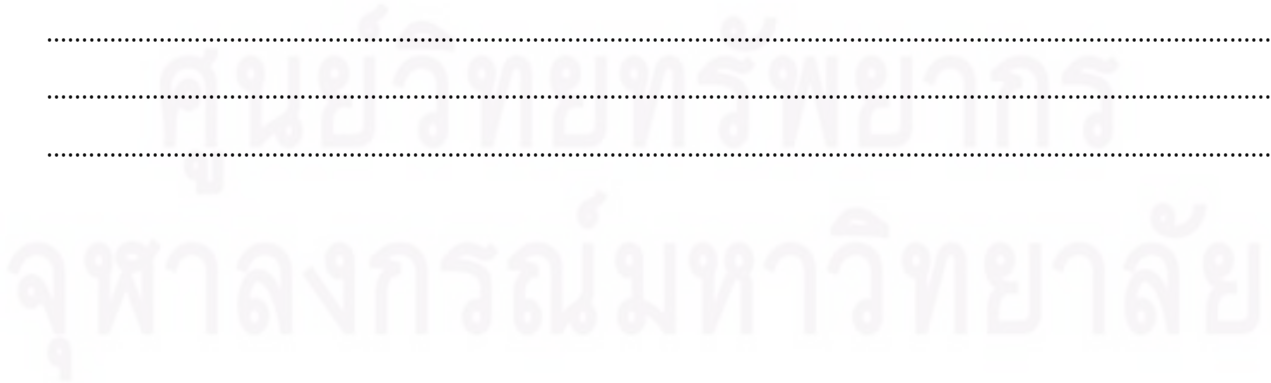
.....
.....
.....

รัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

.....
.....
.....

3.5 ท่านคิดว่าพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตขัดแย้งของท่านเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายกิตติศักดิ์ อุ่นเสรี เกิดที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่ 614 หมู่ที่ 11 ตำบลบางหว้า อำเภอกาญจนาภิเษก ถนนเทอดไท กรุงเทพมหานคร 10160 จบการศึกษาปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการเงินการธนาคาร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการเงิน การธนาคาร มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ปัจจุบันทำงานเกี่ยวกับการจัดการและการพัฒนาสินค้า ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขากอนนสาทรเหนือ (เอ.ไอ.เซ็นเตอร์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย